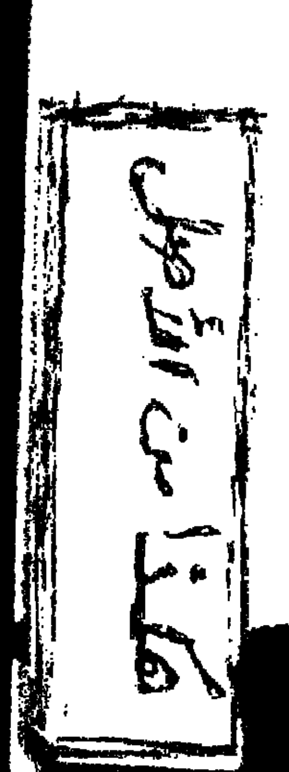

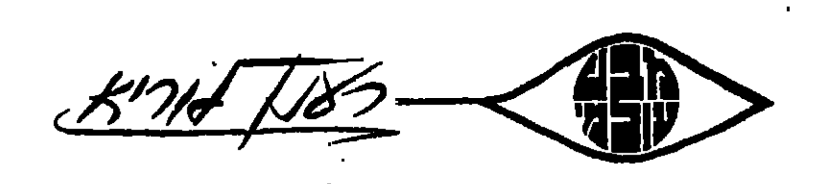
מוסף
י"ב באייר, תשמ"ח 29.4.1988
פוליטיקאים
בתחתונים
ת'אטרון הטירור
ויליאם הרט,
סופר־סטאר
גפן במובן טוטו
את הפלא־פון הרביעי
בחברת „אוריינט קולור"
קנה... המנכ"ל!
יום יום מבקרים שלושת אנשי השיווק של חברת „אוריינט קולור": יום־טוב אהרון, יזאב דורון ושמעון זיגמן אצל מאות לקוחות ברחבי הארץ. תפקידם – לשמור על קשר רצוף עם כל לקוח, לקבוע מחירים ולפתור בעיות שהסוכנים אינם יכולים ליישב בעצמם.
„אוריינט קולור" היא חברה מתקדמת מאד מבחינה טכנולוגית, ומשתמשת בציוד הפיתוח החדיש ביותר. לכן היה זה רק טבעי שיבחרו גם במכשיר החדיש ביותר כדי לייעל את עבודת השיווק.
„אצלנו בחברה לא מסתכלים על סטאטוס אלא על רווחיות" אומר המנכ"ל. לכן, לראשונה הותקנו מכשירי פלא־פון במכוניותיהם של יום־טוב, יזאב ושמעון. מכשירי הפלא־פון ייעלו עד מהרה את השגי השיווק של החברה.
זמן הנסיעה מנוצל עד תום – לקבלת הזמנות דיווחים, לתיאום פגישות, למתן הצעות מחיר ולקשר מתמיד עם המשרד והלקוחות.
היתרון על המתחרים – גדל. עתה יש לאנשי השיווק זמן תגובה מהיר יותר והם יכולים להגיע מוקדם יותר לכל מקום ולהגיש שרות יעיל יותר.
השימוש בפלא־פון ביטל חלק ניכר מעבודות הניירת – ההודעות וההזמנות שבעבר היו נערמות על השולחנות בסוף היום, אין בהן צורך עוד. עבודה זו מטופלת עכשיו באמצעות הפלא־פון וחוסכת שעות עבודה יקרות. כך נותרות שעות פנויות למגוון עבודות שעד כה התקשו למצוא להן זמן.
המנכ"ל כאמור היה האחרון שקנה לעצמו פלא־פון. וכך נכנס גם הוא - לתמונה. . .
VISA
40 תשלומים ויותר
באמצעות "ויזה עדיף"
מוטורולה תדיראן
תקשורת סלולרית בע"מ
קרמניצקי 16 תל־אביב,
טל. 03-388307
חיפה, טל. 04-740302/3
ירושלים, טל. 02-716346
בזק
החברה הישראלית
לתקשורת בע"מ.
רק בפלא־פון ניתן לחייג ולדבר
ללא הרמת שפופרת
פלא־פון
MOTOROLA
אין פלא שאתה מקדים את כולם.

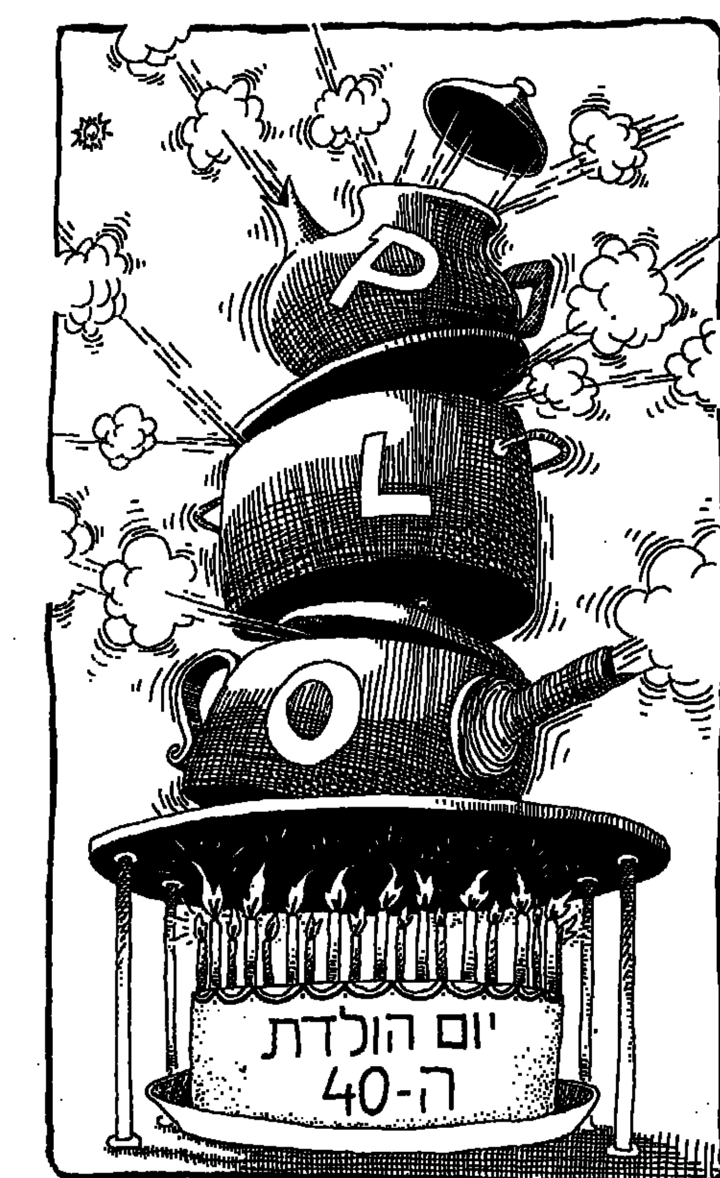

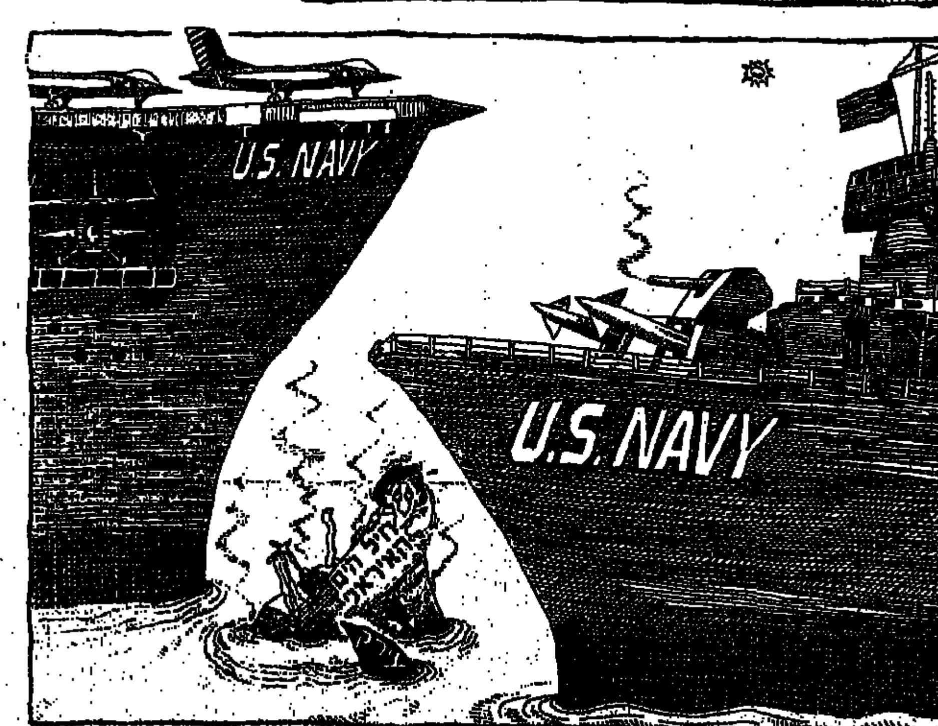
סופשבוע

י"ב באייר, תשמ"ח 29.4.1988

This Magazine Is a Supplement to
Maariv International Edition

6 במלחמה הזו כולם אחים
יצחק בן־חורין

12 גפן במובן טוטו
סימה קדמון

16 בוקר טוב אליהו
בילי מוסקונה־לרמן

19 גז החלום
יהונתן גפן

27 טיול "סופשבוע", ארץ פלגי מים
נילי פרידלנדר

30 על סקס אני נדלק רק בבית
מיכל קפרא

32 שטח פרטי, אפרים קישון
נורית ברצקי

38 שיפודים
מאיר עוזיאל

40 תיאטרון השירור
אלכס דורון

43 לאכול בחוץ
מאר"ל

44 רואים את זה בחלון
יהודית חנוך

47 חיים ואוהבים
תמר אבידר

49 פנטהאוז
יגאל לב

51 הורוסקופ
דליה מורי

52 חיוכים

54 מעריב לילדים

בשער: אייל גפן, האיש שלנו בטוטו
כתבה בעמוד 12. צילם: שמואל רחמני

עורך: עמי דור־און
סגנית עורך: דניאלה בוקשטיין
סגנית עורך: אורית הראל
עורך גרפי: יורם נאמן
מעצבות: אורלי אנשל, נטע גרינשפן
מודעות: אורי־דגן

ביחד על הזחל"ם (מימין לשמאל): מ.ח. המוסלמי מוואדי ערה, אשמוז ביבריס הצ'רקסי, חיים אדרי, נימר גדיר הבדווי ואיברהים חסין הדרוזי

במלחמה הזו כולם אחים

יחידת משמר הגבול, ירושלים. מוסלמים, יהודים, דרוזים, צ'רקסים. הם עומדים בקו אחד מול אבנים ודגלי אש"ף על הר הבית וקריאות "שאבעס" במאה שערים. הופכים למציאות של יום־יום סיסמאות על אחוות אדם וקירוב לבבות. מבלים ביחד, לוחמים ביחד, אוכלים ביחד, אוהבים ביחד. חיים ביחד. מירקם אנושי מיוחד שמוכיח כי אפשר גם אחרת.

מאת יצחק בן־חורין
צילם: בני גלזר

"נימר גדיר, בן 20, מתמקם הבוקר, כהרגלו מדי יום שישי כבר ארבעה חודשים, בכניסה למסגד אל־אקצה בירושלים. חובש קסדה, גופו נתון באפוד גדוש רימוני גז וכדורי גומי, יד שמאלו לופתת אלה ובימינו רובה סער אוטומטי. על גבו מכשיר קשר נישא ובלבו תפילה לאללה, לעבור עוד יום בשלום.

תפילה אף פעם לא הזיקה, יאמר נימר. לפני כמה חודשים, בעזות, גורק רימון לעבר סיור בו השתתף שוטר יהודי, חבר לנשק, נפצע קשה. נימר, בדווי מוסלמי, משרת בהתנדבות בשירות סדיר במשמר הגבול, מופקד על שמירת החוק במקום המקודש למוסלמים.

ביום ששי שעבר השתתף נימר בפריצה של כוח שוטרים אל רחבת המסגדים, שבין מסגד עומר לאל־אקצה, כדי לבלום התפרעות של כמה מאות צעירים מוסלמים עם תום התפילה. חיסול אבו־ג'יהאד בתוניס, היה הגורם להתלהמות היצרים, צום הרמאדן

(המשך בעמוד 9)

במלחמה הזו כולם אחים

(המשך מעמוד 7)

מרכז בימים אלה עשרת אלפים מתפללים מדי יום שישי - פי שניים ממספרם בשאר ימות השנה. המופתי ניסה להרגיע, אבל הצעירים חטפו את המקרופון מידו. בשלב זה נאלץ כוח מג"ב לפרוץ אל מול מניפי דגלי אש"ף, מיידי האבנים וצועקי הסיסמאות. נימר גדיר היה שם, בין משליטי הסדר. לא עשה חשבון. מפקד המרחב של מג"ב יעיר עם שוב הכוח לבסיסו: "חייל טוב. תענוג להסתכל עליו".

אם מ.ח. אוהב לעבוד בהר הבית. כדרך כלל, גם הבוקר, הוא מוצב בנקודה רגישה אחרת במרחב ירושלים – בכפר א־טור. מ.ח. ערבי מוסלמי, תושב ואדי ערה, הוא מפקד הכיתה. אחראי על נגמ"ש הסיור, יורה רימוני גז ואם צריך – מפזר הפגנות. לפני כמה ימים איתר ודאג להסיר דגל אש"ף שנתלה על אנטנת הטלוויזיה של אחד הבתים.

האבנים המתעופפות במרחב ירושלים אינן מבחינות בין לוחם מג"ב יהודי ומוסלמי. באחרונה נחת בקבוק תבערה בקרבת לוחם מג"ב אחר, ערבי מוסלמי תושב כפר בגליל. "זה המצב", פוסק מ.ח., "צריך לעשות את העבודה". מחשבות ולבטים נשמרים בפנים.

"אתה עומד מול 30 איש, אין לאף אחד מהם קרניים וכשאתה צועק 'אחרי', 30 איש רצים אחריך למשימה בלי לערער על הפקודה"

ערבים מוסלמים פועלים בשירות כוחות הבטחון לדיכוי התקוממות בשטחים? יש כאלה – ולא מדובר בשריון. ערבים מטירה, אום־אל־פאחם וסכנין, פועלים שם לתפארת מדינת ישראל. מי שיבדוק את מספר החללים שהיו למשמר הגבול מאז קום המדינה, יגלה כי 121 מהם יהודים, 50 דרוזים, 11 מוסלמים ושישה צ'רקסים. ברית חתומה בדם בין יהודים ומוסלמים. אולי דימיונית במציאות הגיאופוליטית שלנו, אפשרית בינתיים רק במשמר הגבול.

ביקור ביחידת משמר הגבול האחראית על הבטחון בנקודה הרגישה ביותר בחבית אבק הנפץ המזרח־תיכונית – ירושלים. את חשלטת הסדר המהירה בכיוה מיד עם פרוץ המהומות בשטחים, יש לזקוף בראש ובראשונה לזכות משמר הגבול. פה ושם משליכים אבנים, אבל לא משהו מאורגן. גם ההתפרעות ביום שישי שעבר היתה ספונטנית ודוכאה ביד קשה בידי שוטרי מג"ב.

חלק מהקרדיט מגיע לפלוגה כ'. תזכורת קצרה למי ששכח: זו הפלוגה שספגה בשנים האחרונות מהלומות קשות. במלחמת לבנון התמקמה הפלוגה באיזור צור, ר־35 מלוחמיה ניספו באסון צור הראשון. עוד 15 חללים היו לפלוגה באסון צור השני. בשני המקרים הופעלו מכוניות נפץ, גרמו לקריסת רבי־קומות שתחת הריסותיהם מצאו לוחמים את מותם. זה שנה וחצי נמצאת הפלוגה בירושלים. לפני שנה פיטרלו שוטרי פלוגה כ' בעיר העתיקה ר־12 מהם נפצעו מרסיסי רימון שנזרק לעברם בשער שכם.

בפלוגה כ' לא מאמינים ברוחות רפאים, ואין זמן לעסוק במאגיות שחורות. המציאות המטורפת בירושלים – ההתקוממות הפלשתינית במזרח העיר, הפרות סדר של החרדים, הפגנות פוליטיות ואחרות מול משכן הכנסת ומשרד ראש הממשלה – מכתיבה מילוי מהיר של השורות בלוחמים ירוקים, ויציאה לפעילות המבצעית. את כוח האדם החסר משלימים במתגייסים חדשים, העוברים בבסיס אימונים הכשרה של רובאי חמש. מגיעים לשם יהודים, דרוזים, מוסלמים, נוצרים וצ'רקסים. כדרך כלל, היחס הוא 60 אחוז יהודים ו־40 אחוז בני מיעוטים.

"אנחנו לא ממיינים את המועמדים לפי דתם, אלא דוחפים אנשים ליחידות לפי צרכי כוח־אדם. אין שיקול שביחידה מסויימת יש יותר מדי דרוזים או מוסלמים. אין ויסות. הכל לפי הצרכים המבצעיים. מפקדים דרוזים על יהודים ולהיפך. יש גם מפקדים מוסלמים. הכל נעשה בצורה פשוטה ומאורגנת של מערכת הקולטת שוטרים, הצריכים לבצע פקודות לפי משימות. אתה עומד מול 30 איש, אין לאף אחד מהם קרניים וכשאתה צועק 'אחרי', 30 איש רצים אחריך למשימה בלי לערער על הפקודה. אתה לוחץ על פעמון החרום וכולם ממהרים לנגמ"שים ולג'יפים", אומר ניצב משנה אהרון טיסון, מפקד מרחב ירושלים של משמר הגבול.

למג"ב אין זמן לניסויים חברתיים. שלושה חודשים יושב הכוח באיטור, סילואן, ענתא, ומתמודד עם הפרות סדר רציניות. בקבוקי תבערה ואבנים. מהחדר של חיים אדרי, יהודי מראשון לציון, מ.ח. מוסלמי מוואדי ערה, איברהים חסין, דרוזי מפרד שבגליל, ואשמז ביברס, צ'רקסי מכפר כמה – שומעים את פעמון האזעקה ורצים לנגמ"ש ללא הרהור שני.

בחדר הזה, כמו ברבים אחרים בבסיס מג"ב בירושלים, נרקמו יחסים מיוחדים במינם. על דלת הכניסה שירבט הצ'רקסי אשמז (בן 21, חייל בחובה, מפקד כתה) את המילה האנגלית Peace ומתחתיה, "בואכם לשלום, אהלן וסהלן". החושים מוהים כחדר בנקל את התערובת הצה"לית המוכרת של מוסיקה מזרחית, צילומי ערום מ"פנטהאוז" על הקירות, שש־בש וקפה שחור על השולחן וריח של שמן זיתים המרוח בחלל החדר. יש שם חיבוכות אנושית מסוג שאינו קיים בשום מקום אחר.

(המשך בעמוד הבא)

נצ"מ אהרון טיסון: "הרקע העדתי עוזר"

משמר הגבול השליט סדר בירושלים. שוטריו, בני כל הדתות, קנו לעצמם שם של קשוחים, ולמרות זאת לא נתפסו בידי צלמי טלוויזיה כמבצעי פעולות ברוטליות בניגוד לחוק.

מפקד מרחב ירושלים, ניצב משנה אהרון טיסון: "הפגנת הנוכחות שלנו גרמה להרגעת ירושלים, אליה הוכנסו כוחות מסיביים. רק בשני מקרים נורו מתפרעים למוות בידי מג"ב. זה מבע מדבר אחד: התבר'ה ותיקים בשטח, מכירים את העבודה ואת המנטליות. הרקע העדתי עוזר. כשאני ניצב מול מוכתר של כפר, עומד לידי שוטר המפרש לי כל מילה בצורה מדויקת. פיזור הפגנה זה עניין של יום יום. אין צורך לאמן ולצייד. כדורי גומי, ציוד גז, מכונות להתזת מים. אלו כלי לחימה שאנחנו מאומנים בהם עוד לפני המהומות האחרונות".

במה אתם שונים מצה"ל?

"מג"ב תכליתי יותר מצה"ל. אנחנו יודעים איך לעשות את זה. תאכלס, מג"ב לא נתפס במה שצה"ל נתפס, עם כל הגדרתנו בקשוחים. אין אצלנו ריק־רק כמו שרואים בטלוויזיה של חיילי צה"ל, מול מיתרס של זורקי אבנים. רצים קדימה נסוגים לאחור. מג"ב לא עובד מול מיתרסים.

נצ"מ אהרון טיסון, מפקד מרחב ירושלים

כשיש ידוי אבנים או הפרת סדר חמורה, אנחנו מארגנים את הכוח ומטפלים באירוע בכוח. טיפול מהיר, שיגרום לסיום הפרשה. כשאני נכנס להפגנה אני קולט את שניים־שלושה המסיתים. אין לי עניין בזורקי האבנים המוסתים בני ה־12. אנחנו מאתרים את המסית ורצים ישר אליו. למרות זאת, לא נתקלתי בשוטר שתופס אלה בשביל לפצח ראש. מה שתורם לזה הם הוראות משמעת חמורות ונסיון בשטח. אין פעולות של בודדים בשטח. פועלים כצוות. את הוראות הירי נותנים הקצינים".

(קרי) עודה סלימן. שלושה מ־17 הילדים שלו משרתים במג"ב

מהומות על הר הבית: "מג"ב לא נתפס כמה שצה"ל נתפס, עם כל הגדרתנו כקשוחים"

"עושים את העבודה כמו שצריך"

שיחה עם מפקד משמר הגבול, ניצב פנחס שחר.

שוטרי מג"ב מטפלים בהפרות הסדר בשטחים טוב יותר מצה"ל?

"אנחנו מאומנים למשימות אלו, אבל אני לא רוצה להישמע שחצני, ולא אומר שאנחנו טובים יותר. בירושלים יושבים רק מג"ב ומשטרה. ירושלים דגועה, למרות שהיא הוגה יותר בעייתית, בגלל אופיה המיוחד והעובדה שחלים עליה חוקי מדינת ישראל. מג"ב מוכיח את עצמו בגדה וברצועה".

במה אתם שונים מצה"ל?

"ביחידות מג"ב משולבים לוחמים בעלי נסיון רב בשטח ותכרת המנטליות הערבית. אצלנו היחידות יושבות קבע, והלוחמים מכירים את שטח הפעולה ואת הנפשות הפועלות. השילוב של העדות והדתות, מבוגרים וצעירים, נותן לנו יותר שיקול דעת ומשפיע על פעולות".

אתם נוקשים יותר?

"מה זה נקרא נוקשות? אנחנו עושים את העבודה כמו שצריך. אותנו מכבדים בשטח".

אתם מרביצים יותר? יורים יותר?

מפקד משמר הגבול, ניצב פנחס שחר

"אנחנו לא מרביצים יותר. אנחנו גם לא הורגים יותר. אנחנו פועלים בהתאם לצורך בשטח. אנחנו פועלים בהתאם לנוהלים ופקודות. על אבנים ובלוקים מגיבים בתפיסת הזורקים ותכנסתם לבית־סוהר. אנחנו נכנסים בהם ודואגים לעצור את זורקי האבנים ולא לחתבוות ולהתווף את האבנים. מי שזורק אבן על משמר־הגבול צריך לדעת, והוא יודע, שיתפס".

יש מגמה להגדיל את סדר הכוחות של מג"ב בשטחים?

"המגמה היא להגדיל את כוח מג"ב. הרמטכ"ל דיבר על הכפלת הכוח. מושהו מופיע להיות שם ועדיף יחידות של מג"ב כדי שצה"ל יעסוק במשימות לחן ועד".

(המשך מהעמוד הקודם)

בכל רגע יכול פעמון האזעקה לטרטר ולבחון מחדש את ידירותם. קשה להעמיד שם פנים לאורך זמן ולכן יש להתייחס ברצינות להצהרות של הדיירים. הצ'רקסי אומר: "אנחנו משפחה אחת. מי שלא מרגיש ככה אין לו מה לעשות כאן". הדרוזי מסביר: "אנחנו רואים אחד את השני יותר מאשר את האשה והילדים שלנו". המוסלמי מתקן "אנחנו אוכלים מאותה צלחת, ישנים יחד ונלחמים יחד", היהודי פוסק: "התמתי קבע בגלל החבר'ה".

דרך ארוכה עבר היהודי, חיים אדרי, רווק בן 22, (משפחה שעלתה בשנות החמישים ממרוקו, הרביעי משבעה אחים), בוגר מגמת שרטוט ב"אורט יד סינגלובסקי"), מאז התגייס לצבא הסדיר ונשלח לבסיס הטירונים של מג"ב ועד להתימה לשרות בקבע. "בגלל החבר'ה", כדבריו. תשובה קצרה והחלטית, מוזרה לטעמו של אורח־לשעה, המתבונן בחבורה המוזרה הזו ומתקשה להבין מהו הדבק המלכד אותם.

אדרי, בוגר צנום, רגיל לתגובות ספקניות בענין החבר'ה שלו. הוא מספר: "בטירונות הם דיברו ערבית ואנחנו עברית. חיפשתי להיות עם יהודים. לא ידעתי מה יקרה אם ארבר עם דרוזים או מוסלמים על פוליטיקה או על בחורות. אחרי שבוע בטירונות, העניינים הסתדרו מעצמם. ראיתי שאין ברירה. הם ואנחנו רצים ביחד, סובלים ביחד. היו מטרטרים ערבי בגלל עונש שהגיע לי ולהיפך. גם המפקדים הם מכל העדות והכל הסתדר בטבעיות. פתאום מתחילים להתייחס אחד לשני ובזמן הפנוי מדברים על החיים ומתקרבים".

מפקד פלוגה כ', רב־פקד שפיק, חי את הנושא מתחילת שנות השבעים. הדרוזי, בן 35, אמנם נשוי ואב לארבעה, אבל את חייו קשר עם מג"ב. הוא מכיר היטב את הלוחמים שלו. "כשחיים רוצה לשכנע אותי במשהו, הוא יודע שעליו להשבע בחיי יתרו שהוא דובר אמת ופה הוא כבר לא יכול לשקר לי".

איברהים חסין, דרוזי, בן 34, משחזר: "לאט לאט הבנתי את המסורת, את המנהגים. בא יהודי, צועק עלי 'כוס אוחתק'. וואללה התרגזתי, אחר כך למדתי לקלל אותו בחזרה". איברהים, סמל מחלקה בפלוגה, נשוי ואב לששה, היה חקלאי, נהג טנדר, עובד ב"מקורות", בטרם החליט להפוך את מג"ב למקור הפרנסה של אשתו וששת ילדיו המתגוררים בכפר מרר בגליל.

לרגע נדמה כאילו כותרות העיתונים וצילומי הטלוויזיה אינם מגיעים לבסיס מג"ב בירושלים, שמדובר בלא יותר מאשר תשדיר שירות למשמר־הגבול. עד שפעמון האזעקה מזניק את כל החבורה לנגמ"ש ומזכיר שאלה הם החיים עצמם, כפי שנוצרו במעבדה של החיים.

כיצד מגיע מ.ח. מוסלמי בן 46 מכפר בוואדי ערה, למג"ב? זה החל בחיפוש מקור פרנסה קבוע לאשתו ועשרת ילדיו. לאחר שהיה מלצר ועובד בנין, החליט מ.ח. להתגייס למג"ב. הם חיפשו טבח וזה התאים לו. כעבור כמה שנים ביקש להצטרף לפעילות מבצעית, הפך ללוחם מיומן והיום הוא מפקד כתה בפלוגה כ', נותן פקודות לחיילים יהודים.

הגיזרה שלו באיטור היא מהקשות. מ.ח. ביקש לציין את האות הראשונה של שמו הפרטי ושם משפחתו, אבל לא היסס להתייצב לצילום עם חבריו, כשהוא מצויד בקסדה, אפוד רובה ואלה. "באתי מתוך בחירה. אם אתה בא למערכת, אתה רוצה להשתלב ולשרת טוב. אני נהנה מהשירות שלי", הוא אומר.

מדוע התגייסת למג"ב?

"עבדתי בכל מיני עבודות אחרות. במסעדות, בבנין. הייתי קבלן משנה. לא הצלחתי בעבודות האלה, חיפשתי משהו אחר, מסגרת עם משמעת יותר חזקה. שמעתי שיש חבר'ה מהכפר שלי ומכפרים ערבים אחרים, שמשרתים במשטרה ובמג"ב ונקלטתי כטבח".

אתה משתמש באלה שלך?

"אני 14 שנה במג"ב. עד עכשיו לא יצא שמפקד נתן הוראה להרביץ באלה. רק להפעיל כוח סביר, אם צריך, להגנה עצמית. אף פעם לא ירינו, כי לא ירו עלינו, או אנחנו לא יורים סתם. שנה וחצי אני פה בפעילות וכבר חטפתי אבנים, אבל על זריקת אבנים או בקבוקי תבערה, אני לא מגיב בירי".

מה אתה עושה?

"אני צועק בחזרה בערבית ומסביר שלא משתלם להם לזרוק אבנים. אני מסביר שאנחנו שומרים על החוק ולא יכולים לפתור להם את הבעיה הפוליטית".

אתה אומר להם שאתה פלשתיני כמותם?

"לא. אני לובש מדים של מג"ב וככה אני מציג את עצמי ומנסה לשכנע אותם להירגע. לפעמים השיכנוע שלי עוזר, לפעמים לא. אז לפי פקודה של המפקדים שלי, אני פועל. אם צריך גז או כדורי גומי, לא כפנים, רק שהאנשים יחלשו ולתפוס את המסיתים. כמו כשהייתי בהפגנות של יהודים בכנסת ובמאה שערים, חובה עלי כאיש חוק להגן על החוק. כערבי מוסלמי אני לא פטור ממילוי החוק מול ערבים. אנחנו שומרים שלא יהיה בלגן".

> "עד עכשיו לא יצא שמפקד נתן הוראה להרביץ באלה. רק להפעיל כוח סביר, אם צריך, להגנה עצמית. אף פעם לא ירינו, כי לא ירו עלינו"

איך אתה מסתדר עם המרים?

"נוח לי ללבוש מדים עם כל מה שהמדים מייצגים. אני מבצע את מה שמוטל עלי. אני חוזר לחופשות בכפר שלי עם המדים, ולפעמים עם נשק אם־16. אני נתקל באנשים, אבל רובם אומרים לי 'כל הכבוד, אתה הצלחת'. מכל חמישה, ארבעה אומרים לי כל הכבוד, ויש ששואלים איך אפשר להתגייס. 15 מהכפר שלי שוטרים במג"ב".

אין לך קושי להשתתף בפיזור הפגנה?

"אם אתה שם אותי בכפר שלי, יש לי בעיה, אבל אני מתגבר גם על זה. אם אקבל פקודה – אלך לכפר שלי. אין ברירה. לפני שבוע סיירתי עם הכתה שלי באיטור. עשיתי סיבוב־שניים, פתאום אני רואה דגל אש"ף על אנטנה של אחד הבתים. דיווחתי למפקד המחלקה ונכנסנו עם כוח להוריד את הדגל".

לכטים לא קלים עוברים על הלוחמים הדרוזים, המוצאים עצמם מפעילים כוח נגד בני עדתם ומשפחתם במג'דל־שאמס, או במשמרת הר מירון. רס"ר הפלוגה עודה סלימן, דרוזי: "יצא לי להפעיל כוח נגד בני עדתי הדרוזים שבאו להפגין בבית המשפט העליון, במשפט הבנים של מועדי. קצין דרוזי מירקא חטף אבן".

מפקד הפלוגה, שפיק, דרוזי: "אני אישית באיש חוק לובש מדים שמבצע פקודות, אין לי בעיה לפזר הפגנה לא חוקית במג'דל שאמס ובשמורת מירון. כל מה שנדרש לביצוע המשימה, אני מבצע בלי שום הרגשה. בחרתי בדרך חיים זו וצריך לבצע את העבודה. כמו שאני הולך לאיטור ולמאה שערים – אלך גם לכפר שלי".

הפגנה פוליטית מול משכן הכנסת? חיים אדרי: "ברגע שאני במדים ויש הוראה של קצין לפזר או

(המשך בעמוד 62)

גפן במובן טוטו

אייל גפן. במדינה של מהמרים וערוץ אמיתי אחד, גם כוכב תשדיר שירות הוא גיבור לאומי. שחקן, איש עסקים, היפוכונדר וחי טוב. חושב שהטלוויזיה היא שערוריה, אבל לא עד כדי כך שלא יופיע בה, מאמין שהפוליטיקאים קרובים לחום דומה לבבונים בגן חיות, אבל מחכה לפגוש אותם

מאת סימה קדמון   צילומים: שמואל

אייל גפן מצטלם לעתון. "מה אני צריך כל־כך הרבה כסף"? קליק. "אחר־כך יהיה לי גירול במוח". קליק. "אז מה אני אעשה עם כל־כך הרבה כסף"? קליק. קליק. "עוד מעט ניסע ללונדון". קליק. "עם יגאל (בשן) ואשתו". קליק. "אשתי רוצה 'הילטון'". קליק. קליק. "ניקח לימוזינה, ניסע לתיאטרון". קליק. "אחר־כך נלך לקזינו". קליק. "נהמר". קליק. "נפסיד ונגיד שהרווחנו. כמו כל הישראלים". קליק. קליק.

טלפון. "אם זכיתי בטוטו? למה אני צריך לזכות בטוטו? אני היחיד שיודע כמה אני מרוויח מהטוטו". פותח יומן כדי לקבוע לי פגישה. ליום ראשון. בתשע וחצי רואה־החשבון. נשמע מעניין. "תעזבי", הוא אומר. "למה שיקנאו"?

בנין גדול בתל־אביב. מצלמים תשדיר לטוטו. ליד המעלית אייל גפן, בנעלי בית עם ריץ'־רץ' ("יורם, לא יראו את זה בצלום"?) ז'קט, שפם לבן ופיאה אפורה. מפיקה, במאי, שני שחקנים. צלם. טכנאי קול, מאפרת. יועצים (הרבה). שתי עובדות נקיון של הבנין. (–"יא, אתה דווקא חתיך". – "תגידו לאישתי" – "אז תן ת'טלפון"). "מגוון הפקות בע"מ", מצלמת תשדיר שרות לטוטו. בעלים: בני כרמלי – לשעבר צלם ראשי באולפני הרצליה. מטפל בצילומים. סיני רונין – עוסק בניהול החברה. אייל גפן – איש הארגון וההפקה. 118 תשדירי שרות לטלוויזיה, 72 סרטי תדמית והסברה, 62 וידאו־קליפים לזמרים, שמונה תכניות בידור לטלוויזיה הישראלית, 28 סרטים דוקומנטריים, 12 סרטי פרסומת לקולנוע, 15 מערכות טלוויזיה במעגל סגור, ארבעה אולפני שידור לביצוע שידורים חיים ומוקלטים במעגל סגור.

שני תיכוניסטים עוברים במסדרון. הוא (בקול רם, מצביע עם כל היד): "את מכירה אותו"? היא: "למה? מי־זה"? הוא: "אייל גפן". היא (מסובבת את הראש): "אה".

עולים במעלית. הצעירים, המפיקה, כמה יועצים

(המשך בעמוד הבא)

(המשך מהעמוד הקודם)

ואייל גפן. "מה יהיה? יהיה טוטו", אומר הבחור ישר לתוך הפנים של גפן. שתיקה. המעלית עוצרת. "מה עם הטוטו"? צועקת הצעירה לרווח של הדלת הנסגרת. "יהיה ב'סדר" עונה גפן.

"המדינה הזו היא מדינה של חבר'ה", אומר גפן. "אין, אין כבוד הדדי. אני לא יכול לעשות שום דבר. אני לא יכול לשבת במסעדה ולאכול בשקט, אני לא יכול לקנות בגדים בלי שאלף אנשים יקפצו עלי ויספרו, ויגידו משהו, וישאלו. אני הולך ברחוב עם הבת שלי, ואנשים מאשימים אותי שלא הרוויחו בטוטו, או טוענים שהסרט שהיה אתמול בטלוויזיה היה מחורבן. כאילו שאני איזה אחראי בטלוויזיה. והטפיחות על השכם. הנגיעות. ועם כל אחד אתה צריך להכנס לדיאלוג. זה לא מעניין אותי. אני לא חייב לאף אחד שום דבר. רק לעצמי ולמשפחה שלי. אני לא רוצה את זה.

"זו מדינה של חבר'ה, אין כבוד הדדי. עם כל אחד אתה צריך להיכנס לדיאלוג. זה לא מעניין אותי. אני לא חייב לאף אחד שום דבר"

"כן, יש בי עויינות אליהם. אני לא מוכן לקבל התנהגות פרועה. אני לא מוכן לקבל את זה שכל אחד מרשה לעצמו לפנות אלי, כי הכל מגיע לו. אז אני בא לקולנוע בחושך, בפירסומות, ויוצא לפני שהאור נדלק. לחתונות ובר־מיצוות משפחתיות הפסקתי ללכת. זה מביך אותי. ילדים מצביעים עלי, האמהות מביאות אותם לראות אותי. זה מייצר אצלי אגרסיביות. עויינות". אחר־כך נזכר גפן שיש גם כמה יתרונות לצד הסבל הזה. למשל, העובדה שהוא פוסח על כל מיני הליכים בירוקרטיים, כמו, לדוגמא, שהוא אף־פעם לא צריך לעמוד בתור, כמו למשל, הטיפול שהוא מקבל במשרדים למיניהם. "טיפול ממש היסטרי". לא שהוא מנצל את זה, חס וחלילה, אבל זה דווקא נוח ואפילו נעים. והאמת היא שהוא מתפלל שזה לא יגמר לעולם. אבל בכל זאת, הוא אומר, יש לו בעיה רצינית עם הענין הזה. "אף אחד לא עושה הפרדה בין העבודה שלי לחיים הפרטיים. יש משהו חולני בתגובות של אנשים. זו צריכה חולנית. אני פשוט לא יכול לצאת לרחוב. הילדה שלי פשוט נמחצת. באים, נדבקים, עוגבים. והטוטו, הרי זה עבודה בשבילי. עבודה קשה".

הפסקה בצילומים. גפן, מזיע, יוצא מהמעלית ומבקש מים. המפיקה מוזגת מים מינרלים. "קשה, קשה", הוא אומר. "תראו מה שאני מוכן לעשות בשביל 200 אלף דולר", צוחק וצועק לכיוון שלי: "לא לרשום"!!!

אני דווקא כן רושמת, כי אצל אייל גפן, אתה אף פעם לא יודע מתי הוא צוחק. בכל אופן, לא כשהוא מאופר, ועומד ליד המצלמות. אבל מאחורי השולחן הגדול במשרד הגדול של "מגוון הפקות בע"מ", הוא לא כל־כך צוחק, וגם לא כל־כך מצחיק. ושם הוא כבר לא מוכן לנקוב במספרים. גם לא במספר האפסים שאחריהם. "למה לי"? הוא אומר. "זה פרובלמטי. יוצר תקרימים. ואנשים מקנאים. זה תחום שאני מעדיף לא לדבר עליו. זה הסכם דיסקרטי ביני לבין הטוטו. סכום גבוה? המחיר הוא מחיר בסדר. זו פרנסה, זו עבודה", הוא ממהר להוסיף, "וזו כמות של כסף שבריאות אי אפשר לקנות בה".

אני מתעניינת במצב הבריאות שלו. כמה דקות קודם הוא שלח את המזכירה להביא תוצאות של בדיקות מעבדה. בעיות של לחץ דם. הוא בדיאטה מסויימת. "אני באופיי אדם בריא. אבל יכול להיות שיש לי איזה גידול שאני לא יודע עליו. אם אני היפוכונדר? אני ישבתי במועצת המנהלים שהמציאה את ההיפוכונדריה". שני השחקנים הצעירים עומדים במעלית. לידם גבר מזוקן, משקשק בלי הפסק במפתחות שהוא מחזיק ביד. טבעת זהב על הזרת, צעיף כחול עוטף בקפידה את צווארו. הם ממלאים טופס של הטוטו. הבחור אומר לבחורה: "תירשמי 1. בשביל האוטו". הגבר המזוקן מציץ מעל הכתף של הבחורה ובמבטא מזרחי, עוגבני, הוא אומר: "יש לי בשבילכם מכונית פרייבט, ארבע רמקולים בכל דלת. אוריגינל". ושולח נשיקה אל הבחורה המופתעת. קאט. יורם לוי, הכמאי, מתפוצץ מצחוק. עשרות פעמים הם יצלמו את הקטע הזה, ובכל פעם הוא יפרוץ בצחוק, כאילו שמע אותו הרגע בפעם הראשונה. כך גם הצלם, איש הקול, המפיקה, המאפרת, היועצים. ואני.

"אני מאד מתרגש", אומר גפן בזמן הקאט.

??????

"כן, זה קשה. להביא את הטיפוס הזה, לזכור את הטקסט. זה קשה. קשה", הוא מרכך, "לעבור שמונה שעות במפעל ליד המכונות זה אולי יותר קשה".

ממשיכים בצילומים. "פה תירשמי 2. בשביל הדירה". המזוקן הסמוך באינטימיות לכתפה של הבחורה מתערב: "איזה דירה? יש לי מגרש אוריגינל".. צחוקים היסטריים. קאט. המנקות עומדות עם פחי הזבל. אוהבות אותו. "מילאתי היום", אומרת לו אחת מהן.

"כשאני משחק איזו דמות, אני ממש מבטל את עצמי. אני שואב מה שיותר אינפורמציה על הדמות. אני לא מחקה. אני צריך להרגיש, לחוש את הטיפוס. הדמות הזו שאני מגלם עכשיו, היא מין סטריאוטיפ של אחד שלא הצליח בחו"ל. מין קומבינטור כזה שמנסה למכור כל דבר בקטן. אין פה חיקוי. זה מישהו מהחיים. אני צריך להכיר אנשים כאלה כדי לשחק אותם נכון. הרי אי אפשר לגרום לאנשים לבכות או לצחוק, אם אני לא עושה דבר נכון. ואני צריך לדעת איך האיש הזה אוכל, איך הוא ישן. חצי דקה של צילומים זה חודשיים, שלושה של עבודה עד לצילומים. העתון המגולגל מתחת לבית־השחי, המשחק עם המפתחות ביד, העמידה, ההתנהגות, החיוך. אלו לא דברים טכניים. האיש הזה ישנו. זה טיפוס אמיתי. ראיתי אותו אתמול בחתונה".

לפני שהתחיל בתשדירי הפירסום של הטוטו, הוא אומר, לא ידע שיהפוך לחלק מהפולקלור של מדינת ישראל. בכל אופן, לא תאר לעצמו שזה יכול להיות קיים בכזה "זוליום". "ארבע פעמים בשבוע, בסלון, בחדר המיטות – הרי אני הופך להיות חבר שלהם". ודווקא הטלוויזיה, היא שפירסמה אותו ככה. הטלוויזיה, "שהיא שערוריה. מכל הבחינות. שהעשייה בה נראית כמו שאנחנו ניראים. העם הזה, המדינה הזאת, האנשים האלה. תכנית כמו 'סוף ציטוט' דווקא מעניינת, כי האדם שעושה אותה הוא ירון לונדון. והחדשות זה דווקא מיצרך מעניין. אבל תכניות הדת הן מתחת לכל ביקורת מבחינה מנטאלית, קריאטיבית, אמנותית" (ועוד כל מיני דברים שלא הספקתי לרשום). "'אחד יותר מדי' – תגן (גולדבלט) דווקא נחמד, אני מכיר אותו הרבה שנים – אבל איך נראה ה'דיזיין' שלה. זה פשוט הטלוויזיה הסורית ברגעיה הקשים. והתכנית 'מאש'ה' – זה הרי אירוע מוחי. זה נורא ואיום. ההתחכמות הזאת. המשרד שמטפל באיחוי שברים של העם. מה אנחנו, בני שש? גמרנו 'מישלב'? הרי אנחנו אינטליגנטים. ואיך שהאולפן נראה, והטקסט.. נורא".

אני שואלת על תכניות הבידור, "ממני" ו"סיבה למסיבה". "תכניות הבידור? אני דווקא מסמפט תכניות של מני ורבקה, אבל מעבר לזה – משקיעים הרבה. תכניות יחידות שהן בסדר גמור. כי אין אפשרות שניה, גם מני וגם רבקה עושים עבודה על־הכפאק. המונטאז' בסדר. ברמה מקצועית. וזהו נישה שמעניינת את כל הצבור. צריך לספק מגוון רחב של אנשים". מה שמראה שאייל גפן, שחקן ואיש עסקים, למד כלל

"התכנית 'אחד יותר מדי', זה פשוט הטלוויזיה הסורית ברגעיה הקשים. והתכנית 'מאשה' — זה הרי אידוע מוחי. זה נורא ואיום. מה אנחנו, בני שש? גמרנו 'מישלב'"?

חשוב בחיים, שגם אם אתה יורק לבאר שממנה אתה שותה, אל תעשה את זה בכמות כזו שיותר לא תוכל לשתות ממנה בכלל.

אבל לטלוויזיה יש את הפרצוף של העם, ולעם יש את הפרצוף של המנהיגים שלו. "ויש פה דבר בסיסי. לא מתקיים תנאי הכרחי ביחסים בין בני־אדם – כבוד הדדי. יש פה אנרכיה. מסתכלים על השטחים? גם לא בשטחים. גם בפנים. מה קורה בפנים? זה שאין הרוגים פיסית? כן, יש לי בקורת גדולה. אז אומרים? קום תעשה משהו. זה לא עובר עלי. אני עושה בפריפריה הקטנה שלי. אני צריך להתקיים. בשביל זה אנשים נבחרים כל ארבע שנים. והם, הרי יכולים לתת דוגמא לבכונים בגן חיות. אינטלקטואלית ונפשית – מקרינים שקר לכל אורך הדרך. לא ברמת הדיאלוג. יש שם אגרסיות נצברות. אני לא יכול לבוא בטענות אל הדינמיקה בארץ, מי שמייצר את הדינמיקה זו פגיעה באינטליגנציה. אני לא קורא מאמרים פוליטיים, אבל כללית אתה יושב, ואתה פגוע מנטלית לכל אורך הדרך. ביכולת שלך לחשוב, לייצר, להתייעל".

קשה למצוא לאורך איזו דרך בדיוק אייל גפן פגוע מנטלית. שהרי הפרצוף הזה של הטלוויזיה, שהוא הפרצוף של העם, שהוא הפרצוף של המנהיגים שלו, מפרנס אותו היום לגמרי לא רע. ובוודאי שלא גרם נזק לבטחון העצמי שלו. לפני כמה שנים כשאלו אותו אם הוא שחקן, אמר: "אני עובד תיאטרון. אני לא אוהב לומר אני שחקן. יש משהו מקודש במילה שחקן, וקדושה מפחידה אותי". קדושה כבר לא מפחידה אותו. כשאני שואלת אותו מה הוא, בעצם, הוא אומר: "קודם כל אני שחקן. אחר־כך אני איש עסקים".

קשה להיזכר בהצלחות גדולות שלו כשחקן. "איש שעושה קומדיה מצטייר כקומדיין. באופן כללי אתה מייצר אימאג' על האדם כחפיפניק, ואני איש רציני. אני מתייחס אל עצמי ואל הסובבים אותי ברצינות. והעובדה שעד היום לא יצאתי בתרועה, היא משום שעבדתי בתיאטרון רפרטוארי. אני לא עושה חלטורות". ואז הוא נזכר, שבעצם יש לו איזו חלטורה, כבית־שאן, ביום העצמאות. הפיתוי הכספי היה גדול, הוא מסביר. מה זה פיצוי כספי גדול – את זה הוא דווקא לא מוכן להסביר. הוא גם לא מוכן לספר כמה הוא מרוויח בחלטורות אחרות. מה שהוא כן אומר, זה שהוא חי טוב.

"אני יכול לעשות כל מה שאני רוצה. אני חי טוב מאוד. הרבה יותר טוב מהרבה שחקנים ואנשים בגילי. אני יכול להשיג כל מה שאני רוצה בלי להתחייב בתשלומים או באוברדרפט. אין לי הרבה רכוש. לא, אני לא יכול לקנות וילה בהרצליה פיתוח וגם לא

"אני איש טמפרמנטי. מאוד רגיש, פתוח, ומצד שני מאוד נעול. איש של קפריזות. יכול לבכות בשניה. אוהב חברים, מתמסר לאנשים. מאוד לא ותרן מצד אחד, אך עניני בלהבין סיטואציה. אני יכול להיות איש מאוד רע. כשאני נקמן, אני נקמן נורא"

מטוס פרטי. איזה מכונית יש לי? אמריקאית. מודל '83. ויש לי גם טוסטוס מודל '88. אני לא אוהב לנסוע במכונית למרות שיש לי מזגן והכל. יש לי דירה ברחוב החשמונאים, אבל אנחנו כנראה נעבור. תיראי, השארתי גם דירה לאשתי הקודמת. אני עובד קשה. מאוד קשה כדי להרוויח. אנחנו ארבע פעמים בשנה בחו"ל. איפה? לונדון, פאריס, ניו־יורק. מלונות חמישה כוכבים. רואה הצגות, אוכל טוב. מסעדות הכי טובות. בחו"ל אני יכול להרשות לעצמי ללכת ברחוב, לשבת בשקט במסעדות. מסעדות פה בארץ ? אני אוכל ב'תרווד הוורוד', 'שרן', 'להקפול' 'טבון'".

– ביורפשת?

– "בטח"

– אלהמבריה?

– "אכלתי. תראי, אם יש שחקן או מישהו שחושש שאקח ממנו הלוואה בשנה הבאה, שלא ידאג. אני בעיקר נותן".

אייל גפן, בן קבוץ יגור שגמר בית־ספר מקצועי והוא מכונאי מוסמך, למד אחרי שרותו הצבאי ולהקת גולני, בסמינר הקיבוצים. לבית־צבי, הוא אומר, לא קיבלו אותו. הוא שיחק בתיאטרון העירוני חיפה, בתיאטרון הקאמרי ובתיאטרון ילדים ונוער בית לסין. וכן: 36 סרטים, 40־50 תכניות טלוויזיה. "יכול להיות שלא היתה לי הזדמנות. ואולי אני לא מוכשר כמו טוביה צפיר או דודו טופז. סוג המפגשים שלהם עם הקהל, עם העתונות, מאפשר להם הצלחה מהירה. קשה לקהל להתמודד עם קפקא, ברכט ושקספיר. ודווקא בכל הצגה שלי, קיבלתי ביקורת טובה מאוד".

לפני שמונה שנים אמר: "לשמחתי, מגיעות אלי הצעות מכיוונים שונים לחלוטין, מן הכבד ביותר ועד לקומי ביותר. אני שמח שכמאים לא יצרו לי דימוי מסוים".

אני שואלת אותו אם לא קשה לו עם הדימוי של המצחיקן מהטוטו. אם פונים אליו.

"לא יהיה לי קשה. פשוט לא פונים אלי. זאת אומרת, פונים אלי המון בכל מיני דברים, אבל לא לתפקיד מסויים שאני רוצה לעשות. מתוסכל? במידה מסויימת כן. כי לשחק, זה מה שאני רוצה לעשות. והייתי רוצה שיפנו אלי בדברים מסויימים כמו, למשל, שקספיר, קפקא, ז'נה, ברכט. אין פניות מהסוג הזה".

אבל יש פניות אחרות. כמו לכל מיני חלטורות. "ואני לא יוצא היום לעבוד בשום דבר, אם לא משלמים לי טוב. אני יודע להתווכח. לעמוד על מחיר. אני לא עובד במחיר מינימום של אגודת האמנים. אני חושב שאם מיקי פלד עושה אירוע גדול, העובדה שהוא יושב עם אאודי־80, מוכיחה שהוא חושב נכון על העניין. מסחרית. מבחינתי, אם אני היום מופיע במשהו, אני מבטיח שיבואו אנשים. זה שמפיק לוקח סיכונים ומשקיע בהצגה – זה התפקיד שלו. אבל הוא צריך לשלם".

הדימוי של המצחיקן מהטוטו לא מפריע לו, לדבריו, גם בפגישות עסקים. "עם קליינטים חדשים יש בעיה מסויימת. אבל כל מי שפונה, כבר ראה משהו שעשינו. אני לא צריך לעשות רושם על אף אחד. יש לי אולי בעיה הפוכה. כי כל האנשים שפונים, הם 'גרופיס' קטנים כאלה שלי. כולם. כל העם הזה. גרופי זה לא דבר רע. אם אני אראה את אל פאצ'ינו ברחוב, אני ארדוף אחריו. או ג'ק ניקלסון או רוברט דה־נירו".

אז אני שואלת אותו אם רודפים אחריו ברחוב. נשים, למשל.

"קודם כל – לא כל־כך. כנראה די בצדק. תראי, יש הרבה שדרים ברחוב מנשים, שכל ישראלי ברחוב היה משתמש בהם: לפחות בשביל הסיפורים. אבל האמת היא שלא מחכות לי נשים מתחת לבית וצועקות? אייל, אייל, כמו לארם או לשלמה ארצי. אבל יש 'פירבק' מאוד חזק, וכשהן מכירות אותי, זה אחרת. לאיזה כיוון אחרת? לכיוון יותר טוב. אבל אני לא אנצל את זה או משהו כזה. יש לי אשה שאני הרוס עליה (אורית רובינצ'יק, בתו של ישראל רובינצ'יק, שחקן הבימה), ושאני לא אפגע בה לעולם. וזה מה שאני מצפה ממנה. קינאה זה מושג שישבתי במועצת המנהלים כשהמציאו אותו". יש לו, הוא אומר, "בית פתוח מרמת ההקשבה עד לרמת האמירה. וזה נשמע אולי נורא, אבל אני לא זוכר את עצמי רב עם אשתי

(המשך בעמוד 50)

בוקר טוב אליהו

אליהו שפייזר, ח"כ, מזכיר מפלגת העבודה מחוז ת"א, יו"ר ועדת הכלכלה של הכנסת. עכשיו גם לוקח את האיש ברחוב לסיבוב בחדרי־חדרים של הפוליטיקה. בכתב. אחרי 20 שנה של דשדוש בביצה הפוליטית, הוא חושף בספר את כללי המשחק, מפרש את כפל המשמעויות, מסגיר את הטריקים והשטיקים. הפוליטיקאי בתחתונים, שפייזר עושה כביסה.

מאת בילי מוסקונה־לרמן צילמה: אירית אילברמן

הפגישה התחילה רע מאוד. חבר כנסת אליהו שפייזר ישב מהעבר השני של השולחן, יישר את הצווארון הלבן של החולצה, חייך בנעימות, לגם סודה מבקבוק, ומדי פעם, בסבלנות זהירה, שם על השולחן משפטים – פתלתלים, מרורים, מנוסחים היטב – חסרי זהות ברורה. בינינו מונח ספר חדש: "פוליטיקה שימושית". כריכה ירוקה, פס אדום. המחבר: אליהו שפייזר.

השורה התחתונה בספר שחיבר שפייזר, יו"ר ועדת הכלכלה של הכנסת ומזכיר מפלגת העבודה, מחוז תל־אביב, גורסת שרק אנשים בינוניים, רעיונות בינוניים ומעשים בינוניים מצליחים בפוליטיקה. הספר הזה מרענן, אינטלגנטי, מנפץ מיתוסים, זז בין הומור, לציניות, לפארודיה גסה. כספר מזיז הצירה הפוליטיקאי שפייזר, את התבונה הטהורה, מגייס אומץ, פותח את הקלפים הסודיים ומשאיר את המושג "פיגורה פוליטית" בתחתונים על הבמה. שכולם יציצו בגודל.

אפשר לצחוק. אפשר גם לבכות. כי פוליטיקה, ארוני הקורא, היא ענין רציני שנוגע לגורלך. למשל, שולח אותך למלחמות ולפעמים גם לא מחזיר אותך משם. הספר הזה, בכל מקרה, גורם לך לחבב את הפוליטיקאי שפייזר שמעיז להתפרע ועלול לקבל על השובבות הזאת סטירה מצלצלת.

השיחה – בבנין המפלגה, ברחוב בלינסון 9, בתל אביב, קומה שנייה – תקועה. בלהדבלהדבלה. לא, אני לא יכולה ללוות אותו לשום ישיבה. עכשיו בחירות אישיות. בחירות אישיות, שאני אבין, זה לא ספקטאקל. פתאום, בשניה, נבקע חריץ בסבלנות שלו. הוא כבר לא מחייך בנעימות. הטונים מתקשחים, מתרוממים לכיוון הדלת. טוב! הוא מוכן לוותר על הראיון הזה ושלום, וזהו. נקודה.

יש תקווה. הציץ הבנאדם מהחליפה של הפוליטקאי. פשט את הז'קט העליון המחוייט, ורק הצידה מתחילים.

הספר הזה הוא סוג של בגידה במערכת. אתה פותח את ספר החוקים של הקליקה הסודית, יורק את כל המודות על המדרכה, מטשטש את החברים שלך, מה הם יגידו?

"זאת הדאגה האחרונה שלי. יכול להיות שיבואו כל מיני נפוחים כאלה שחושבים שאלוהים עשה אותם באצבע ויגידו שזה לא מעשה נכון. אבל לי זה לא משנה. הספר הזה בא מבפנים, היה חזק ממני. ברצינות, נו?"

אתה, בספר הזה, נותן איזשהו קרדיט לשכל הישר לא לשכל הבינוני. בשביל מי כתבת אותו?

"אני חושב שהשכל הקיבוצי ינצח. ככל שיורדים לציבור למטה, יש תמיד יותר סימפטיה אל האמת. ככל שעולה למעלה, אל הפעילים, הכעס יהיה יותר גדול. אלו אנשים נטולי הומור. בשבילם פוליטיקה היא עסק. ככול שסגור יותר – טוב יותר. האינטרסים שלהם מצליחים לקחו את השכל הישר. כתבתי אותו בשביל אחרים. הספר הוביל אותי לנקודה שאני לא יכול לשחק לפי הכללים. אני כתבתי למי שרוצה להתחיל לעלות בסולם. הספר יתן לו יתרון יחסי".

בחזרה לחיים. על איזה אחוז מהכושר שלך אתה עובד, מה מצב האמביציה היום? אתה מחבב את כל האקשן הזה שעוטף את הפוליטיקה, את המילים, את הילהיות בעניינים?

"מחבב אקשן, אבל אני כבר עייף. אני עובד על חמישה אחוז מהכושר שלי ומצב האמביציה שלי הוא לא מאה וגם לא שבעים. פחות. הרבה פחות".

בשיחות טלפון שאמורות לשכנע את החברים לבחור בך, אתה צריך לחייג ל־2000 אנשים, לשכנע אותם בערך של עצמך, בעובדה שכדאי להם לבחור בך. איזה סוג מאמץ זה תובע ממך? זה קשור בהתפתלות, אי נוחות, מבוכה?

"אני הרוס מהשיחות האלה. הרוס מהן. זה מעייף, רוטיני, שבלוני, משעמם, כותש וחוזר על עצמו שוב ושוב ושוב. יש פוליטיקאים ששמחים לדבר על עצמם, ששמחים לדבר בכלל, להופיע על במה, להביע את עצמם, להציג את עצמם. אני לא אוהב. לא להופיע ולא לדבר ולא לחזור מאות פעמים על אותו דבר. אני אוהב לדבר על הרבה דברים אחרים, לא רק על פוליטיקה, זה שוחק אותי. יש ארוזיה, יש עייפות, יש רגעים שלא יכול לעשות את זה יותר. פוליטיקה היא מילים, מילים, מילים. כשאני צריך לדבר בטלפון, בענייני עבודה, אני מרים את השפופרת כאילו שהיא שוקלת טונה".

מה אתה כן אוהב לעשות עם הזמן שלך?

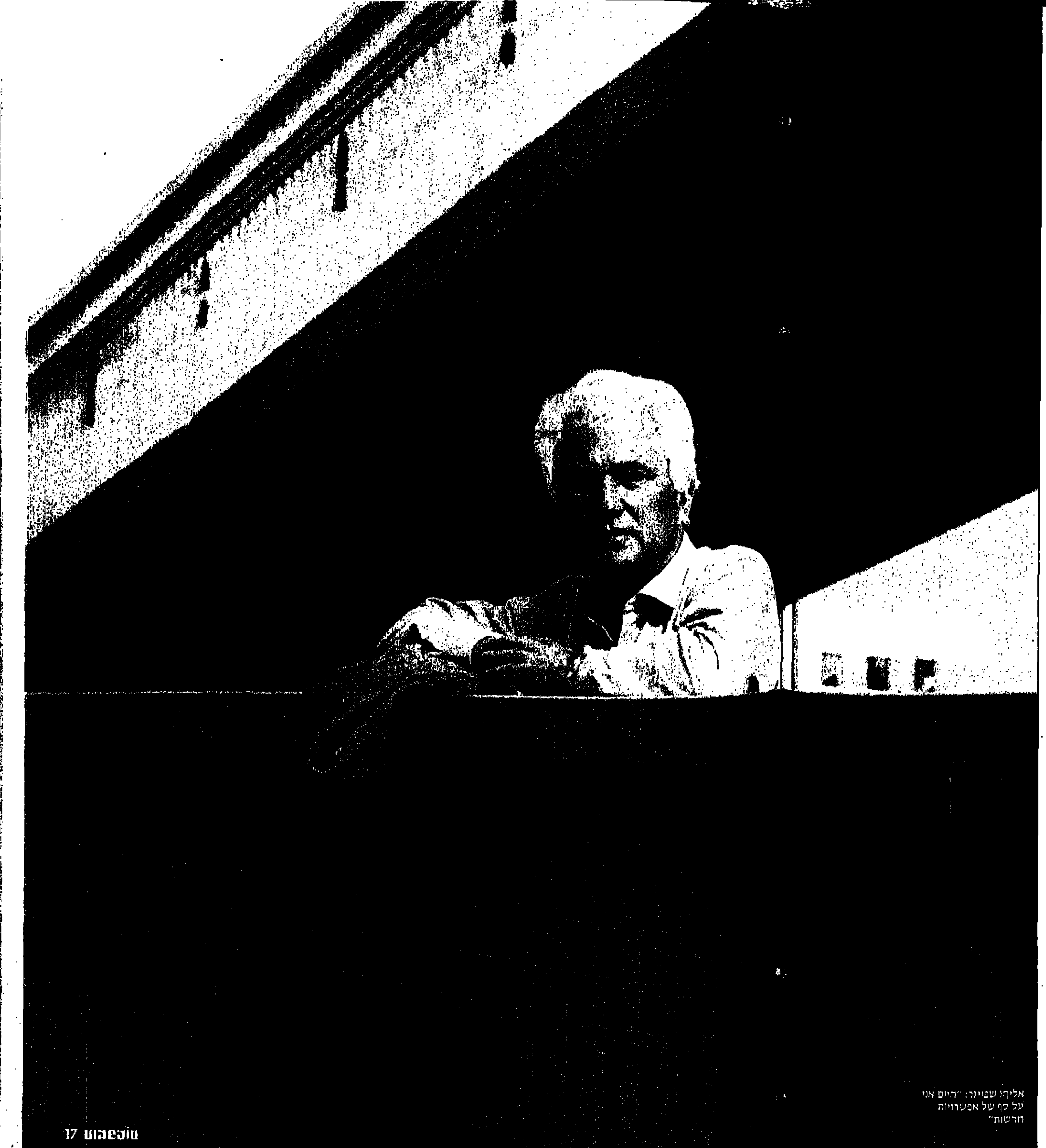
"לשחק שח, להסתובב עם הכלב שלי. ללכת לדוג, לקרוא, לכתוב, לחשוב. פוליטיקה היא עולם מאוד שטוח. דו מימדי. על האדמה. אני יכול להמריא הרבה יותר גבוה".

אז מה בדיוק העניין, אתה עושה דברים שסולד מהם?

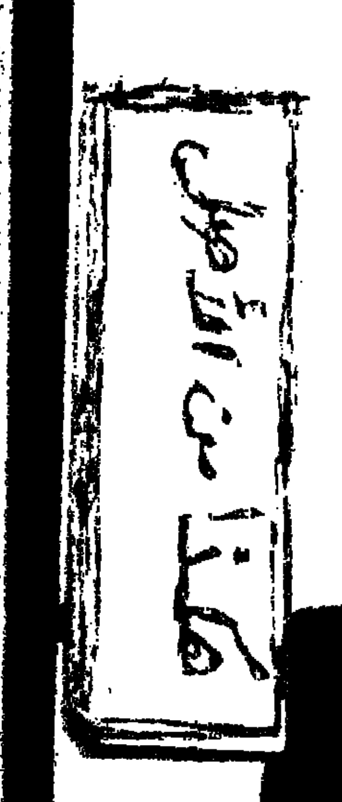
"לי יש סדק בשריון. הסדק שלי הוא העיסוקים האחרים שלא קשורים לפוליטיקה. יש לי מוקדי ענין אחרים, מחשבות אחרות והעובדה הזאת גורמת לי להיות מנוכר בדיוס הפוליטי. זה מה שעושה אותי מנוכר. אני כבשה בין זאבים. הפוליטיקאי צריך להיות נתון כל־כולו לפוליטיקה. אני נשיא איגוד השחמט – חולשה. כל מחשבה שסוטה מפוליטיקה – חולשה".

מהספרו "לשרוד בפוליטיקה ולהתקדם...מטרות המחייבות מלחמה מתמדת. אי אפשר לנהל מערכה פוליטית אלגנטית בבוקר... לפרוש לתנומה קלה ובערב ללכת לאופרה. צריך להילחם ללא הרף, להיות

(המשך בעמוד 20)

אליהו שפייזר: "היום אני על סף של אפשרויות חדשות"

יהונתן גפן

גז החלום

ומיים לאחר יום השואה, בערב חידון הגבורה, יום לפני קריאת פסק־הדין של איוואן האיום, שמעתי ב"מבט" את דבר שר הבטחון: הגז שבו משתמשים כוחות הבטחון הוא בסך הכל גז מרמיע, שכינוי סי. אס. גז שהוא בהחלט מקובל ברוב המדינות הנאורות בעולם.

כלומר, יש גם גזים טובים.

גזים מרמיעים ומרגיעים.

"אַל תִתְבַּאֵס – נְשוֹם גז סִי.אֶס".

המוסד חיסל את 'אבו ג'יהאד'

הזדקפות

(מערכון לשניים, מתאים לחגיגות הארבעים)

(ערב. איציק במיטה. רואה את חידון הגבורה בטלוויזיה. אשתו, סימה, בחדר האמבטיה).

איציק: סימה!
סימה: מה?
איציק: נו בואי כבר!
סימה: בשביל מה?
איציק: אני לא בטוח, אבל נדמה לי ש... שפתאום אני... רוצה... בא לי...
סימה: בא לך מה?
איציק: אותך.
סימה: אתה צוחק: כבר שנתיים אתה מסובב לי את הגב. מה קרה פתאום?
(נכנסת, בכותונת לילה, שוכבת לצידו)
איציק: בואי אלי סימה... בואי מתוקה שלי...
סימה: אני לא מבינה איך פתאום...
איציק: ראית איך הכנסנו לו, לאבו ג'יהאד הזה? ...הם עוד לא יודעים עם מי יש להם עסק, סימה...
סימה: זה עוד לא בטוח שזה אנחנו, איציק...
איציק: בטח אנחנו, אלא מי? נו תורידי את זה כבר...
(סימה מתפשטת).
סימה: רק רגע, איציק, לא כל־כך חזק...
איציק: הקומנדו שלנו!
סימה: איי!
איציק: בסיירות גומי!
סימה: אני מקווה ששמת את הגומי, אני לא צריכה עוד ילד עכשיו, שיסתובב לי בשטחים...
איציק: והיתה שם גם אשה...
סימה: לא כל־כך מהר...
איציק: זה בטח עוד מעם האורי ברק הזה, התחפש המנוול...
סימה: אתה כבד, איציק...
איציק: אני הייתי גומר גם על אשתו!
סימה: למה?
איציק: גם היא לא סוכריה, סימה... אוי, את עושה לי טוב...
סימה: לא בפנים!
איציק: עכשיו צריך לגמור גם על ערפאת...
סימה: כן... כן...
איציק: ודמיאניוק...
סימה: כן, איציק, כן...
איציק: ויוסי שרידו!
סימה: תיזהר עכשיו...
איציק: אוי איך הכנסנו להם...
סימה: איין
איציק: אין מה להגיד, עשינו את זה...
(שניהם מתנשמים עמוקות)
סימה: כן, עשינו את זה.

סוף.

דבר הרמטכ"ל

ב"14.4.88 – אחרי הטיול המזור בכפר־ביתא, אמר הרמטכ"ל שלנו על צבאו: "צה"ל הוא כמו אספירין, שיכול להוריד את החום, אבל לא מיועד לרפא מחלות". למחרת אמרה לי אמא אחת שיש לה שני בנים בצבא ("הגדול משרת בהפרות־סדר, הקטן מפזר צעירים"), שכעת היא סוף סוף יודעת מה הילדים שלה עושים: מורידים חום.

שירה של אמא:

יש לי שני ילדים בשטחים –
ילד קטן וילד גדול.
הקטן – בחיל אספירין,
הגדול – בסיירת אקמול.

ואל תפלאו אם הרמטכ"ל הבא יהיה רוקח.

באבא־מייסעס

ישנם סיפורים שאתה קורא בעיתון, ואומר לעצמך: את זה צריך לשים במדור "לא יאומן כי יסופר", ולא במדורי החדשות. כמו, למשל, סיפורה של הגב' שולמית לזריין לכתב "חדשות" על שלושה ערבים שניסו לחטוף אותה כשהיתה בדרך לבית בו היא עובדת, בהרצליה פיתוח. לדבריה, עצר לידה פולקסוואגן מסחרי עם מספר כחול, ונוסעיו שאלו אותה איפה מלון "תדמור". (הפלא הראשון: האם יש תושב אחד בהרצליה פיתוח שלא יודע איפה מלון "תדמור"?) וכשהיא אמרה להם שהיא לא יודעת, ביקשו שהיא תראה להם איפה המלון (מדוע היא לא ברחה כבר אז מהפראחים עם המספר הכחול?).

בהמשך הסיפור המדהים הזה, אומרת השולמית: "הם המשיכו לנסוע אחרי, נעצרו שוב, ואז ירד אחד מהם מהרכב ושאל אם אני יהודיה. עניתי בחיוב והוא התחיל להכות אותי וניסה להכניס אותי למכונית" (והקורא שואל: מדוע לא רצה משם מיד, ובכל המהירות? האם אין רגליים למי שעובדים בהרצליה פיתוח?)

החלק המדהים ביותר נמצא בסוף הסיפור (אלפרד היצ'קוק היה שמח להגיש מטעמים שכאלה): "צעקתי לעזרה, אך איש לא בא. פתאום נזכרתי בברכה של הבאבא סאלי (למה היא לא נזכרה קודם, לעזאזל?) אמרתי אותה, ובאותו רגע נעצר רכב מולנו, ואורות באורות. הערבים נבהלו וברחו".

"אני מרגישה שנולדתי מחדש", היא אומרת לכתב הנלהב, ולדעתי היא באמת נולדה מחדש, וכל הסיכויים שהארוע הזה קרה לה בגלגול קודם. איני טוען, חס וחלילה, שהגברת משקרת או שאין ערבים מאניאקים. מאניאקים יש בכל הצבעים. אבל איכשהו הסיפור הזה נראה לי בלתי־סביר מתחילתו ועד סופו, ואני לא הייתי טורח לפרסם אותו ללא ערויות מוצקות יותר, שהרי שנאה ופחד לא חסרים לנו.

לעומת זאת מסתמן פתרון. יש לנו נשק סודי שבהחלט שווה לנסות אותו: הבאבא סאלי. הנערים המותקפים בשטחים לא צריכים להורים את הגז המומלץ – סי.אס. – אלא לדפוק מהר את התפילה של הבאבא ולפזר את ההפגנה. גם לאלה ששואלים מי גמר על אבו־ג'יהאד, יש כעת תשובה ניצחת: הבאבא היה שם. הבאבא בא בסירת גומי, מחופש לאהוד ברק, ורב־המחבלים נמחק.

הבעייה שלי, כאתאיסט הנוטה פה ושם לכיוון שפינוזה, שאין לי שום תפילה עלי, וגם אני מסתובב לפעמים בהרצליה פיתוח. לכן אשמח מאוד אם מישהו ישלח לי את הנשק הסודי הזה, את התפילה המבהילה של הצדיק מנתיבות, ואם מישהו יבוא אלי פתאום וישאל אותי בחוצפה: "איפה פה מלון תדמור?" אני ישר אומר לו: "זוז, או שאני מתחיל להתפלל". אורדוב!

שפייזר, מאחורי פרס ובר־לב: "הבגידה של פרס היתה בעיני מעשה קפקאי. בלתי אפשרי"

בוקר טוב אליהו

(המשך מעמוד 17)
צד בכל מהלך, בכל מעשה תככים ובכל מזימה..."

אז בשביל מה?

"בחיים אתה נקלע למצבים"...

כמה שנים אתה בפוליטיקה?

"עשרים שנה".

עשרים שנה זה לא הקלעות!

"אני מכיר אנשים שנקלעו וממשיכים".

אתה נקלעת וממשיך?

"התחום הפוליטי הוא התחום שהלכתי אליו כדי להשפיע ובשביל לקבוע דברים, ולא מיציתי את האפשרות הזאת. היום אני נמצא על סף של אפשרויות חדשות, ולוּ הייתי יודע שלא אוכל לממש הייתי עוזב את הפוליטיקה".

אתה גומר לקרוא את הספר של שפייזר ואומר לעצמך הבנאדם הזה גם סולד וגם עייף מקאוסי של העיסוק שלו?

"אז הוכחתי באמת דבר שהוא אבסורד: שיש אפשרות גם לאדם כמוני להתקיים בפוליטיקה".

"כמוני", מה פירוש?

"כמוני שלא אוהב במיוחד להופיע, לא רץ לכל מקום, לא קם בבוקר, בודק מי מת ושולח מברקי תנחומים, לא בודק מי מתחתן ושולח לו מברקי ברכה, לא רץ לכל כנס, חתונה, מסיבה ועומד כעני ואביון בפתח, מתגנב בחשאי כדי ללחוץ ידיים של אנשים. לא עושה את כל הריטואלים, לא רץ לכל המקומות האלה".

במילים אחרות, אתה עומד מדרגה אחת יותר גבוה מאשר פוליטיקאים אחרים, אתה יותר נקי, פחות מאניפולטיבי, יותר אינטליגנטי. אז מה, לכל הרוחות, אתה מתבוסס במקצוע הזה כבר עשרים שנה?

"הצבתי לעצמי יעד, להגיע לעמדת השפעה מכריעה במפלגת העבודה. יש גלדיאטורים שלא אוהבים את מקצועם. אתה נמצא בזירה ואתה חייב להילחם. זה לא ככה שאפשר לקום ולצאת. זאת זירה חצויה, שהיציאה ממנה מאוד קשה, משום שהדברים מאוד חדים. כל צעד מתפרש או כהצלחה או ככשלון".

מעבר לביצועים, לפעילויות, לפי הספר הרי אתה סולד מהכלים, מהאיכויות, מהתכונות?!

"לא סולד. מסתכל על זה באהבה חלקית. אני אומר שאלו הם כלי העבודה ואם אתה פוליטיקאי את צריך לדעת את הכלים".

חוקי המשחק שאתה מציג בספר, מקובלים לדעתך?

"אני לא נותן ציונים".

אתה בן נתן.

"לא נותן".

שורות מקריות מהספר: "הערכה היא כי ארבע מתוך חמש הבטחות אינן מקוימות. הבטחות פוליטיות הן איפוא פרק מכובד באמנות המקיאווליסטית הגדולה של הטעיה והונאה... מילוי הבטחה תלוי בשיקולי כדאיות ומחיר. שיקולי הגינות, יושר ומצפון, לא יובאו בחשבון... אומץ לב תכונה לא מקרמת. הסכפכנות תכונה הכרחית".

שפייזר: "בפוליטיקה, במסגרת המילים המושמעות, ניתנות גם הבטחות. זאת טכניקה לכבוש בני אדם, לשלוט בבני אדם, אני מתאר את ההליך. הוא בלתי אפשרי בצורה אחרת. זאת האנטומיה של העניין".

שפייזר, אתה מיתמם, תצא מתחליפה שלושה חלקים, תיכנס לנעלי בית. עם כוס תה ותגיד לי מה דעתך הפרטית על חוקי המשחק הפוליטיים.

"אלה החיים, אלו בני האדם, כך נראים החוקים וזהו. זה. אני לא איש מוסר שבא לבנות מערכת איריאלית. אפלטון עשה את זה".

אני לא מצליחה לשמוע ממך תשובה ברורה. בוא נעבור לשפה של ילדים: מגעיל אותך, מקסים אותך?

"חלק מחוקי המשחק האלה הם לא לרוחי, אבל כל זמן שבני אדם קיימים ומערכות קיימות – כך זה נראה".

התגורית שלך ל"בני אדם" כאן היא הכללה רחבה מדי לטעמי. לא כל בני האדם הולכים לעסוק בפוליטיקה. העובדה שאתה בחרת בפוליטיקה, בזירה שנמתחת לאורך עשרים שנה מעידה שאתה מסוגל לשחק את המשחק ויכול להתמיד בו הרבה הרבה זמן?

"אני אישית חושב שלא שיחקתי אותם טוב. שלו הייתי משחק אותם כהלכה הייתי נמצא הרבה יותר רחוק מהמקום שאני נמצא בו היום. התולשות שלי, שהן הסדק שלי בשריון, מתבטאות, בין השאר, בכך שלעיתים הנחתי הצידה כלי נשק שהיו מועילים לי לו הייתי משתמש בהם".

מהספר: "אם עדיין הסורר עומד במריו, מגייסים ראשי הקבוצה את חבריו הקרובים ואפילו את בני משפחתו למסע שכנוע. המציאות מלמדת כי אדם מן השורה אינו עומד בלחצים כאלה. הוא עושה לעצמו חשבון פשוט מה יקרה אם ירבק בעמדותיו: חבריו הקרובים יתייחסו אליו כאל בוגד משוקץ ויתרחקו ממנו. בני משפחתו יראו בו שוטה כפוי טובה הנושך את היד שמאכילה אותו. הוא יהיה בודד ועירירי עוד יותר בג'ונגל הפוליטי, חשוף לנקמתם של עמיתיו לשעבר. רק יחידי סגולה מחזיקים באמונתם עד הסוף המר. הסורר המצוי מתכחש להשקפותיו ולעקרונותיו, סב על עקביו ועושה את רצון חברי הקבוצה שלו".

תהיה יותר קונקרטי, אם אפשר.

"האיש הנבון יודע כי מנהיג המפלגה, המבטיח לו תפקיד מסויים במילים חמות ובתקיעת כף נרגשת, מוליך אותו שולל במצח נחושה. הוא יודע גם שמנהיג זה הוא סכינאי ונבל שהיה מרמה לתועלת עצמו גם את אימו"

"קודם כל, אני אומר את האמת. ומה שאני אומר אני מקיים. אני מצטער היום שהרבה דברים לא אמרתי, אבל אמרתי מספיק כדי להזיק לעצמי מאוד. לא עשיתי דברים שאני מצטער עליהם, אבל ידעתי על דברים. אם הייתי יוצא נגד הדברים זה יכולה היה להביא להתאבדות מוחלטת. להריגתי הפוליטית המוחלטת. אבל לפחות אמרתי. אחרים גם לא אמרו. פוליטיקאי אמיתי לא היה אומר".

ומחירים?

"המחיר ששילמתי הוא שיכולתי להיות היום שר. יכולתי לקבל היום בצורה יותר נוחה, תוך יישום הכללים שאני יודע וכותב עליהם בספר, סטאטוס גבוה יותר. אבל בכל פעם בעטתי במערכת. שזאת עוד חולשה שלי כפוליטיקאי. ובכל זאת, במאבק, הצלחתי לקבל אולי את מה שיכולתי לקבל כמתנה".

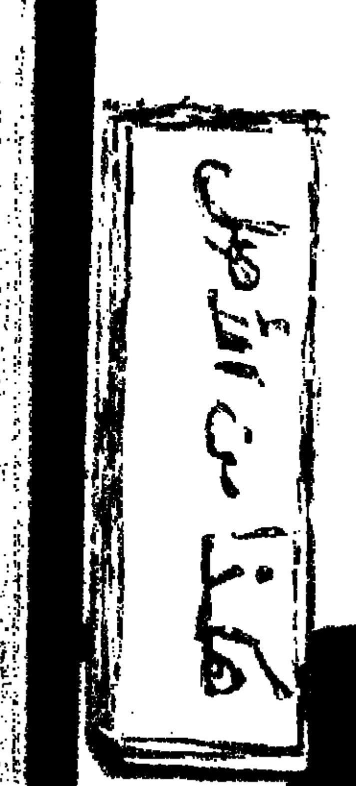
איזה מעידות היו לך?

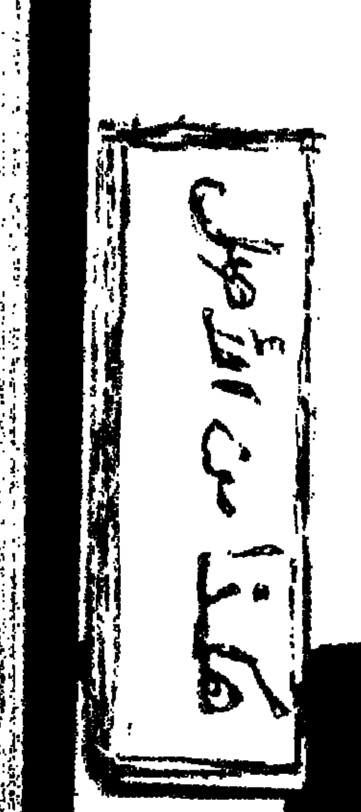
"למשל, ברגע מסויים כשרציתי להבחר, באתי ואמרתי לשמעון פרס: מפלגת העבודה צריכה לאיזה שש שבע שנים אדם מסויים, בלתי תלוי, שיעשה כך

(המשך בעמוד 24)

ראית פעם יפני ענק?

מכונית השנה ביפן 88'-87'

MITSUBISHI MOTORS

מיצובישי גאלאנט זכתה בתואר היוקרתי ביותר של תעשיית הרכב היפנית: מכונית השנה 88'-87'.
גאלאנט נבחרה כמכונית המושלמת ביותר מבין 46 מכוניות שונות של 9 חברות רכב יפניות, שהציגו את המכוניות הטובות ביותר שלהן בתחרות.
בין המתחרים היו חברות ענק כמו, טויוטה, ניסן, הונדה ומזדה. ועדת השיפוט, שמנתה 64 שופטים, נבחרה בקפידה רבה וכללה מומחים לתעבורה, פרשני רכב זרים ויפניים, עיתונאי רכב מקצועיים, עורכים ואנשי תקשורת בכירים.
השופטים בחנו כל מכונית ומכונית על כל היבטיה, החל מאיכות טכנולוגית וכלה במחיר.

לאחר מיון קפדני עלו 10 מכוניות לגמר, שמתוכן 2 מכוניות מתוצרת מיצובישי.
בתום סידרת בדיקות ובחינות נוספת, שכללה גם נסיעות מבחן קשות במיוחד, נבחרה מתוך 10 המכוניות שעלו לגמר, המיצובישי גאלאנט.
הגאלאנט נבחרה כמכונית השנה ביפן בגלל סגנונה האישי המיוחד, ביצועיה והחידושים הטכנולוגיים הגלומים בה.
יכולנו להמשיך ולספר לך על המכונית הנפלאה הזו, אך אנו מעדיפים שהמכונית תדבר בזכות עצמה.
אנו מזמינים אותך לאולמות התצוגה שלנו להיווכח במו עיניך וליהנות מנסיעת מבחן במכונית השנה של יפן - מיצובישי גאלאנט.

MITSUBISHI

היבואן: כלמוביל בע"מ.

מה זה ענק יפני אמיתי?

קונצרן מיצובישי הוא ענק המקיף מגוון אדיר של מוצרים ותעשיות. השם מיצובישי עומד מאחורי הפלח הגדול ביותר ביפן בתחום הכלכלי והתעשייתי.
בתחומים אלה מובילה מיצובישי בענפים רבים, כגון: רכב, בנקאות, ביטוח, נפט, אלקטרוניקה, ציוד תעשייתי, תחנות כח גרעיניות, ספנות, תעשיות מזון ועוד.
כתוצאה מכך יש למהנדסי הרכב במיצובישי גישה לציוד טכנולוגי מתוחכם ועתידני יותר מלכל חברת מכוניות אחרת בעולם.
דבר זה משתקף במיקומה של חברת מיצובישי מוטורס בין 10 יצרני המכוניות הגדולים בעולם בכלל ובין 3 הגדולים ביפן. (ייצור שנתי של כ־1,400,000 מכוניות לשנה).
יתר על כן, גדלו וגדולתו של קונצרן מיצובישי הוא בשימת דגש על האיכות בכל פרט ופרט.
וזה עוד לא הכל...

בים

בתחום הימי השם מיצובישי הוא שם דבר החל מצוללות מחקר תת־ימי דרך מיכליות נפט ענקיות, אוניות נוסעים, סירות מירוץ ועד רכבים אמפיביים.
וזה עוד לא הכל...

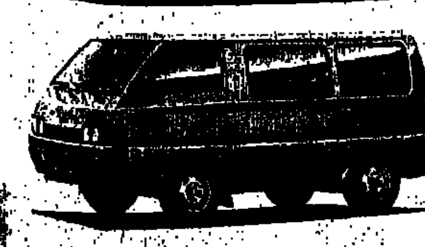
באויר

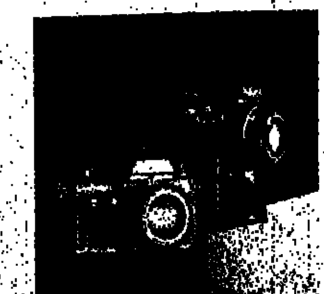
יפן מתכננת לייצר מטוס קרב משוכלל ועתידני, ומי החברה היפנית המובילה המועמדת לתכנון וייצור מטוס זה? - מיצובישי HEAVY INDUSTRIES
חברת מיצובישי משקיעה משאבים רבים ומגיעה להישגים מרשימים בפיתוח חלליות ולוויינים!!! ראדרים רבי עוצמה ומטוסי מנהלים משוכללים, נוחים ומפוארים.
וזה עוד לא הכל...

ביבשה

חברת מיצובישי מוטורס ממוקמת בין 10 החברות הגדולות בעולם המייצרות מכוניות, ובין 3 חברות המכוניות הגדולות ביפן.
חברת מיצובישי מוטורס העפילה למקום השלישי בסך כל מכירות הרכב לשוק היפני בשנת הכספים הנוכחית. (אפריל 87-אפריל 88). מגוון המכוניות שמייצרת מיצובישי הוא ענק ועונה לכל צורך. מסחריות, נוסעים, פרטיות, משאיות, אוטובוסים ומכוניות ספורט. עכשיו תוכל למצוא בארץ את

המסחרית הכי פרטית של מיצובישי, ה־L-300, את הלנסר סטיישן המשפחתית ואת מיצובישי גאלאנט, הסלון הפרטי שלך, מכונית השנה ביפן.
עכשיו, אחרי שאתה מכיר את קונצרן מיצובישי אתה מבין מה זה ענק יפני אמיתי!

נ.ב. כמעט שכחנו. מיצובישי מייצרת גם את מצלמות NIKON המשוכללות... רק רצינו שתדע.

בוקר טוב אליהו

(המשך מעמוד 20)

סדר ואני מוכן לוותר על תפקיד של שר וכל דבר אחר ומתוך עמדה כזאת לנקות את האורוות. זאת הסיבה האמיתית, אולי, שבגללה לא נבחרתי. כי כאתי ואמרתי. עשיתי טעות. מעדתי לרגע אחד בכך שאמרתי את האמת".

תן מעידה אחרת שלך שנוגדת בחריפות את הכללים הכל כך ברורים שכתובים בספר.

"היתה לי מעידה רצינית על המזכ"לות. היתה קבוצה מאוד גדולה שתמכה בי. פרס הוציא ממני הבטחה לדחות את הבחירות ואני הסכמתי. ברגע שהסכמתי הפסדתי. אם הייתי תוכע לערוך בחירות באותו רגע הייתי נבחר. בסיבוב הזה מעדתי קשה".

מהספר: "הגורם החשוב ביותר בקיומן של הבטחות הוא המועד שבו יש לקיימן. זה הכלל. ככל שמועד הבטחה מרוחק, כן מתמעטים הסיכויים כי יקיימו אותה. הבטחה שנועדה להתקיים כעבור חודשים אחדים, סיכוייה להתמלא שואפים לאפס. הבטחה לטווח רחוק היא איפוא מס שפתיים בלבד. מי שמסתמך עליה שוגה באשליות ובונה מגדלים פורחים באוויר".

איך זה שלא החזקת חושים עריים?

"הרי כל הזמן מדובר בבני אדם שנמצאים מולך. היחס מצידם הם מאוד, לבבי מאוד, אמיתי מאוד. אתה אוכל עם הפרטנר שלך חתיכות ביסקוויטים עם גבינה בישיבות; מתבדח איתו, מדבר איתו בבוקר בטלפון, אוכל איתו ארוחות צהרים, יוצא לטיולים עם בני המשפחה שלו. זה נראה לך בלתי אפשרי שהוא יבגוד בך. זה נראה לך לא מתקבל על הדעת שההבטחה תופר. באותו רגע חושיך מתערפלים, אתה נכנע לזה שאתה בן אדם, וזה עוד סדק בשריון. לתת אמון זאת חולשה. צריכים להיות קרים, ענייניים, יבשים ולהגיד: עכשיו יש לי כוח, עכשיו יתבצעו הבחירות".

מהספר: "האיש הנבון יודע כי מנהיג המפלגה, המבטיח לו תפקיד מסויים במילים חמות ובתקיעת כף נרגשת, מוליך אותו שולל במצח נחושה. הוא יודע גם שמנהיג זה הוא סכינאי ונכל שהיה מרמה לתועלת עצמו גם את אימו יולדתו. אך במעמד תגיגי זה של ההבטחה, חל בו מהפך נפשי. ליבו גובר על שכלו, בינתו חולה זמנית לתפקד והוא מתפתה להאמין לכזב המתוק...קרבן נוסף נפל בפח".

בקיצור, מעדת בזה ששידרת אמוציה, ויותר מזות, מעדת כשהיית כבר בשל ומבין עניין, לא בתחילת הדרך?

"אין ספק. אני מתנצל על זה. שאני איש אמוציונלי. אני מכיר אנשים סביבי שהם מכונות חישוב. לא טועים אף פעם. מחזיקים כרטיסיות של מי להזמין לארוחות וקוקטיילים, וזה לא קשור להרגשה ולמחשבה שלהם. אין להם בכלל רגשות או מחשבות. הכל משחק, הכל קר. ואלו הם האנשים שיתקדמו. הסדק בשריון שלי: שחשתי חיבה לאדם זה או אחר ואנשים שהיו קרובים לי בגדו בי".

הבגידה של פרס היתה סטירת לחי?

"כאב עצום. נראה לי מעשה קפקאי. בלתי אפשרי. בליתי עם הכנארס עשרות שעות קרובות. בואי נעזוב את זה".

"אני כמו שחקן שמשחק בעל כורחו תפקיד כפול כדי להחזיק את עצמי שלם"

איפה אתה עם עצמך במערכת הפוליטית?

"במרעי המדינה יש הגדרה שאומרת על אנשים מבחוץ שרואים אותם מבפנים ומבפנים רואים אותם מבחוץ. אני על הקליפה. יש לי הכושר לראות את הדברים גם מבפנים גם מבחוץ. זה קשור בחינוך שלי, בלימודים שלי, בהשכלה שלי. שילמתי מחיר לא קל על המיקום הזה".

המיקום הזה, אגב, לא נותן לך למצות שום עניין?

"את מדברת על האושר הפנימי שלי, על ההרגשה שלי?"

אני שואלת.

"זה כבר ענין פסיכולוגי. זה דבר פנימי".

איך אתה מחזיק באלאנס בין חוקי המשחק ההכרחיים לאמת הפנימית שלך?

"אני צריך להחזיק באלאנס חזק מאוד כדי שהסדק בשריון לא יתרחב ויתרחב".

לדעתי הספר הזה הוא קטרזיס בהליכת נגד עצמך ברדיוס הפוליטי, והתרחבות של הסדק בשריון. שיתחרת אותו בעיתוי לגמרי לא נוח, אפילו פרובוקטיבי, דקה לפני הבחירות, קונטרולים בצד הספונטני, המעז, הישיר, וחנקת את הצד הבינוני, המחושב, המשוחק לפי הכללים, המתואם, המחושבן.

"נכון שיש בעיתוי ובפירסום הספר סוג של קמיקזיות אבל בשביל להתקיים במערכת הפוליטית אני צריך לעשות א־ב־ג ובשביל להיות אליהו שפייזר אני צריך לעשות ד־ה־ו. אז מפעם לפעם יש מרד. אני צריך לפצות חלקים בתוכי. אני כמו שחקן שמשחק בעל כורחי משחק כפול כדי להחזיק את עצמי שלם. כדי שהשריון הזה לא יהיה בקוע ולא מרוסק, רק סדוק פה ושם".

אם אתה כל כך מנוצל וכל כך קשה לך להחזיק את השריון, בוא נבדוק מה גורם לך לכל כך הרבה סיפוקים במערכת הזאת שבגללם אתה לא יכול לקום וללכת. מדובר בהרגל, הנאה, נחיות, אגו?

"האפשרות להשפיע, את הזרקורים, הפוקוס, האגו אני צריך כמינון של פעם כשבוע, עשר דקות, מספיק לי. אז זה לא בגלל זה שאני נשאר".

אבל עברו עשרים שנה ולא הצלחת, אין לך קבלות על הצלחה, אתה לא בטוח, אתה הרי כבר יודע שאי אפשר, שספק אם תוכל.

"נכון שהיו כמה שלבים שלו מיציתי את כל היכולת הייתי עושה היום מה שאני רוצה. כמעט. זה נכון שמידי פעם אני חוזר על עקרון הבעיטה כדי להיות בסדר עם עצמי. ייתכן מאוד שחיבלתי בעצמי כפי שאת רוצה לפתח את התיאוריה, ועצרתי את ההתקדמות שלי. אז זהו, אז מה את מציעה כעת?"

אני שואלת איך תפנה בצומת, לאיזה כיוון תיקח?

"אני לא יודע. אני אומר לך את האמת. אני באמת לא יודע. יום יום אני קם בבוקר וחושב קור־ואדיס. ויש לי הרגשה שאני מסוגל לקום ולהגיד שלום, ויש לי הרגשה שזה קרוב. גם עכשיו שקלתי אם לרוץ שוב להתמודדות וחשבתי אולי הפעם באמת סטופ ודי. לא רוצה לעבור את הוויה־דולורוזה הזאת שוב. לדבר על עצמי, להופיע, לחייך שוב ושוב ושוב. מצד שני, הגלאדיאטור רוצה למות במלחמה. אני מעריף את הקרב. אני לא מרוצה ממה שקורה בצמרת וקשה לי סתם ככה לעזוב היום. אני אומר לעצמי: כבר הגעת לדרגה הזאת, רצת את המרתון של הארבעים קילומטר, נשאר רק הקילומטר האחרון, האם לעזוב לפני הקילומטר האחרון ללכת הביתה, או להשאר להילחם. זאת התחושה של כל חיי עכשיו. אני רוצה לעזוב שקט. אני לא רוצה לחשוב בעוד חמש שנים שעזבתי דקה לפני שיכולתי להגיע. לשנות משהו. אדם כמוני שעשה את כל הדרך וחסר לו רק הקרב האחרון. להגיע או לא להגיע. להשפיע או לא להשפיע. זה קצת מאוחר לברוח".

מהספר: "חייו של פוליטיקאי הם כאוקיינוס. יש בהם עיתות שפל ועונות גאות... עיקרו של העניין הוא כושר הספיגה. גם אם יחבטו בך ללא הרף 15 סיבובים רצופים, אל תנטוש את הזירה. סופו של הסיבוב ה־16 לבוא, וכו תטיח את יריבך על הקרשים". סיפור: לאליהו שפייזר יש כלב נדיר מסוג "רודיזיאן־ריג'בק", צייד אריות, שקיים רק באפריקה. כדי להשיג את הזן המיוחד הזה הרים שפייזר טלפונים לזימבבאווה, להולנד, לשוויץ, חיפש לכל העולם, עד שהשיג את הגור המסויים הזה. "אריסטו", קורא אליהו שפייזר לכלב שלו ומקדיש לו הרבה זמן. כל יום יוצא הפוליטיקאי אליהו שפייזר לרוץ עם הכלב על שפת הים. בדרך הוא מצביע על הזונות שעומדות על שפת הכביש. זאת נחמדה, ההיא הרבה פחות והשלישית בכלל לא. פוגש אותן כל יום. מכירים מהדרך. בדרך לצוק, מול הים, מצביע הפוליטיקאי על ציפור טרף קפואה בשמים, לא מפסיד את הקצף של הגלים, את העומק של הכחול. מתפעל. מתפעל. מתפעל.

בספר כתוב בפירוש: "...המערכת הפוליטית בנויה אך ורק למקצוענים. היא לא תקלוט ולא תקדם מי שלא מקדיש לה את ימיו ואת לילותיו... לפוליטיקאי המחמיץ ישיבה חסרת ערך למען קונצרט או סתם ערב עם בני ביתו, אין תקווה".

איך האימאז' שלך על עצמך בתור פוליטיקאי?

"הציבור, אני חושב, לא רואה אותי בתור פוליטיקאי קונבנציונלי אלא כאחר שלפעמים בועט במערכת".

מהספר: "אל תהיה איש שני במחלוקת או לוחם נועז. כי הללו שוברים ידיים ורגליים. אשרי הבינוניים כי להם מלכות השמים".

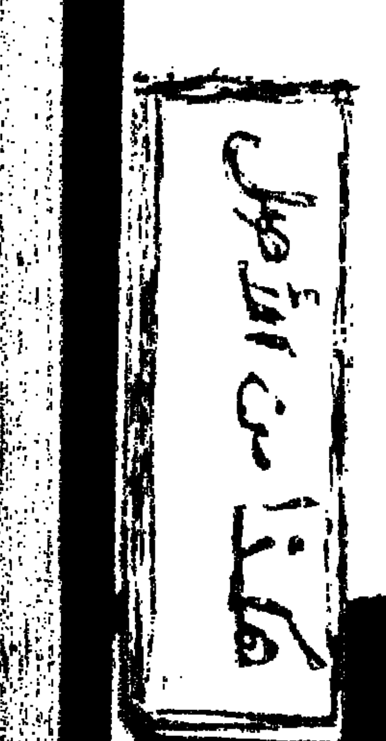
שפייזר על עצמו: "כשאני מתפתה לעשות כל מיני דברים לא נכונים, אני שם יד על המצח, אומר לעצמי, שפייזר: תקרא פרק מספר שלוש בספר. תיזכר".

במשחק השח יש מהלך שנקרא "גמביט המלך". הבנארם פותח בכוונה את המשחק עם מהלך, שיש בו הימור גבוה, שיכול להוביל להפסד. על ההתחלה מקריבים כלי כדי שהמשחק יהיה יותר פתוח, מסוכן, קצבי.

שפייזר מדבר בחיבה על המהלך הזה. משתמש בו כשהוא משחק, בזמן הפנוי שלו, שח.

"אני מצטער היום שהרבה דברים לא אמרתי, אבל אמרתי מספיק כדי להזיק לעצמי מאוד. לא עשיתי דברים שאני מצטער עליהם, אבל ידעתי על דברים, שאם הייתי יוצא נגדם זה יכול היה להביא להתאבדות מוחלטת. להריגתי הפוליטית המוחלטת"

בילי מוסקונה־לרמן

מאת נילי פרידלנדר
צילומים שי גינות
בשיתוף רשות
שמורות הטבע

65. ארץ פלגי מים

אל תתרשמו מהכניסות לשמורות הטבע בארץ פלגי מים – עקפו אותן. בכניסה לשמורות תל דן והבניאס (נחל חרמון), יש משהו שמטעה את המטיילים שמחפשים גם שקט והתבודדות בטבע. רואים את החניונים בכניסה וחושבים שזהו.

צריך לעבור אותם בזריזות ולהיכנס לשבילים השקטים ופתאום רק קולות מים זורמים, אבנים מכוסות טחב ירוק, שורכים, שערות שולמית, מקומות מיסתור ירוקים. היכלי ירק טבעיים. גשרי עץ על המים. וכל זה, במרחק 18 ק"מ מקרית שמונה. חוצים את בירת הצפון, וביציאה מהעיר צפונה מגיעים לצומת המצודות, ישר לתל חי ומטולה. ימינה, מזרחה לארץ פלגי מים, אל הנחלים והשבילים על המים. אחרי נסיעה של תשעה ק"מ מהצומת יש פניה שמאלה, צפונה לשמורת תל דן.

● היכלי ירק:
חונים ונכנסים לשמורה. בכניסה – חניון עם שירותים. מימין – שלט גדול בו מוסברים שבילי ההליכה בשמורה. רואים ושומעים את הזרימה החזקה של הדן ולא נכנסים למים. יש מסלול קצר של שעה ומסלול ארוך של שעה וחצי. באחרונה חידשו כאן את השבילים בין פלגי הדן, הוסיפו גשרים וההליכה האוטית והנינוחה מביאה אותנו אל לב פלגים, מפלים קטנים והיכלי הירק שיש בארץ רק כאן. ההליכות נוחות ואפשר גם לנוח וגם לטבול בבריכת גן העדן. המים קרים מאד.

הכניסה בתשלום: 3.20 שקל למבוגר, 1.60 לילד. השמורה פתוחה משמונה בבוקר עד חמש אחה"צ. כדי ליהנות, יש להיכנס לפחות שעתיים לפני הסגירה.

● על גדות נחל חרמון:
גרשון גולדשטיין, חבר קיבוץ שמיר ומנהל השמורות בארץ פלגי מים, מספר ש־200 אלף איש באים כל שנה לשמורה, לבלות במים ורק מעטים הולכים בשבילים לאורך גדות הנחל.

ללכת אל הפינות היפות שבהם נפגשים מים שקטים של נחל גובתא עם מים סוערים של נחל חרמון. תיאור מפורט של מסלול יפה והיקפי זה, לשעה עד שעה וחצי הליכה, תמצאו בדפדפת על נחל חרמון, בכניסה לשמורה. יש גם מסלול קצר והיקפי לחצי שעה הליכה – לגשר הרומי ולשער המצודה.

אפשרות שלישית: כניסה למפל הבניאס. נוסעים עד לכניסה למפל הגדול. חונים ויורדים אליו. ללכת לאורך המסלול המשולש, לאורך הנחל. זהו מסלול הליכה בן שלוש שעות שמגיע למושב שאר ישוב, ואז צריך להקפיץ רכב אחד לכניסה למושב. השנה, הזרימה בנחל בניאס חזקה במיוחד.

לא להיכנס אליו ולא להתפתות להרים משהו שנפל לנחל!

אפשר ללכת רק כמה שמתחשק ולעלות בחזרה לחניון. השמורה פתוחה משמונה בבוקר עד חמש אחה"צ. אם נכנסים לטיולים ברגל, צריך לבוא לפחות שלוש שעות או שעתיים לפני הסגירה. בכרטיס אחד נכנסים גם לשמורה וגם למפל. מי שאוכל ארוחה מלאה במסעדה – פולים וסלטים – מקבל בחזרה את דמי הכניסה. למבוגר – ארבעה שקלים, לילד – שני שקלים.

● לנחל סער:
נוסעים מהבניאס לכיוון החרמון. בצומת ראשון מגיעים למפל היונים בנחל סער. חניה וירידה אליו במדרגות אחדות.

● אפשרות ראשונה:
בחזרה מהמפל נכנסים לרכב ונוסעים ישר ימינה, לא לנווה אטי"ב, אלא כאילו לכיוון עין־קיניה, כשלושה ק"מ, עד גשר הידידות. חונים בצד הדרך והולכים בשביל קצר ומסומן למפל הרסיסים בנחל סער.

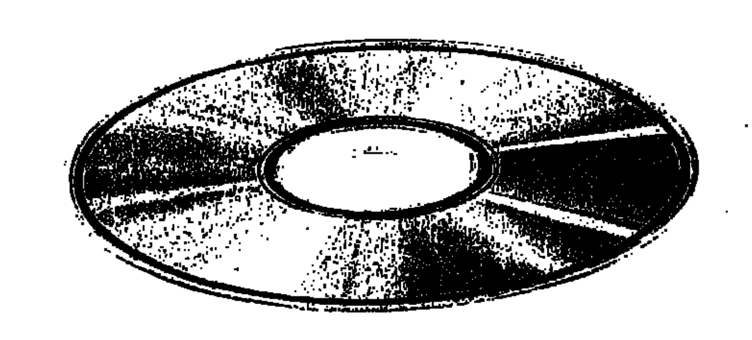
● בין המפלים:
את המפלים והשביל ביניהם רואים מהכביש. הליכה נהדרת בין הבוסתנים, ממפל הרסיסים למפל היונים, בשביל לאורך הנחל. ההליכה קלה ונוחה לכל המשפחה.

● אפשרות שניה:
ממפל היונים פונים מיד שמאלה, צפונה לכיוון נוה אטי"ב. אחרי נסיעה ועליה בכביש המפותל, יש פניה שמאלה למבצר נמרוד, מבצר מוסלמי מימי הביניים, משופץ ומשוחזר בידי רשות הגנים הלאומיים. כניסה בתשלום. הסברים בכתב ומסלול משולט ותצפית רחבה על החרמון ודרום לבנון.

יזוק בעיניים ומפלים בנחל סער: הליכה קלה בין בוסתנים ורסיסי מים

SONY

על מה כל הרעש?

על השקט!

קומפקט־דיסק סוני CDP M55 שומעים רק מה שצריך!

סוני, חברת הענק שהביאה לך את הקומפקט־דיסק הראשון, מתקדמת שוב, והפעם... משקט לשקט. CDP M55, הדור הרביעי למכשירי קומפקט־דיסק של סוני:

כמו באולפן הקלטות...

- 4FS - 16 BIT – דגימת האות פי 4 מהדגימה הסטנדרטית, מבטיחה לך צליל עמוק ועשיר, נאמן למקור ונקי לגמרי מרעשים.
- D/A X2 + פילטר דיגיטלי – ממיר דיגיטל לאנלוג כפול, המפריד באופן מוחלט בין ערוץ ימין לשמאל, מבטיח לך צליל סטריאופוני מושלם ונקי, ללא עיוותים או גוונים מתכתיים לאורך כל תחום התדרים.
- CLASS III – יחידת לייזר חדישה, בעלת 3 קרניים ומערכת בקרת מסלול מתוחכמת, המאפשרת תיקון תקלות בזמן אמיתי (כתוצאה מליקוי בתקליט או מבעיות בתנאי ההשמעה).

כמו מנצח...

- שלט רחוק – עם 16 מקשי שליטה, מאפשר לך שליטה נוחה על כל מגוון האפשרויות: תיכנות שירים, חזרה על קטעים, גישה לכל נקודה בתקליט.
- לוח בקרה מואר.
- טיימר אוטומטי.
- יציאה לאוזניות סטריאו (כמו על אי בודד...).

כמו שרק סוני יכולה...

- את קומפקט־דיסק סוני ניתן לשלב עם כל מערכת ביתית קיימת.
- לסוני מעבדת השרות המשוכללת ביותר בארץ לבדיקה, תיקון וכיוון מכשירי קומפקט־דיסק באמצעות מחשב.
- מגוון עשיר של דגמי קומפקט־דיסק – לבחירתך.

מבצע

קנית סוני - זכית בעוד סוני!

בקנותך קומפקט־דיסק של סוני – דרוש את תעודת האחריות המקורית של "ישפאר" – סוני!
בספח של תעודת האחריות יש "משבצת פרס" – גרד אותה ותזכה בסוני נוסף!
כל קניה – זכיה!
המבצע יתקיים בתאריכים 1.4.88-30.5.88
הדרון אחד מאלפי הפרסים הנהדרים האלה יהיה שלך:
טלוויזיות, מערכות סטריאו, מכשירי טייפ־דק, מכשירי רדיו, ווקמן, אוזניות סטריאו,
והפרס הגדול: מצלמת וידיאו 8 מ"מ.
כל דגמי קומפקט־דיסק סוני משתתפים במבצע!

ישפאר - עוצמת סוני בישראל
מגדל שלום, ת"א, טל' 03-5101515

על סקס אני נדלק רק בבית

ויליאם הרט כובש את אמריקה. [illegible] לגבי כל [illegible], [illegible] קשות, מיליון [illegible]. המצלמה אוהבת אותו, גם הקהל. אחרי שהיה [illegible], [illegible], הומוסקסואל [illegible] ורוד אידאליסט [illegible], עכשיו הוא [illegible] חדשות [illegible]. בחייו הוא [illegible], רק [illegible] יותר [illegible]. [illegible], הולך [illegible] כדי לגלות שהוא בעצם, די מאושר

מאת מיכל קפרא

מ שקפיים עגולים. פחית בירה. כוס. חבילת סיגריות. מאפרה. הכל על הרצפה. סתם צילום של ויליאם הרט (הַרט, לא הארט). חיוך קטנטן. ועיניים שכמעט מרחמות על המצלמה. המבט המצטלם שלו, כך נרמה, כמעט תמיד מרחם על משהו בסביבה. בן 38. עם אוסקר אחד ביד, שבעה סרטים, ביקורות מתחרמנות, ועכשיו תפקיד בלהיט האמריקני "משדרים חדשות". בתמונת המחזור של תרבות הצלולויד האמריקנית הוא היה, אם כי בביישנות קלה, מתמקם בשורה הראשונה יחד עם מריל סטריפ, רמבו ומיקי רורק.

אם היו שמים את הפוזה הביישנית של ויליאם הרט ושל מיקי רורק על אותו קו זינוק ויורים את יריית הפתיחה, היו הפוזות רצות באופן טבעי לשני כיוונים הפוכים של המסלול. הביישנות של רורק יוצאת החוצה בקטנות. עד כמה שמאצ'ו יכול להרשות לעצמו. ויליאם הרט הולך על הביישנות בגדול. אין אצלו זכר לחיספוס השרמנטי, הליכלוך, והאגרסיביות האבו־עלית של מיקי רורק. ויליאם הרט ישאר הבחור העדין־דגיש־פגיע, אפילו אם יעשה גרעפסים גועליים. והוא לא יעשה.

ויליאם הרט כובש בימים אלה ממש את אמריקה במשחקו בסרט "משדרים חדשות". סרט שבבסיסו טמונה ביקורת די חריפה על חדשות הטלוויזיה האמריקנית. אלא שהביקורת הזו – בדיוק כמו רג מלוח שטבוּל בעשרים סדיני משי ריחניים – מתמוססת בתסריט מבריק על שלישיה רומנטית, ובסיפוק האנושי כל־כך של הצופה מקטע המציצנות האמין מאוד אל מאחורי הקלעים. כך קורה שבסוף הסרט כולם נאנחים מעונג ושוכחים שראו על המסך תופעה מחרידה ובעיקר מביישת. החדשות אינן אמורות ככר לייצג את תמונת המציאות, אלא מוצר קליל, מהנה, מבדר, שיגדיל את אחוזי הצפיה. ולא ירחק היום שמיקי מאוס יפתח את המהדורה בתעלול אנימציה מרשים.

ויליאם הרט נבחר בידי הבמאי ג'יימס ל. ברוקס לגלם את תום גרוניק, כתב ספורט מתחיל, יפיוף חסר השכלה ואמות מוסר עיתונאיות, שהצלחתו המטאורית כעיתונאי וקריין חדשות קשורה אך ורק לדרך קליטת המצלמה את הנתונים החיצוניים המרשימים והאוטוריטטיביים שהטבע העניק לו. בחירתו של הרט לתפקיד, עושה רושם, היא כמו זריקת חיסון לאנו צופה הטלוויזיה האמריקני, שעלול להיפגע, חלילה וחס, מהצגת גודל טימטומו. כי הרט – כמה שישתדל – לא יכול להיראות חמור ורביל לחלוטין. אפילו השיער שלו נראה אינטלגנטי.

ודווקא בוויכוח כמעט רומנטי, מניח התסריטאי את המסר החשוב כל־כך של הסרט בפי העיתונאי המוכשר אך פחות פוטוגני, אהרון אלטמן (אלברט ברוקס) המאוהב בג'ין (הולי הנטר), המפיקה המקצוענית־להדהים, שמאוהבת בקריין הבאת (הרט). והוא מטיח בה: "איך את חושבת שהשטן היה נראה לו היה מופיע פתאום, הוא היה מושך ונחמד ומלא רצון טוב. הוא אף פעם לא היה עושה דבר־מה נורא. רק מוריד טיפ טיפה את הסטנדרטים החשובים באמת. והוא היה אומר לנו שכולנו בסך הכל מנסים למכור משהו". ובמקום להתקפל ולנגוס את ריפוד הכסאות, התחושה היחידה של קהל הצופים היא "אוף, איזה קנאי".

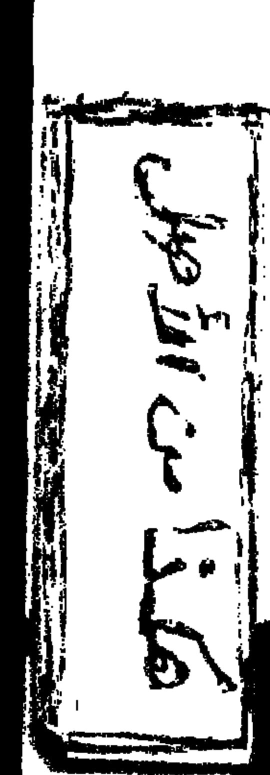
עולם העיתונות רחוק מלהיות זר לוויליאם הרט, גם מתוך

(המשך בעמוד 34)

הרט, עם הולי הנטר ואלברט ברוקס ב"משדרים חדשות": ביקורת די חריפה על חדשות בטלוויזיה האמריקנית, מתמוססת בתסריט מבריק על שלישית רומנטית

"אני מבלה עם בני, מעביר תחנות טלוויזיה אובססיבי, קורא, בוהה בקירות, תוהה למה כבר שנתיים לא סידרתי את המשרד. בעצם, אני די מאושר ואין לי חשק שמישהו יחרבן לי את זה"

אני לא מכיר במוסר. זו המצאה אנושית שאין לה אחיזה במציאות

אפרים קישון: "הדבר הכי ארהוב עלי זה להתבטל, להיות במצב ששום חוב או 'שעת אפס' לא מעיקים עלי. אבל לא נותנים לי".

שטח פרטי

אפרים קישון

סופר, הומוריסט, מחזאי, במאי

נולד בבודפשט (1924), למד תולדות האמנות. עלה ב־1949. היה בעל טור סטירי ב"מעריב" ("חד גדיא"). כתב כ־50 ספרים שמרביתם תורגמו כמעט לכל לשון אירופית וחלקם גם ליפנית, קוריאנית, אספרנטו וברייל. כיום הוא הסופר הסאטירי הנמכר ביותר בעולם. ספריו, מחזותיו וסרטיו זכו בפרסים שונים בארץ ובעולם. מחזהו, סלאח שבתי, מועלה בימים אלה ב"הבימה" בבימויו. נשוי, אב ל־3, גר באפקה.

בארבעים השנים האחרונות אין לי זמן לשום דבר. אני אדם שלא היו לו חיים פרטיים. מכורח המציאות אני מסודר מאוד והיום שלי מאורגן לפי דקות. הדבר הכי אהוב עלי זה להתבטל, להיות במצב ששום חוב או חובה, שום "שעת אפס" לא מעיקים עלי. אבל לא נותנים לי.

מה שמאפיין את חיי זה שאין בהם חוקים, רק הרגלים ותולשות אופי; אני כותב רק תחת לחץ כבד. לפעמים, כשאני רוצה לעשות משהו, אני תותם תוזה כדי שיכריחו אותי. אני דוחה את הכתיבה כמה שרק אפשר, מוצא תרוצים, סיבות לעשות דברים אחרים, לטייל עם הכלבים וכדומה. אבל כשאני מתחיל, אני מתמסר כולי, ומרוב שאני איטי, אני עובד מהר ולא יכול להפסיק עד שאני גומר. תמיד יש לי "דד ליין" שצריך לעמוד בו – ספר, סרט, מחזה – וזה מכתיב את צורת החיים שלי.

להיות ידוע בעולם פירושו גם מכתבים ופניות וטלפונים אין ספור. וכל ספר זה גם קריאת הגהות, ויכוח עם המו"ל, מכתבים, קריאת חוזה. לוקח הרבה זמן לקרוא חוזה של 45 עמודים כתובים באנגלית יורידיסטית. ואם אני לא קורא, תמיד נשאר משפט אחר, סעיף בעמוד 38 למטה, מלה אחת שלא בסדר.

אני סוחב אתי מהעבר את המינהג לענות לכל מכתב. וגם אם איני עונה – קריאת המכתבים גוזלת זמן; והתרגומים. כתבתי יותר מ־40 ספרים, מהם כאלה שכלל לא תורגמו לעברית, כמו ספר על אמנות וספר על שח קומפיוטר. זה נשמע כאילו אני משוויץ, נו טוב, אז אני משוויץ, אבל עובדה שאני מומחה בינלאומי בנושא, ויצרנים שולחים לי דגמים חדשים ומבקשים חוות־דעת. גם זה גוזל זמן, אבל זה תענוג עילאי.

אני משתדל לגוון את חיי במידת האפשר, לצאת מהשגרה. אם קודם כתבתי על שח ועכשיו אני עושה תיאטרון, הדבר הבא יכול להיות סרט. אפילו אופרה כבר כתבתי. אני מרבה לנסוע. האמת היא שהיום, נסיעות כבר לא מעניינות אותי. אני נוסע רק במטרה מסויימת. למשל, לפני שהתחלתי לכתוב את "סלאח שבתי", נסעתי ללונדון לראות את כל המיוזקל'ס. לסתם תיירות אין לי זמן, איבדתי את הסקרנות או רגש החובה לראות אתרים מפורסמים. אני נושא את עולמי בתוכי, לא זקוק לראות את מפלי הניאגרה כדי להיות מאושר.

מילדותי אני מאוהב בכל דבר מיכני. יש לי שמחה ענקית בכל פעם שאני נתקל בפלא חדש ואני רוכש הכל, חוץ ממחשב, כי ברור לי שברגע שאכניס את זה הביתה – לא אצא יותר. אני כותב בעט ואח"כ מכתיב. כתב־ידי בלתי קריא לחלוטין. הכי קל לי לכתוב עברית ולקרוא הונגרית. שתי שפות עולמיות. אני גם מקלל ומחשב בהונגרית, בכלל לא מבין איך אפשר לחלק בשפה אחרת.

אני קורא בכל הזדמנות, תוך כדי גילוח, אכילה, טיסה. גדלתי בעולם ללא טלוויזיה ובצעירותי קראתי את כל הקלאסיקה העולמית. קרוב לוודאי שזה עזר לי להיות סופר. על השידה תמיד מחכים כמה ספרים לגאולה. את רובם לא אקרא. המינגוויי אמר, ובצדק, שסופרים לא קוראים. אני ויתרתי על בלטריסטיקה.

> "אילו היה מצבי שונה, הייתי צבוע כמו כולם. מכיוון שמצבי טוב, אני יכול להרשות לעצמי לומר את האמת לכל אחד. יכולים לקפוץ לי. מאחורי עומד הר של מליוני עותקי ספרים, חומת־מגן של מאה מליון קוראים".

למי אתה בז?	_לקמצנים ולכפויי טובה._
במי אתה מקנא?	_באפרים קישון שלפני 30 שנה. היה לו המון זמן, הוא עוד לא ראה את החושך בסוף המינהרה._
את מי אתה מכבד?	_אנשים שלא משחקים. שהם – הם, אפילו אם הם בלתי נעימים._
על מי צר לך?	_על כל האנושות._
את מי היית רוצה להכיר?	_את תיאודור הרצל. מה גם שהיינו יכולים לשוחח הונגרית._
איזו אישיות אתה מעריך במיוחד?	_פוליטיקאים שידעו לפרוש בזמן. דה־גול, בן־גוריון, בגין._
מה מביך אותך?	_שום דבר. עברתי את כל המבחנים._
מה מקומם אותך?	_טימטום ואי צדק, בעיקר כשהם קשורים._
מה מעצבן אותך?	_כשאומרים לי – ג'אסט רילקס._
מה מגעיל אותך?	_רצפת אולם קולנוע אחרי הסרט._
מה לא מוסרי בעיניך?	_אני לא מכיר במוסר. זו המצאה אנושית שאין לה כל אחיזה במציאות. היום משהו נחשב פשע – מחר לא._
מה פוגע בך?	_ההשמצות עלי בארץ וקשר השתיקה האופף כאן אותי ואת יצירותי._
מה מניע אותך?	_שמחת חיים; החיים הרי נהדרים._
אתה אדם חזק? במה?	_מלידה אני אדם חלש, אבל מלחמת הג'ונגל בתקופה הנאצית והסטאליניסטית והחלפת המולדת עשו ממני לוחם לא רע._
מה עקב אכילס שלך?	_פרפקציוניזם ארוך._
איזו תכונה מאפיינת אותך?	_שאני אינטלקט ארור שלא נהנה מזה. הייתי רוצה להיות אדם יותר פשוט._
על מה אתה מתחרט?	_שהקדשתי את חיי לכתיבה, מקצוע שהוא בלתי־טבעי וגוזל מהאדם את כל חייו._
ממה אתה מאוכזב?	_הרבה פעמים – מעצמי. ומטבע האנוש, עד כדי בחילה._
בפני מה קשה לך לעמוד?	_דברים יפים. יופי יכול להיות אופנוע של הונדה, סוס או ספר יפה, אבל הדבר המקסים ביותר זה בכל זאת אשה יפה._
מה ההצלחה הכי גדולה שלך?	_ששלושת ילדי לא מעשנים._
מה הכשלון הגדול שלך?	_שאני שבע־רצון אבל לא מאושר. יש לי כל הסיבות להיות נפוח משמחה ואושר ולפעמים אני רוצה לתת לעצמי סטירה – לכל הרוחות, למה אתה לא מאושר?_
מה נותן לך תרגשת בטחון?	_הספרים שכתבתי, בכורת מחזה שלי, אפילו בתיאטרון הלאומי של תורכיה._
מה מערער את בטחונך?	_גילי._
מה מפחיד אותך אצל אנשים?	_שיום אחד אגלה את פרצופם האמיתי._
במה אתה גאה?	_שלמרות כל הסיבות הידועות נשארתי אדם פשוט ונורמלי. העובדה שנשארתי הגון אינה סיבה לגאווה מפני שאני יכול להרשות זאת לעצמי._
על מה קשה לך לסלוח?	_שלא הפציצו את אושוויץ._
אילו תכונות חשובות לך אצל אחרים?	_בראש וראשונה כשרון. אני מוכן לשכוח ולסלוח הרבה כשיש כשרון._
מה ישראלי בעיניך?	_הבקבוקים המתגלגלים על רצפת התיאטרון והקולנוע._
מה אתה שונא בארץ?	_את השנאה העצמית._
מה המאכל האהוב עליך?	_אני לא אוהב לאכול. אבל סלמי הונגרי זה שיא השכלול הקולינארי._
מהו זכרון הילדות החזק שלך?	_אני, ילד רזה, סגור ונפחד, עומד באמצע אירופה, מסתכל סביב ושואל – מה הם רוצים ממני? למה הם רוצים לשרוף אותי?_
מי היה גיבור ילדותך?	_קושוט לאיוש, מנהיג מלחמת השחרור ההונגרית._
מה רצית להיות בילדותך?	_שחמטאי._
מה קיבלת מתביתך?	_כשרונות._
במה השתפרת בשנים האחרונות?	_בתחום השלווה והשלום עם עצמי._
מה אתה רוצה להיות כשתהיה גדול?	_בריא ולא עני. עוני זה תלות, ואי התלות היא מרכז חיי._
מה אתה אוהב לעשות עם ילדיך?	_לדבר איתם באופן גלוי על הירושה שלהם._

קורא יותר הסטוריה, ספרים דוקומנטרים ולפעמים הומור, מתוך סקרנות לדעת מה עושים אחרים. יותר מעניין אותי, למשל, היומן של גבלס מאשר רומן חדש של X.

יש בי סקרנות חולנית לכל עתון ומגזין. אני קורא כמות עצומה של עתונות ישראלית ועולמית. גם כשאני לא בבית, הוידאו [illegible] מקליט [illegible]

"מבט", חדשות מלבנון, תוכניות כמו "מוקד", סרטים דוקומנטריים. כל מה שנוגע, למשל, לתקופה הנאצית. ואם הטלוויזיה ההונגרית שידרה שידור על מין "אלה הם חייך", אני שמח לראות את הוידאו ששלחו או מחזה או סרט שלי ששודר. אני אוהב סרטים, כל סרט טוב מעניין אותי, החל מסרט מצויר וכלה בסרטים [illegible] מעניין אותי לראות [illegible]

מציגים אותי במקומות שונים בעולם.

יש פחות ופחות זמן לעשות את המינימום שרוצים. אני מת, למשל, על ביליארד ומשחק די טוב, ואפילו יש לי אולם ביליארד בבית, אבל כבר אין זמן. ישן שלוש־ארבע שעות, אוכל, שומע הודעות טלפוניות, מטלפן, קורא מכתבים ועונה.

אני שוחה מדי יום. בארץ אני הולך למלון. בשוויץ יש לי בריכת שחייה בבית. את שואלת מה עוד יש לי שם שאין לי כאן? כבוד. נמאס לי להתנצל על כך שאני נוסע, להצהיר שאינני יורד, שאני תושב המדינה ומשלם מיסים. שמעת ששואלים מה מנסרורף מסתובב בעולם? אני משחק באליפות, מגיע לחצי גמר, לפעמים זוכה. באפנצל אני יכול לעבוד בבדידות מוחלטת, בגובה של 800 מטרים, בשקט גמור, חוץ מפעמוני הפרות. והנוף – בשביל סופר זה ממש חלום. אני נוסע כדי לעשות דברים, לא כדי להשתמט ממס הכנסה. יש לי שם בית, אבל שם אני לא בבית ולא רוצה להיות בבית. רק פה יש לי הרגשת בית, הרגשה שאני לא זר. אני אזרח ישראל, בני משרת בצה"ל, לאשתי יש כאן גלריה, הכלבים שלי פה, הבית שלי פה.

מדי פעם נפגשים עם ידידים. אין לי חברים כלב ובנפש, כמו שאשתי, למשל, חברה של זיוה של צ'יץ'. הן חברות טובות מגיל שש, וזה יותר מקירבה משפחתית. אני החלפתי מולדת. העריסה שלי נשארה שם. כאן יש לי כמה חברים טובים, לפיד, דוש, צ'יץ' ועוד כמה. אבל זה משהו אחר. אני לא מצפה מאף אחד לכלום. לדעתי, ברוב המקרים הידידות זה עניין של זהות אינטרסים, כל עוד האינטרסים לא מתנגשים – זה הולך. כשהאינטרסים מתנגשים או הסטאטוס משתנה – הידידות עולה על שרטון. בעיני, ידידות מתבטאת אך ורק במעשים, בנכונות להביא קורבנות. ובשביל זה צריך ידידות בנפש.

> "אני נוסע כדי לעשות דברים, לא כדי להשתמט ממס הכנסה. יש לי בשוויץ בית, אבל שם אני לא בבית ולא רוצה להיות בבית. רק פה יש לי הרגשת בית, הרגשה שאני לא זר. אני אזרח ישראל, בני משרת בצה"ל, לאשתי יש כאן גלריה, הכלבים שלי פה, הבית שלי פה".

לי יש ידיד אחד ויחיד בעולם – אשתי. נכון שכאן קיימת גם זהות אינטרסים; בשבילה – ההצלחה שלי היא גם הצלחתה.

אני חושב שהאקזיסטנציאליזם הוא אחד הדברים הנכונים בעולם. לכן אני יכול לשמור על שלווה. יש לי הכנה מלאה לחולשות אנוש, כי אני מבורך בהן ואינני משלה את עצמי. אולי אני לא סימפטי, אבל עוד לא קרה שמישהו יטען שרימיתי אותו. לא שאני צדיק גדול, אני פשוט יכול להרשות לעצמי להיות ג'נטלמן.

אילו היה מצבי שונה, הייתי צבוע כמו כולם. מכיוון שמצבי טוב, אני יכול להרשות לעצמי לומר את האמת לכל אחד. יכולים לקפוץ לי. מאחורי עומד הר של מליוני עותקי ספרים, וחומת־מגן של מאה מליון קוראים. שוב אני משוויץ. אבל אני לא צריך להצטנע, זה שייך ללוקסוס שאני יכול להרשות לעצמי לא משחק את המשחק, לא כותב תסריטים (ולא כתבי התגובה. בשביל זה כתבתי למעלה מ־40 ספרים ומחזות. עכשיו אני קוצר את הפירות.

ראיינה: נורית ברצקי
צילום: ראובן קסטרו

סקס רק בבית

(המשך מעמוד 31)

הרט בהומוסקסואל ב"נשיקת אשת העכביש": "בכל יצור אנושי יש שתי זהויות מיניות ועליך להיות מספיק גדול להבין זאת"

לסט הצילומים. בגיל עשר נישאה אמו להנרי לוס, בנו של מייסד ה"טיים". מיפגש ראשוני עם הרבה עיתונות. וגם עם הרבה כסף. שנים אחרי כן באחד מהראיונות הנדירים שנתן למגזין לקולנוע, הוא מביא לידי ביטוי את יחסו לשני האלמנטים – עיתונות וכסף – שהאבא החדש הביא. ויליאם הרט ידוע כמי שאינו משתף פעולה רגול עם התקשורת. הפעמים היחידות בהן היה מוכן להתראיין היו תוצאה של התחייבות בחוזה לקראת יציאת סרט חדש. בסרט "גורקי פארק", למשל, הגדיל לעשות ודרש לסגור את סט הצילומים בפני עיתונאים. קשה להעריך שיחסו זה נובע אך ורק מצניעות מופלגת. הוא, בכל אופן, מסביר את גישתו כך: "הדרך של הפשטת יצירה או עבודה בכל צורה אחרת, כמו ראיונות למשל, היא לדעתי פגומה. בדיוק על אותו עיקרון חינוכי שבית הספר שולח אותך לקרוא את הספר ולא ללכת ישר להערות ופרשנויות. זו גישתי, למרות שאני מודע לכך שאנשים מקבלים, לפעמים, הרבה יותר מקריאת הערות על דוסטוייבסקי מאשר מקריאת הטקסט שלו". ועל כסף: "העוני והכבוד הולכים יחד יד ביד. וזה לא חדש. אולי זה נשמע אכזרי קצת. אבל העושר משחית. הכוח האבסולוטי משחית אבסולוטית וזה משפיע עליך. צריך להילחם בזה".

הכותרת אגב, של אותו מאמר היא: "זן ואמנות המשחק הקולנועי", ראה: "זן ואמנות אחזקת האופנוע" – ספרו של רוברט מ. פירסיג, העוסק בהתפלפלות בת 331 עמודים במהות החיים. הכותרת המחוייכת הזו היא אחת ההברקות הגדולות של המאמר כולו. ויליאם הרט, בעקשנות חסרת פשרות, מתחפר לו בראיונות העיתונאיים בעולם פילוסופי, לא נלאה מהתחבטות אינטלקטואלית מרשימה, ומהבעת ספקנות על כל שאלה פשוטה ופשטנית. הכל מורכב ומסובך, ולא פשוט, וראוי לניתוח. אפשר להתמוטט מהאנרגיה האינטלקטואלית הזו.

לימודי התאולוגיה, שהרט הצעיר כתר בהם, לפני התפנית ללימודי משחק, נראים, על רקע גינוני ההתפלספות שלו, כמעט מתבקשים מאליהם. "אנחנו בני האדם איננו אמורים להבין", הוא אומר אגב שאלה על גישתו למשחק, "איננו גורמים למאורעות ובוודאי שאיננו יכולים לשלוט בהם. אבל אנחנו יכולים להתפעל מהם ולהנות מההתפעלות הזו. וזה, למעשה, מהות התיאטרון ואני חושב שגם מהות הקולנוע".

ויליאם, יליד וושינגטון, הסתובב בילדותו בעולם בעקבות אביו שעבד במשרד החוץ. בשנת 1968 החל ללמוד תאולוגיה באוניברסיטת טפט בבוסטון. הוא לא סיים את לימודי הדת. "גיליתי שהדת אינה מייצגת יותר את האנושיות" הבריז, ועבר ללמוד משחק בלונדון. גם שם לא סיים את לימודיו. הוא פרש ונסע לאוסטרליה לעבוד בחוות כבשים. ויליאם לא שוכח מהר את הכבשים האוסטרליות, גם כשהוא מדבר על משחק. "הייתי נוכח בהמלטות רבות של כבשים. וחן באמת חיות טפשיות. בתהליך הלידה רגליהן יוצאות ראשונות, אבל אם אתה עושה מה שאתה באמת רוצה לעשות, ועבורי עכשיו זה המשחק, זה דומה מאוד לתהליך המלטה של כבש. מצאתי משהו שאני אוהב לעשות, והכאב שמתלווה לזה שווה את זה. זה כמו לומר: איזו תחושה נפלאה זה עושה, וזה עדיין כלום. יאללה, בא נחשוף את הפצעים ,ונראה כמה רחוק אפשר ללכת עם זה. לשם אני רוצה להגיע".

מאוסטרליה חזר הרט למגמת המשחק בג'וליארד, ונשא לאשה את השחקנית מארי באת, ממנה התגרש אחרי זמן לא רב. לאחר הלימודים יצא למסע מחוף לחוף. בדרך עצר באורגו , בפסטיבאל שייקספי, שם זכה לשחק במחזות של יוג'ין אונ'יל וברנארד שאו. לניו־יורק חזר כדי לשחק במחזה "הנרי החמישי". הרט הוצף ביקורות נלהבות, ביחוד לאחר תפקידו במחזה "חמישה ביולי", שם שיחק תפקיד של פצוע מלחמת וייטנאם, הומוסקסואל – שני אלמנטים שיופיעו אחר־כך בשני תפקידים שונים בסרטיו.

את התפקיד הקולנועי הראשון שלו קיבל מהבמאי קן ראסל, שראה אותו על הבימה. הסרט היה "מצבים משתנים", שם שיחק מדען חוזר ברמיונו אל תקופת האדם הקדמון. כשנשאל כיצד היתה העבודה על הסרט, ענה: "הלכת פעם ברחוב וחטפת מכות? זה קצת יותר קל". הפליירט המדהים שבין ויליאם הרט למצלמה, שאותו זכה להנציח ראשון הבמאי קן ראסל, פתח את הקריירה הקולנועית המרשימה שלו. בפליירט הזה, אגב, הרט מרגיש מאוד נוח. מאוד. "המצלמה", אמר באחד הראיונות, "היא רק קופסה שחורה גדולה עשויה מפלסטיק ומתכת. היא לא משנה דבר. הרי אין בה שום דבר מסתורי. האנשים הם אלה שהפכו אותה לגורם בעל עוצמה, מאולץ ומפחיד".

התפקיד הקולנועי הבא היה בסרט "מלכודת לעד ראיה", ובסרט השלישי, "בחום הגוף" בבימויו של לורנס קסדאן, כבר הפך הרט לנכס קולנועי בינלאומי, שהדיר שינה מעיניהן של רבות מנשות כדור הארץ, לפחות באותה מידה ששותפתו למסך, קטלין טרנר, הדירה שינה מעיניים גבריות שמאכלסות את אותו כדור. בסרט זה מגלם הרט עורך דין כושל, מאצ'ו חובב נשים שנופל קורבן לאשה הפטאלית. "כשאנשים שמעו שאני לוקח את התפקיד בסרט 'בחום הגוף' אמרו לי, זה פורנו. מה אתה עושה, אתה הורס את חייך. ואני אמרתי להם זה לא פורנו סוג ב' זה מחזה מוסר". הבמאי קסדאן , שחושב בדיוק כך, אומר על הרט: "לביל יש מה שמכנים הופעה מסויגת.אבל בהסתייגות הזו יש כוח עצום שבא לידי ביטוי בסרט 'בחום הגוף'. הוא כישרון מדהים וגם אישיות מבריקה".

התושניות המינית של הרט על המסך מתפנטת, הריחוק שלו, האאוט־סיידריות, השתי־שניות מחשבת לפני כל משפט, והעוצמה השקטה שכאילו יוצאת בכלל בלי כוונה, זרקו אור על החלקים הפחות רוחניים של אישיותו. הרט לא אהב את הפוקוס הסקסי הזה. קטע מראיון: "אם יש לי סצינת סקס עם מישהי אני לא

(המשך בעמוד 36)

"אם יש לי סצינת סקס עם מישהי אני לא מתגרה. הזמן היחיד שעומד לרשותי מוקדש לעבודתי כשחקן"

"משדרים חדשות". גם אם ישתדל לא יראה חמור ודביל לחלוטין.

סקס רק בבית

(המשך מעמוד 34)
מתגרה. אם אני מחזיק בידי את קטלין טרנר כסרט 'כחום הגוף' אין לי זמן לחשוב על סקס. הזמן היחיד שעומד לרשותי מוקדש לעבודתי כשחקן. אנשים נוטים לבלבל בין הדמות ובין השחקן".

שאלה: אבל קטלין טרנר אמרה בראיון ל"פלייבוי" שהעבודה איתך הדליקה אותה.

הרט: "ככה היא אמרה? טוב, אולי זה היה חלק מהתפקיד שלה. לא שלי. על סקס אני נדלק בבית, כעבודה מדליקים אותי דברים אחרים".

כך או כך, הסקס־אפיל של הרט קיבל תאוצה לאחר הסרט, ולא נסדק טיפ־טיפה גם כשנטל על עצמו את תפקיד האימפוטנט בסרטו של לורנס קסדאן, "החברים של אלכס". בסרט זה הוא משחק את ניק, בחור שחזר ממלחמת וייטנאם אימפוטנט, ציני, שמרוויח את פרנסתו מסוליות חשיש ושאר כימיקלים מעוררים, שאותם הוא גם צורך. הרט: "אחרי שגמרנו את הצילומים על 'כחום הגוף' נסעתי לבקר את לארי (לורנס קסדאן) בניו־ג'רסי. ישבנו במכונית ודיברנו על אחת הדמויות בסרט הבא. אמרתי אז שאולי כדאי לשחק מישהו שהוא כלה־כלה־כלה. כשקראתי מאוחר יותר את התסריט, חשבתי, איזה ממזר. איזה קומפלימנט אדיר הוא נתן לי בכך שלקח את כל הקישקושים שלי על הדמות בצורה רצינית כל־כך ועשה מהם תפקיד יפהפה. נהניתי מאוד לעשות את ניק, שאינו רציני לגבי שום דבר. זו היתה הדרך שלי לשים זין על כולם. ושמתי".

"גורקי פארק", היה הסרט הבא של הרט ובשנת 1986 זכה בפרס האוסקר על תפקידו כמולינה, אסיר הומוסקסואל בסרט "נשיקת אשת העכביש" של הבמאי הברזילי הקטור בבנקו. הרט הפגין משחק וירטואוזי, למרות שהיה מי שביקר את עודף המניירות הנשיות שסיגל לעצמו בתפקיד ההומוסקסואל. "בכל יצור אנושי יש שתי זהויות מיניות ועליך להיות מספיק גדול כדי להבין זאת. אין זה אומר שאני הומוסקסואל, אבל יש בתוכי עירנות ואיני פוחד מזה: זה רק מגדיל את האפשרויות הטמונות בי... ברגע שההומוסקסואל מראה שהוא פגוע מהחברה או מבליט את סלידתו מאי יכולתה לקבל אותו, נוצר מצב שהוא שונא את השנאה שלהם. ואת זה הוא אינו יכול להרשות לעצמו, לכן קורה שעליזים מתמודדים עם תחושת הזבל שהם מקבלים מהחברה, על־ידי הבלטתה. זו מעין התרסה".

התסריט של בבנקו הגיע להרט, למרות שאת תפקידו של מולינה אמור היה לשחק שחקן אחר. הרט אהב את הסרט הקודם של בבנקו "פישוטה", ואת התסריט, וכאשר שמע שהשחקן שאוייש לתפקיד לא יוכל לעשות זאת ביקש למלא את מקומו. "ההשתתפות בסרט של בבנקו", אומר הרט, "היתה הימור. ידעתי שלהקטור (הבמאי) יש ביצים. שיש לו אומץ לראות את הדברים, אבל לא ידעתי אם יש לו את היכולת לבטא את מה שראה".

ההימור של הרט ניצח. אחרי האוסקר והפגנת המשחק המרהיבה שלו בסרט, הפך לכוכב־על. הרט יכול לצעוק כמה שהוא רוצה "אני לא כוכב אני שחקן". אבל זה לא משנה.

"בחירת תסריט מבוססת על חשדנות", הוא מסביר את אופן בחירת סרט בו ישתתף, "בדרך־כלל אני בוחר על בסיס המורכבות והעוצמה של התסריט והאמון שאני רוכש לבמאי. אבל העיקר הוא מה אני חושב על התסריט. אני בהחלט לא קובע את השתתפותי בסרט אך ורק על סמך הדמות שאני מגלם. הדמות שלי אינה הדבר החשוב ביותר".

על העבודה: "אני מעדיף זמן חזרות ארוך ככל האפשר, כדי שכולם יוכלו לנטרל את עצמם ולהיכנס לעבודה. אני מוצא בכך את אחד האספקטים החשובים ביותר בעבודה. אני רואה את עיקר עשיית הסרט בכך שאנשים נכנסים עמוק, מתחפרים ועובדים קשה מאוד משום שהם אוהבים לעשות את זה. וככל שהעבודה קשה יותר, היא מעניינת יותר. אני מעולם לא נכנס לסיטואציה אם יש לי את כל התשובות. אדם צריך להיות יציב מספיק כדי להתמודד קודם כל עם השאלות. משחק עבורי דומה לשאלה שמובילה לגילוי עצמי. זו לא פסיכואנליזה, לא הפגנת משחק וגם לא קטרזיס אישי. זוהי אמנות שצצה דרך שאלת שאלות. כמה מהשאלות האלה מאוד מעניינות אותי".

שנה לאחר שזכה בפרס האוסקר, זכתה בו השחקנית החרשת מרלי מטלין, אז חברתו לחיים, ושותפתו לסרט "ילדים חורגים לאלוהים". בסרט מגלם הרט תפקיד של מורה צעיר ומלא כוונות טובות, המגיע לבית ספר לחרשים. שם הוא פוגש בנערה חרשת סגורה, ממורמרת, שאינה נוטה בתחילה לקבל את פלישתו המלווה באלמנטים חינוכיים חדשניים לעולם הדממה שלה. כשנשאל את השאלה הכל־כך מתבקשת אם ערבב את רגשותיו הרומנטיים מבית עם רגשותיו הרומנטיים בסרט, אמר "או בוי, אני מקווה שאני מספיק מקצועי כדי להפריד בין שני הדברים".

"ג'ורג' בלנשין", אומר הרט, "אמר לרקדניו לקראת מותו: 'אל תרקדו'. זה כמו לומר לשחקן 'אל תשחק' – תעשה את הדברים, אל תעשה כאילו. משחק אינו העמדת פנים. אינו שקר. הבעיה היא שאנשים מזדהים כל־כך עם הדמות, שאני לא מבין למה הם לא הולכים הביתה ונותנים לעצמם את פרס האקדמיה. אם צפיה במשחק היא טכס שיש בו איזושהי משמעות, הרי שמשמעות זו אמורה לפעול כהתרחשות של העצמי. והעצמיות היא של האדם שצופה. אלא שאנשים מזדהים עם דמות שיקרית. הם מוציאים את הגיבור מהקשרו האמיתי. הישויות של הדמויות הן אמיתיות, כי הן נוצרות על־ידי דרך הקליטה של הצופה, אבל אני לא אחראי להן. אני לא רוצח ולא עורך דין ולא הומוסקסואל. זה בכלל לא משנה מה אני, וזה החלק הטוב של העבודה".

זה אולי לא משנה, אבל מעניין. השחקנים שהיה רוצה לעבוד איתם הם ג'ורג' סי. סקוט, רוברט דה־נירו ומריל סטריפ. "מריל סטריפ עשתה בסרט 'זכרונות מאפריקה' משהו שלדעתי הוא היסטורי. תפקיד כל־כך עדין ומורכב שמעולם לא ראיתי לפני כן בסרט".

והבמאים שלא היה מתנגד להשתתף בסרטיהם: "סטנלי קובריק הוא יוצר מעולה. הוא אולי יכול להיות מעמסה לא קטנה בעבודה, אבל זו מעמסה שתהיה מאוד מבורכת בביתי. ויש הרבה אחרים טובים: קוראסאווה, פליני".

ואיך אפשר בלי שאלה על העיסוקים בזמן הפנוי, איזה תחביב שניים, "אני מבלה את הזמן עם בני (מנישואיו למארי באת), מעביר תחנות טלוויזיה אובססיבי, קורא, נוהג בקירות, תוהה למה כבר שנתיים לא סידרתי את המשרד. לפעמים אופה. בתקופות חרדה אני הולך לפסיכולוג ואני די מצטער שאני רואה אותו, כי במילא אין לי מה להגיד לו, ובעצם אני די מאושר ואין לי חשק שמישהו יזרבן לי את זה". צודק, מאה אחוז.

מיכל קפרא

> **"המצלמה היא רק קופסה שחורה גדולה עשויה מפלסטיק ומתכת. אנשים הפכו אותה לגורם בעל עוצמה"**

מסע החיים ושנת הארבעים

מהלומת רגשנות מופרזת

במשך שבועיים תפסו אותי בציצית ראשי והעיפו אותי לפולין, לווארשה, לקרקוב, לאושוויץ ולבירקנאו, ללובלין ומאיידנק וממיידאנק – היישר לישראל עם נחיתה לא לעניין בכלל בפרנקפורט.

ובישראל יום העצמאות, כולל מפגן ודו"ח חנייה מגעיל וסאריסטי בתל־אביב, וכל הזמן אני שרוי לי ממש באמצע ים של אלפי נערים ונערות יהודיים מכל העולם, לבושים במין מעילון כחול שעל גבו מגן דוד לבן מעוצב אגמית. יסלחו קוראי לנפש עלובה זו שהיא מקושקשת עכשיו ומבולבלת מעט ואין היא משכילה לשים שכל טוב וסדר בדבריה.

מצעד החיים

פעם לפני כשלוש שנים העלה אברהם הירשזון רעיון ליד שולחן פורמאייקה דמויית טיק במשרד מול הסינמטק ומפעל הפיס בתל־אביב. המחשבה היתה – לערוך מצעד של אלפיים בני נוער יהודיים מכל העולם בפולין. אחרי עוד כמה ימי מחשבה הועלה גם השם – "מצעד החיים".

כאשר רעיון נהפך להיות מציאות, קורים הדברים שאי אפשר להעלות על הדעת.

מסלול הרוחות המקיפות את כדור הארץ שינה ממנהגו בחודש האביב, והוריד שלג על ראשינו. הלכנו. אני תבוך אחת השורות. שקט, וטור ארוך יוצא מן השער שעליו כתוב "העבודה משחררת". קר מאוד, באופן לא טבעי.

אשה אחת שם אמרה לי: "לשער הזה נכנסתי כאסירה". עיניה היו אדומות מאוד.

"שלוש נקמות יש לי", היא עוד אמרה, וראיתי שהיא לא איתי בכלל כשהיא אומרת את זה: "האחת שאני חיה, השניה שמדינת ישראל קמה, והשלישית שהמצעד הזה מתקיים".

הטור הלך על כוכבית המוות מאושוויץ עד לבירקנאו. נכנסנו למחנה האימים העצום. שם יצאתי לרגע מן הטורים והבטתי עליהם מן הצד.

על הראמפה, לאורך פסי הרכבת, היו מעל לשלושת אלפים איש. המון בני אדם, אנשים יפים מאוד. ככה נראה משלוח אחד, שירד לו מוחי מתא לתאי בלי הכוונתי.

פעמיים הייתי בעבר בבירקנאו, בקבוצה קטנה. כשראיתי שלושת אלפים יהודים לאורך הראמפה הבנתי עוד רסיס ממה שלא אבין לעולם, ואשר ממנו מורכב הדבר שקוראים לו אני.

כלא מונטלופיק

בכלא הגסטאפו בקרקוב ישבה גוסטה דוידזון וכתבה יומן. דולק ליבסקיד היה כלוא שם, וגם שימק, וגולה מירה עונתה עד שנתעוורה. לוחמים יהודיים נגד הנאצים, שנתפסו.

פעמיים הייתי בקרקוב וכמו נודניק שאלתי מדריכים איפה הכלא הזה. הם חשבו שהוא כבר לא קיים, אבל לי ברור שכלא לא הורסים, אלא מעבירים משלטון לשלטון.

הפעם לקחתי מונית. ידעתי מן הספרים את שם הכלא, וקיוויתי שאני מבטא נכון את מה שקראתי באותיות עבריות. "מונטלופיק" אמרתי לנהג. הפולנית שלי חלשה מכדי שאוכל להסביר יותר מכך, ואם הוא לא יבין – אני אבוד.

"מונטלופיק?" תהה הנהג הקרקובאי על יעד הנסיעה של הנוסע המוזר שלו. "מונטלופיק סינג סינג".

סינג סינג, מלה בינלאומית.

הגעתי למקום הקדוש, ירדתי והבטתי בבניין הענק בנוי הלבנים האדומות, מוקף החומות, התיל והמגדלים.

התחלתי ללכת סביב ולהביט כדי לקבוע את המראה בזכרוני. מראש פינת החומה הביטו בי עיניים. הקפתי את הפינה והמשכתי ללכת סביב ולהביט. ידעתי שאני בארץ טוטאליטארית ותיכף זה יבוא, ואכן, הגיע אלי חייל ושאל: מה אתה רוצה כאן?

לא הייתי צריך תרגום כדי לדעת מה הוא שואל. גם בארץ לא טוטאליטארית היה מגיע מיד מישהו אל טיפוס שמסתובב סביב לכלא ומביט בו בחודרנות.

"גסטאפו" אמרתי לו, "נאצי".

הוא מיד הבין. אה, אמר ונסוג, ואני הלכתי עוד עד ששבעתי.

פוליקר

בטרבלינקה, בין אלף בני־נוער המומים ובוכים, משוטטים או מושלכים בדד ובחבורות בין האבנים, נוצר באחת הפינות מעגל של קבוצת צעירים מישראל. הם הביאו איתם טייפ, והשמיעו לעצמם את "טרבלינקה" של יהודה פוליקר.

בלי כותרת

שבועיים של מסע אושוויץ־ישראל עשו בשבילי את ימי הארבעים למדינה לאירוע בעל עוצמה ריגשית של מרחס אף. 15. הרגשתי את העצמאות למרות שיעקב אגמון דאג בכל יכולתו שאף אחד לא ירגיש כלום.

כל עליבות חג המחזה העברי וכל סמרקצ'ות חג המשורר, רעיונות חוץ־רחמיים, נעלמו מול האמת וההוד של מסע בפולין ובישראל בלב אלפי בני נוער, ואולי, כך שמעתי, כתבו חיים כנ"נר או יצחק באר, כמרומני, דברים באיזה מוסף תולת יכול להיות. לא קראתי ולא אקרא. גם לא של חכמים אחרים, לא בתגיגות הארבעים למדינה שלי, שתן ארבעים שנה יותר מאשר אנשים כמותם נתנו לה לפני ארבעים שנה.

שלטים

משדה התעופה נסעתי לרמות השבים. ציפיתי לראות שלט מסויים בדרך, חירוש בעבורי אחרי כמה חודשים בהם לצערי לא הייתי כאן. זהו, ראיתי אותו לפני צומת מורשה: "לאריאל סע בנתיב השמאלי". טוב על הלב.

אחרי־כן ראיתי להפתעתי שלט שבכלל לא רציתי לראות, ובאמת לא היינו צריכים לראות שלט כזה דווקא ביום העצמאות ה־40. אנשים סרי טעם הלכו ותלו בכל מקום: "זוז עם מוח וכוח", "זוז עם מפלגת העבודה".

כוח ומוח. אני יכול לראות את אלה של תפסו ולא יתפסו כלום יושבים ומחברים את הסיסמה: "נכתוב כוח, זה ישפיע על עדות המזרח, הם נמשכים לכוח".

אגב, הערה גרפית מחולהינפש כמוני: האותיות של המלה זוז מעוצבות ככה:

זוז

אני מצטער, אבל הקווים הקופצניים האלה ברגלי האותיות מזכירים לי את סמל ה"אס.אס". אני בטוח שתתחשבו ברגישותי. אני מעדות המזרח.

ובכן, תקנו נא. או יותר טוב, הורידו את השלטים בינתיים, וחכו עד יום תחילת מועד הבחירות ואל תערבבו אותן עם תגיגות הארבעים.

שער 10

בשער 10 של אצטדיון רמת־גן, בו ישבתי במפגן צה"ל, מכרו יותר כרטיסים מאשר מקומות. אנשים עמדו, לכן, במעברים, והסתירו. גם זו המדינה שלי: צעקות "לשבתו לשבת שמהו", וצבא שיכול לתדלק באוויר ולהגיע לכל מקום בלי ויזה, אבל לא מסוגל לתאם בין מספר הכרטיסים למספר המקומות.

כוכב לסיום

מפגן צה"ל היה יפה. אין הישג גדול יותר לעם שלנו מאשר צבא. יש הסבר משכנע למשפט האחרון בחדר אטום עם חור בתיקרה במקום ושמו מאיידנק בו הייתי שבוע קודם־לכן. מפגן צה"ל היה נהדר. קטעי הקישור היוו רעש רקע הכרחי ולא הפריעו ברוב המקרים. הפעלולים היו מרהימים. ראיתם. ואני, שישבתי באיצטדיון, הסתכלתי בשמיים, ופתאום, כשהדליקו את כתובות האש "אני נשבע" והודו פישר דיבר על היותו בגטו וארשה, בדיוק או – נפל כוכב.

בנופלו הוא משך אחריו שובל זוהר קצר. לא המצאתי את זה לצורך סיום נאות לעמוד. באמת הוא נפל, ואולי עוד מישהו מ־50.000 צופי המפגן ראה.

כוכב נפל בשמיים והוא לא היה עשוי מקרן לייזר.

מאיר עוזיאל

כבר 20 שנה עולות ה"הצגות" על בימת התיאטרון המוזר הזה, והעולם ממשיך להיות מרותק: פיגועי טירור. אירוע תקשורתי תפור כמעט לפי מידה: אקשן, אלימות, עצבי ברזל, מתח וסוף שאף פעם לא בטוח. ד"ר גבריאל ויימן, אוניברסיטת חיפה, השלים בימים אלה מחקר מקיף בנושא. מסקנתו: "אם לא תימצא דרך להגביל את התופעה, היא תגדל, תחריף ותהיה אכזרית, אלימה יותר, עם שיאים חדשים ומפחידים"

מאת אלכס דורון צילם: שמואל רחמני

(המשך בעמוד הבא)

מאבק תקשורתי, לא צבאי

"בחודש הראשון למחומות בשטחים", אומר ד"ר ויימן, "תוציא אש"ף על הסברה ותידרון התקשורת 50 מיליון דולר. הוא תילק חומר הסברתי, הפיק סרטים לבתי ספר ולארגונים שונים, כרזות, עלונים. קיים מסיבות עתונאים, אירח אנשי תקשורת. דאג להפיץ את דברו בכל העולם. ממש כאילו מדובר במיניסטריון הסברה לכל דבר. תקציב ההסברה שלו גדל בהתמדה. יש לו תחנת רדיו המשדרת לשטחים (גם ארגוני טירור בדרום אמריקה הפעילו תחנות רדיו לא חוקיות, נודדות). יש לאש"ף יועצי תעמולה ויחסי ציבור גם מחוץ לאזורנו. ניכר היטב שיש חלוקת תפקידים ותיאום בפעולות: מבצעי האלימות האכזריים, הקשים, נעשים מבחוץ – למשל נסיונות החדירה מהים, הגילשונים. לעומת זאת, הפעילות המבוקרת יותר, הפחות אכזרית, המרי האזרחי עם הנשים והילדים, זה בא ומתכונן מבפנים.

"לא השכלנו עד כה למצוא תשובות למאבקים התקשורתיים, אלה שמראש מיועדים לצילום, לטלוויזיה, לעתונות. לדעתי, ישראל שגתה שכלל לא הכירה בכך שמדובר בתיאטרון, וסיווגה את האירועים כסוג של בעיה צבאית, בעוד שזו בעיה תקשורתית ומולה יש להציב מומחי תקשורת, שיתנו תשובות ומענה הולם למה שהיא מציגה.

"עד כה לא נעשה נסיון לטפל בכך כבבעיה תקשורתית. סגרו את השטחים לתקשורת, איפשרו לחייל, תחת לחץ ואילוצים בשטח, להחליט, לשלוח אגרוף מול מצלמה, לדחוף עתונאים מבלי להיות מודע לכך שמעשה כזה, איך צלם מוכה, ייראה מיד בתוך שעות מעטות במיליוני בתים בעולם.

"הסתמכנו על תקדימים לא מתאימים, כמו פוקלנד וגרנדה. שם היה מדובר בפעולות קצרות מועד, במקומות מרוחקים עם אוכלוסיה מקומית, לא מתוחכמת מבחינה תקשורתית. כאן האוכלוסיה אחרת. תקשורת מורעבת היא יותר מסוכנת. כי בעזרת האוכלוסיה המקומית, בעלת המודעות התקשורתית, תנכונות לארח עתונאים, להסיעם לכל מקום, לדאוג להם, ליידע אותם ללא הגבלה – אוכלוסיה שיש לה מצלמות טלוויזיה ווידיאו ביתיים ויכולת לספק צילומים מטעמה, למי שיבקש – תיווצר תלות מוחלטת במקורות ערביים ממוזרמרים ומגמתיים. לא נצליח איפוא לעולם לסגור את השטחים לסיקור ואם ננסה זאת נשלם מחיר הרבה יותר כבד.

"ניסינו לטפל בתופעה בכלים ישנים, לא הבחנו בכך שמדובר במתכונות חדשה של הצגה בתיאטרון הטירור.

"אני למשל סבור כי בפרשת אנית המגורשים היינו צריכים לטפל אחרת. אני הייתי מארח את הנוסעים עלית, מפגישם אם נפגעי פעולות טירור, וגם עם באי בית הגפן בחיפה המטפח מערכת יחסים אחרת בין ערבים ליהודים. הייתי מזין את התקשורת בתזרימי מידע משלי, לא חוסם. הייתי בודק תחילה מיהם המגורשים ודואג לפרסם מי ביניהם רוצח.

"כל זה מחייב דרך חשיבה אחרת, מעוף, התאמת כלים למלחמה בטירור מסוג חדש".

(המשך מהעמוד הקודם)

העתונים בארה"ב, "ניו־יורק טיימס", "שיקאגו טריביון", "לוס אנג'לס טיימס" ו"וושינגטון פוסט" יפרסמו בעמודיהם הראשונים וכהכלטה את כל דרישותיהם – מינשר פוליטי, מבולבל ומוזר, שבנסיבות אחרות, כמודעה מסחרית, היה עולה להם מאות אלפי דולרים – והעתונים נכנעו לדרישה ללא ניד עפעף. ה"הראלד טריביון" הבינלאומי, התנצל על שלא פירסם מבוקשם, כי הפנית אליו הגיעה באיחור, אחרי שעת הסגירה.

החוטפים איימו לפוצץ מטעני חבלה שהטמינו לדבריהם בניו־יורק, שיקאגו, מונטריאול, פאריס ולונדון – אבל הטילו שם רק כרוזים ורנדים, כשטסו כ"טיסת המצה" נמוכה מעל השאנדאליזה ההומה או, רחוב אוקספורד ואזור הפרלמנט בלונדון.

בנחיתת התירלוק באיסלנר, תוך חציית האוקינוס האטלנטי, שכוונה עם מטוס ליווי (החוטפים טענו שאין להם מפות), טילפן אלמוני לסוכנות "רויטרס" והודיע שאש"ף סיפק למבצע את ההדרכה ולוב את המימון. אחר כך אמר ש'הברית עם החוטפים מבוטלת כי הם טרחו לפרסם במודעות רק את עניינם ושכחו את הפלשתינים'.

נשיא ארה"ב, ג'ראלד פורד, נשיא צרפת, ז'יסקר ד'אסטן וראש ממשלת בריטניה "ישבו על הטלפונים", בהתייעצויות קדחתניות וגורמי בטחון נקראו לתכנן מבצעי השתלטות.

כשהסכימו החוטפים להיכנע, בהשפעת אשת מפקדם, בנמל התעופה "שארל דה גול" בפאריס, מול מאות מצלמות טלויזיה ועתונאים, פנה אחד מהם לצלמים, ובחיוך רחב, שתי אצבעות זקורות ב"וי" וצחוק פרוע, הכריז: 'אחרי הכל, זה רק שואו ביזנס'.

המותחן המטורף הזה, מ־10 בספטמבר 1976, הוא תמונה אחת בלבד בספקטאקל הגדול, המועלה כבר עשרים שנה על בימת "תיאטרון הטירור" – מושג, שטבע ד"ר גבריאל ויימן, מרצה בכיר בחוג לסוציולוגיה באוניברסיטת חיפה, במחקרו המקיף על טירור בעולם, שהושלם עתה.

מרוע תיאטרון? ויימן: "כי יש כאן בימה ענקית (אמצעי התקשורת) ושחקנים – שחלקם נבחרו באופן מקרי (הקורבנות) וחלקם מקצוענים, המשחקים על־פי תסריט שהוכתב מראש. יש עלילה דראמטית, במאים, מפיקים, עתונאים־מבקרים וקהל – דעת הקהל היושבת בבית, קוראת עתונים, צופה בטלוויזיה ומתרשמת ממה שמתרחש במדינות רחוקות".

תחילת "תיאטרון הטירור" כתופעה של שימוש בתקשורת, באמצעותה הביאו קבוצות שונות בעולם מסרים פוליטיים, חברתיים, דתיים ואחרים, לידיעת קהלים שונים – בראשית שנות ה־70'. 900 ארגוני טירור מככבים בהצגה המתמשכת הזאת. מ־1968 ועד היום הם ביצעו יותר מ־5500 פיגועים. אך רק שליש מהם הגיע לידיעת התקשורת. המסקנה הבלתי נמנעת: ביצעת ולא פירסמת/שידרת/צילמת – לא ביצעת...

"אפשר להצביע על תמונת הפתיחה במחזה הזה", אומר ד"ר ויימן, "באירוע תאונתי שאירע לטירור הפלשתיני. בספטמבר 1970 נחטפו ארבעה מטוסים. שלושה הונחתו בשדה התעופה הנטוש בזארקה, שבירדן והרביעי, ג'מבו גדול שלא ניתן היה להנחיתו שם, הובא לקהיר ולאחר שהנוסעים פונו, פוצץ על הקרקע. אותה שעה, בזארקה, הסתובבו 276 בני ערובה מפוחדים אך חופשיים, על המסלול הריק ועמם הטירוריסטים הפלשתינים שחטפו אותם. להפתעת החוטפים, שלא תיכננו מיתקפה תקשורתית שכזו, הגיעו עתונאים מכל העולם, במהירות רבה. אחרי הכל: חטיפת שלושה מטוסים ביום אחד, למקום אחד, היא אירוע תקשורתי ממדרגה ראשונה. להפתעת העתונאים לא היה מי שידבר איתם. להפתעת הטירוריסטים, היו שם כל כך הרבה עתונאים... התוהו־ובוהו היה מושלם והתקשורת ראיינה את עצמה. אבל הטירוריסטים למדו את הלקח.

"בספטמבר 72' רשם הטירור הפלשתיני את ההצגה המרשימה ביותר עד כה, בהסטוריה של 'תיאטרון הטירור' – אולימפיאדת מינכן. לנו, ללא ספק, קשה להודות בכך, אבל מבחינת הטירור זה היה מופע מוצלח מאוד. בבת אחת, במקום מרכזי ביותר, הועלתה הצגה שריתקה את כל העולם. אמצעי התקשורת היו שם עוד קודם לכן עם כל הציוד הטכנולוגי המורכב שלהם, עם המצלמות, הלוויינים, קווי השידור. הבמה הועמדה איפוא כולה לרשות הטירוריסטים.

"חטיפת ספורטאים באולימפיאדה הוא כמובן רעיון הנוגד את רוח האחווה האולימפית, אבל באותו לילה ראו חצי מיליארד אנשים בעולם, בשידור חי וישיר, אירוע מחמם ולראשונה התוודע קהל עצום שכזה למושג 'הבעיה הפלשתינית'. בסקרים השוואתיים של לפני ואחרי, נרשמה עליה תלולה, במדינות המערביות ובעיקר בצפון אמריקה, למודעות הציבורית לנושא הפלשתיני.

"מצאנו", אומר ד"ר ויימן, "שלא רק שיש בעשרים השנים האחרונות יותר טירור, אלא שיש גם יותר קורבנות. חישבנו ומצאנו שקיימת מגמה כללית של עליה במספר ההרוגים, בממוצע, לפעולה. בסוף שנות ה־60' היה הממוצע פחות מהרוג אחד לפעולה והיום – כמעט שניים (ובמספרים מדוייקים: עליה מ־0.2 ל־1.8). אחת הסיבות לעליה במימדי האכזריות של הטירור: הצורך ליצור אירוע דרמטי ומרתק יותר מזה שקדם לו והרצון שלא לחזור פעמיים על אותה סצינה, בהצגה. חטיפת מטוס נעשתה אירוע משעמם, בעיקר מבחינת התקשורת שמסקרת אותו ולכן מוטעל על הטירוריסטים לחץ כבד, גם מחבריהם, לנסות ולהפיק אירוע דרמטי יותר, אלים יותר מקודמו, כדי לזכות בסיקור תקשורתי רחב יותר".

מכון ראנד האמריקני העמיד לרשות החוקרים בחיפה את מאגר הנתונים הממוחשב שלו בנושא הטירור: כל התירשומת על כל פעולת טירור שנעשתה בעולם, החל מ־1968 – ומאפייניה: מקום, וזמן, סוג האירוע ותיאורו, המבצעים, המטרות שבחרו, מספר ההרוגים והפצועים, המניע. הסתבר כי מ־900 ארגוני הטירור בעולם היו רבים שפעלו רק פעם אחת ונעלמו. רוב הפעילות נעשית בידי קבוצה מצומצמת של ארגונים, "כוכבי התקשורת".

במקביל, נבדק הסיקור של כל אירוע בשלוש רשתות הטלוויזיה האמריקניות, חשובי העתונים בארה"ב, קנדה, אנגליה, צרפת, גרמניה ועתונים בישראל ובפקיסטן. נבחנו אילו מהאירועים סוקרו

(המשך בעמוד 48)

"ב־20 השנים האחרונות יש יותר טירור וקרבנות. אחת הסיבות לעליה, במימדי האכזריות: הצורך ליצור אירוע דרמטי ומרתק יותר מקודמו"

"הקרבנות הנבחרים לשמש שחקנים בעל כורחם בהצגה, הנחטפים, אינם חשובים כשלעצמם. הם רק יעדי ביניים והיעד האמיתי הוא התקשורת העולמית"

פוסטר של אש"ף – הם הפכו לכוכבי תקשורת

גם גביעי כדורסל

בחדרו הקטן, בקומה העשירית של מגדל הזכוכית והפלדה באוניברסיטת חיפה, משקיף אל הנוף עוצר הנשימה של הכרמל והמפרץ, מוקף ספרים, תיקים וגזרי עתונות הוא יושב, עם מקלט רדיו בחיכון תמידי על אדן החלון, כורסא וכסאות שנושקים זה לזה. ד"ר גבי ויימן מנסה להתגבר על הצפיפות ועל זרם הטלפונים המציף אותו מדי שעה. ד"ר ויימן, בן 37, שהשלים זה עתה את מחקרו, נשוי לשופטת בבית הדין לעבודה שזה מקרוב מונתה, נאוה ויימן. יש להם שני ילדים.

בין הספרים ועבודות תלמידים ומחקרים, נראים גם גביעים ומגינים בכדורסל: "ממשחקי נבחרת האוניברסיטה. הרי צריכים גם לתלץ עצמות".

עוסק בתקשורת בכלל, ומתמקד בבעיית הטירור בפרט. התארח באוניברסיטות בארה"ב, קנדה וגרמניה; היה חוקר אורח במכון ראנד רב היוקרה בארה"ב. לפני מחקרו הנוכחי, השלים ספר באנגלית, "שנאה על כס המשפט", על פרשת הנאצי הקנדי וונדל והתייחסות התקשורת אליה.

"איך הגעתי לזה? – אחרי השיחרור מצה"ל, ב־1972, נסעתי לטייל באירופה. הגעתי למינכן כאשר התרחשה פרשת רצח ה־11 באולימפיאדה. התרשמתי עמוקות מהסיקור התקשורתי ואיך שהאירוע האיום הזה ריתק את העולם. מי ידע קודם לכן על 'ספטמבר השחור'. כך נתפסתי לרעיון, שבעצם יש לאירוע הזה שתי רמות: החטיפה והרצח עצמו, האירוע האלים והאכזרי – ותנופת התיאטרון, המותחן, ההצגה – ותפקיד התקשורת בכל ההתרחשות. כך זה התחיל. המחקר הנוכחי נמשך חמש שנים."

לאכול בחוץ

חגיגה רוסית עם קוטלטים ונוסטלגיה

ל"רוסלקה" שבטיילת של תל־אביב (הרברט סמואל 88), לא באים רק כדי לאכול. באים לשם לבלות, לחגוג. לא באים לשם במקרה. לא הודפים דלת ונכנסים. הדלת אטומה ונעולה. צריך לצלצל. מישהו פותח ומסתכל עליך, ורק משנחה רעתו – מחייכים אליך, מלווים אותך לשולחן הערוך, מדליקים את הנר ושואלים אותך איזה אפרטיף אתה מעדיף.

יש הכל, אבל אישית אנו מעדיפים משהו ממבחר הוודקות שהם מחזיקים שם. ה"אבסולוט" השוודי, לדוגמה. ב"רוסלקה" הוא מוגש בכוסית וקת־זכוכית, צוננת מאוד, ויחד עימו מגיעים לשולחן לחמניות חמות, מימרח חמאה, תפריט של יינות ותפריט של אוכל. עד שאתה לוגם ומעיין בתפריטים ככל כובד־הראש הראוי, אתה שומע את הפסנתר מנגן ושר ואת הכנר מלווה אותו. ברוב המקרים אלה שירים רוסיים שנהפכו לשלגרים בינלאומיים, ישנים מאוד וגם חדשים יותר, מ"עינים שחורות" ועד "זינגרלה" שהוא, בעצם, שיר יוגוסלווי בן 70 שנה לפחות שאומץ על־ידי הרוסים ונהפך ללהיט.

מקום עם אווירה, "רוסלקה". על הרצפה – שטיחים. על הכתלים – ציורי שמן ומעין גובלנים. על כל שולחן אגרטל גבהני וכו פרח. אם תרצו זוהי מסעדה רוסית ("רוסית לבנה", כמובן). אם תרצו – צרפתית. אם תרצו – שתיהן גם יחד.

רחל מ"רוסלקה" ודוגמאות ממטבחה. חסרים רק צלילי הכינור (צילום: שמואל רחמני).

◆

מנהלת את המקום מאז נפתח לפני כ־15 שנים אשה תמירה, בעלת קלסתר מעניין, העונה לשם רחל. היא המארחת את הלקוחות, היא המסבירה באורך־רוח מה מסתתר מאחורי השמות שבתפריט. לשולחן שמסבים בו אשה וגבר מגישים שני תפריטים לא זהים: בזה שמקבלת האשה לא מופיעים המחירים, שלא תשמח לאידו של המארח, או – לחילופין – שלא ינקוף אותה מצפונה על שמוציאים עליה ממון כה רב.

מקום לא זול, "רוסלקה", אבל נותן תמורה. ככד אווז על טוסט, כמנה ראשונה, עולה שם 27 שקלים. אבל אם תזמין סלט תרד טרי עם קותלי חזיר יחייבו אותך ב־8 שקלים בלבד. בעבור חסילונים מוקרמים בשמנת וגבינה יגבו ממך 27 שקלים, אבל זוג פירושקי יעלה לך 8 שקלים בלבד. 39 שקל תעלה לך אומצת טורנדו רוסיני עם כבד אווז, אבל קוטלט־קייב – רק 22 שקלים. ותיכף נגיע לקוטלט הזה.

את הארוחה מבקש שולחננו לפתוח בקוויאר רוסי, עם בליניס ושמנת. אבל רחל מתנצלת ומסבירה כי מסעדתה מגישה את הפריט היוקרתי והיקר הזה רק כאשר מצוי בשוק קוויאר אמיתי, ולא חיקויים מביצי סלמון וכדומה. המארח, שהוא מן ה"קבועים" כאן, מציע שנתחיל במבחר של פירושקי למיניהם וכן שלא נפסח על הרג־מלוח. פרוש לחצי לכל אורכו ובלא עצמותיו מגיע הרג המלוח בצלחת אוואלית גדולה, כשמשני צידיו ערימות טבעות בצל דקיקות, תלולית של גרירת ביצה קשה, לימון, מעט ירקות וצלוחית קטנה עם שמנת חמוצה. רג מצויין.

◆

הפירושקי, שמגיעים מיד לאחר־מכן, ממולאים בכרוב, פטריות, תפודים ובשר. הציפוי יבש ופריך. הטוב שבהם הוא הממולא בשר, ככל הנראה טחינה של "זנבות" פילה בקר. אחרי־כן מגיעים המרקים: מרק מוקרם מתרד טרי, ובורשט אוקראיני. שניהם מיוחדים במינם. בסיס הבורשט הזה הוא מרק בשר ועצמות שבושלו בו כרוב וסלק, ולקראת סיום יצקו פנימה שמנת חמוצה. מרק התרד הוא גאוות המקום. יספרו לך שם כי לילה אחד לגם שם דן בן־אמוץ מהמרק הזה. כשסיים ביקש פרוסת לחם טרי, ניגב את הקערית עד שהבהיקה ואמר למלצר: תביא את הקערית לטבח כדי שיבין מה דעתי על המרק שלו...

הגיע תור המנות העיקריות: קוטלט קייב ושישליק קווקאזי. הקוטלט של קייב אינו אלא כרע עוף – רבע מחציו העליון – שהותירו בו רק את עצם הכנף ואילו את חללו מילאו במין רביכה מוקפאת של חמאה עם תבלינים. משהו־משהו. השישליק שקיבלנו היה קוביות בשר פילה שקורס צלייתן שרוי במרינדה והוספגו ברוטב חריף. טוב מאוד.

כתוספות למנות העיקריות קיבלנו פשטידה מטוגנת של תפודים גרורים, ותרד עשוי בשמנת. לקינוח אתה יכול לקבל קרפ־סוזט, סלט פירות, מבחר גלידות הבית ("פרפה") ועוגות למיניהן. טעמנו מ"פרפה" הואניל והשוקולד. לא התלהבנו. בפעם הבאה ננסה מנת קינוח אחרת.

כאמור, לא רק לסעוד באים הלום אלא גם לבלות, לחגוג. על כן, בין מנה למנה, קמים ויוצאים במחול. ואם נקלעים לערב "טוב", בו קהל הסועדים משתף פעולה עם הלהקה, יש מחיאות־כפיים קיצביות ויש כמעט שירה־בציבור, עם הרבה התרפקות ונוסטלגיה.

הערק של המרוקנים

ה"פניקס" הוא עראק המוכר היטב ליוצאי צפון־אפריקה, בפרט לאלה מהם שהיו אמונים על לגימת אניס. כמו ה"פרנו" וה"בקארדי" לצרפתים, כך ה"פניקס" למרוקנים.

לאחרונה החלו "יינות־אשקלון" לייצר ולהפיץ בארץ את עראק ה"פניקס", לאחר שעשו עיסקת חליפין, עם חברת "לה־פניקס" בצרפת: תמורת המירשם והזכיון לייצר בצרפת את העראק של יינות אשקלון, מקבלת החברה הישראלית את המירשם והרשיון לייצר את ה"פניקס" – כאן.

העראק הזה, בטמפרטורת החדר, צלול כמים זכים. עם קירורו מתערפלת שקיפותו, אך חוזרת שוב לצלילות עם עליית הטמפרטורה. כך או אחרת – עם קוביית קרח ו/או מים צוננים וכמה צלוחיות של מזטים טובים – הסתלבטות עלאי־כייפאק.

רואים את זה בחלון

יהודית חנוך

לא רק חזיתות הבתים וכמה מהמדרכות של תל־אביב, נר־אות יותר טוב, גם חלונות הראווה בעיר משתפרים. עוד אי־אפשר להשוות לפאריס, ניו־יורק או פלורנס, אבל ללא ספק יש שיפורים ושכלולים. אנשים גילו שחלון ראווה מעוצב יפה ומצוחצח מושך קונים. עדיין לא מוכנים להשקיע כסף באביזרים ובתפאורה, אבל מעצבים צעירים שנכנסו לתחום, משקיעים מאמץ ברעיונות מקוריים. בדרך כלל הנ הולכים לכיוון המינימליסטי ומתמקדים בפרטים בודדים, שמחליפים אותם לעיתים יותר תכופות. כבר לא שמים את כל הסחורה בחלון הראווה, סומכים על הדמיון של הקונים.

רואים את השינוי בקטע הצפוני של רחוב דיזנגוף וגם ברחוב גורדון, שבו מחליפים הבוטיקים את הגלריות. ה"משביר לצרכן", היו הראשונים שהשקיעו בתכנון ועיצוב חלונות ראווה ומעסיקים צוות מקצועי שעוסק בכך, ועושים כבר שנים יופי של חלונות ראווה. חנויות הרשת של "גלי", "טופר" ו"גולף", מייצגות יפה את הגישה החדשה – להציג את הבגדים שמוצעים בחנות, לא רק כמה פריטים מושכים שאינם במלאי. בבוטיקים הקטנים יותר, לפעמים אין כל דמיון בין חלון הראווה למה שיש בפנים. ועוד הערה: מרגיז לראות שלמרות שיש חוק שחייבים להציג מחירים על יד כל פריט, לא כולם מציגים מחירים. אולי סומכים על זה שאין די פיקוח.

הבגדים שבעמודים אלה הם מידגם מייצג של מה שרואים בימים אלה, בחנויות הבגדים. היצרנים המקומיים מתמקדים בנוער. לכן יש הרבה בגדים לצעירים, ורק מעט לבני שלושים פלוס. שפע של להיט־אופנה, עם תוחלת חיים קצרה של כמה חדשי־קיץ. צריך לחפש הרבה כדי למצוא בגדים בקווים יותר נקיים וקלאסיים שאפשר ללבוש הרבה פעמים, בלי שיימאסו, מצפים שנקנה בגדים נון־סטופ כל הקיץ, עוד לא מאמינים אצלנו בבגדים בסיסיים שאפשר לבנות סביבם. מה לעשות, וזה מה שיש.

כולם כבר מחכים שהקיץ כבר יתחיל באמת, שנוציא מהארון את הבגדים מהקיץ שעבר, ונראה שהתיישנו/ התכווצו/ התרחבו, ושסתם נמאסו – צירוף של כל הסיבות שמריצות אותנו לחנויות לקנות בגדים חדשים.

או מה הולך עכשיו ומה חדש? מכנסיים שמשאירים את האופציה לחשוף או לכסות את הרגליים. אפשר להתחיל את האביב במכנסים ארוכים, שהם המשרה של האופנה, למי שלא רוצה לחשוף ברכיים בחצאית. למכנסים הארוכים החדשים, תגורה מוגבהת ורתבה וקפלים רחבים. ההיצע הכי גדול הוא של מכנסי ברמודה ישרים ומכנסי־ולמן רחבים עם מתפרים במתניים. המכנסיים שמסתיימים לפני הברך הם אחד הפריטים הבודדים שנשארו מאופנת ה"יוניסקס", אותם המכנסיים מיועדים לכולם. קצת יותר מאוחר, יופיעו המכנסונים הקצרים.

חצאיות יש בכל אורך, מיני, אורך ברך וקרסולית. מיני צמוד וצר, אבל גם עם קפלים, כיווצים וגזרת פעמון, כמו חצאיות של מחליקות על הקרח. היצרנים לא לקחו צ'אנס עם החצאיות הקצרות, עשו אותן בכל אורך.

שמלות – יש הרבה יותר מאשר בקייצים שעברו, שינו להן את התדמית הפכו אותן לבגד צעיר וקליל שגם נערות תרצנה ללבוש.

פריטים שמקשטים בגדים: טלאים צבעוניים, פסים של רקמה, תוויות גדולות עם מוטיבים מודפסים (ראשים של טייסים, מטוסים עתיקים, פריטים של קיץ).

הצבעים של עכשיו הם הרבה פסטלים. אפרסק זה הצבע החדש, הרבה צהוב, תכלת, ירקרק, גם לבן ושחור. הגל הבא הוא צבעים עליזים: אדום, שחור, כחול־עז, ירוק.

וכל זה עולה: המחירים עלו בעשרה עד עשרים אחוז לעומת הקיץ שעבר. מכנסי־ברך: 40־70 ש"ח. חולצות טריקו: 40־80 ש"ח, מכנסיים: 60־120 ש"ח. שמלות: 80־170 ש"ח.

מימין למעלה: תוויות גדולות צמודות לבגדים שלו וגם שלה. הלהיט העכשווי הם טייסים. (צביקה בר, "טופר").
מימין למטה: פשרה בין מיני לקרסולית, מכנסיים ארוכים עתירי כפלים עם חולצנית חושפת מתניים. ("אייס־קרים")
משמאל למעלה: תדמית צעירה לשמלת קיץ 88'. הצבע החדש הוא אפרסק (צביקה בר, "רונלנד ששון").
משמאל למטה: טלאים צבעוניים ופסים של ריקמה מקשטים מכנסי־ולמן וחולצה ("נאף נאף").

חיים ואוהבים

תרגיל בעוני

לקחת עתון ישן, לקפל אותו מספר פעמים, לחתוך בסכין עד שישארו ממנו ריבועים־ריבועים, ואז לתלות את הדפים הקטנים על מסמר בחדר הנוחיות במקום נייר טואלט... לקחת סבון כביסה, לחתוך אותו בסכין גדול וחד לארבע חתיכות שוות ולהשתמש בו כבסבון רחצה... לקחת כיכר לחם, לפרוס ממנה פרוסות ברוחב שתי אצבעות, למרוח אותן בריבה ולהכין מהן כריך לבית־הספר... ללבוש מכנסי טריינינג (שהיום קוראים להם אימונית) ושתי אפודות צמר מתחת לפיז'מה כדי שיהיה חם בלילה מתחת לשמיכת הצמר־גפן הישנה... ללבוש שמלת שבת, אחת ויחידה בארון, שנתפרה מבד גס שהיה קודם לכן שק לבן של קמח... לנעול נעליים קטומות־חוטם מפני שהן נעשו קטנות מדי ולוחצות ולכן אמא גוזרה במספריים את ה"שפיץ" שלהן... להסיק את דוד המים באמבטיה בעצים או טפטפת של מזוט ולקוות שגם לך יישארו קצת מים חמים עד סוף הרחצה... לחלוט תה מעלים שכבר נחלטו פעם־פעמיים...

מה כל הצירופים הללו אומרים? כיום הם בעיני סממנים של חיי עוני, אבל כאשר חיינו אותם פעם, לפני המבול, לא חשנו עצמנו כילדי עוני. כך חיו (כמעט) כולם, ואפילו נמוך יותר. ואם לידינו התגורר מהנדס מבית־החרושת "שמן", שקיבל משכורת עתק של 25 לא"י וטקסי היה בא לקחת אותו לעבודה בעוד שאבא שלנו הרוויח רק 15 לא"י – המהנדס הזה נראה בעינינו – וברחובנו – אדם מאוד יוצא־דופן.

אז מתי אתה חש עצמך עני? כאשר יש פער עצום בין רמת החיים שלך לבין רמת החיים של הסביבה הקרובה אליך. בימי סבון הכביסה בחדר האמבטיה והנעלים קטומות־החוטם – לא הרגשתי עצמי בת למשפחה עניה. מפני ש"כל הישוב העברי בארץ־ישראל" חי כך. ומי שלא – היה יוצא־דופן. כיום אילו ראיתי משפחה המשתמשת באותו פטנט של ריבועי נייר עתון, או שארון בגדים בעל שלוש דלתות היה מספיק לה לגרדרובה ולכלי־מיטה של חמש נפשות, או שמשכירה חדר לדייר־משנה בדירה בת שני חדרים – הייתי משייכת אותה לעשירון התחתון. (פעם קראו לזה פשוט "עניים"). הכל יחסי בחיים.

העניין של העוני היחסי עולה בראשי בכל פעם כשאני מגלה במטבח בבית זר כוס בה שמים למשמרת את שקיות התה המשומשות, ומייעדים למחזר אותם בשימוש שני – ואז אני יודעת: האנשים הללו צמחו אל הרווחה מלמטה, ועתה קשה להם להיפטר מגירסא דינקותא.

וכשתפשתי גם את עצמי שולה את שקית התה ומעבירה אותה מטפטפת לכוס ריקה – ידעתי שאני צריכה לקרוא את עצמי לסדר. חסל סדר עוני ומחסור וצנע. יש למתוח פס על העבר הפרולטארי שלי. לא ללחוץ את משחת השיניים עד טיפה, לא להעביר מי סבון של כביסה אל הדלי לשטיפת הרצפה, לא להאריך את המכנסיים של הילדים בכל מיני פטנטים. שחקי אותה ב"עשירה" אפילו את לא כזו. כאשר בסביבה המיידית שלך כולם כאלה ומגישים כריכי אילתית מעושנת ועוגות שוקולד ואגוזים – אינך יכולה להגיש רק תה ועוגיות ותפוזים ותמרים בסגנון בית אבא. כולם אוכלים פיסטוק חאלאבי ואת מגישה גרעיני חמניות. נו, באמת. לכי עם הזרם. ובחייך, אל תשמרי שקיות תה, אפילו הן בטעם גן־עדן.

ומעניין לעניין באותו עניין. אני קופצת למשמע אלה המתריסים: מה יש להם לערבים להתלונן – והרי העלינו להם את רמת החיים בצורה פנטסטית? ראיתם איך הם חיו לפני המדינה ואיך הם חיים היום? אז שיגידו תודה וישתקו.

האמנם גם אנחנו חיים היום כפי שחיינו לפני 40 שנה? לאיזו משפחת פועלים היתה פעם מכונית? לאיזה מורה היה כסף לנסוע לטיול למזרח־הרחוק? לאיזה חשמלאי היה חדר אמבטיה בסגנון ארמונות ורסאיי? לאיזה מהנדס היה פנטהאוז ולאיזו ספרית היתה וילה?

אז סליחה על ההשוואה, אבל גם רמת החיים של הערבים עלתה לאין שיעור ביחס לעבר, ולא אנחנו הגשנו להם אותה על מגש של כסף. הם חטבו הרבה עצים ושאבו הרבה דליי מים עד שהרחיבו את ביתם, במו ידיהם, וקנו טלוויזיה ורהיטים יפים בעיר והעבירו אותם אל הסלון בכפר.

הסבא שלי גר בצריף עם ג'ורה בחצר (ומי שאינו יודע מה זו ג'ורה סימן שלא היה עני) בשכונת נורדיה, במקום שהיום קרוי דיזנגוף־סנטר. אילו היה חי כיום בוודאי לא היה מתפעל מן העובדה שיש לו חדר נוחיות במקום ג'ורה, כמו לכולם. ובוודאי שלא היה מודה על כך למדינת ישראל, כשם שגם אנחנו לא מודים לאיש על שאנו גרים בדירה מוסקת ואנו מסתבנים, השבח לאל, לא בסבון כביסה גס.

הגשמה עצמית

סיימתי מעשה־רקמה של שש כריות
אני קוראת את מרטין בובר ואת קאנט
ובספר לבישול סיני מתקדם
הגעתי עד ברווז נוסח פקינג.
אני כבר לא מתלבטת, לא מגששת דרכי
שהרי אני יודעת את חפצי. בדיוק.
אני רוצה להיות בריאה וחכמה
וגם מאוד מאוד יפה.

אני לומדת ציפוי חדיש בחוג קרמיקה
פורטת את בוב דילן
וביוגה כבר הגעתי לעמידת לוטוס.
כבר אינני חייבת להתלבט, לבחור עדיפויות,
והרי אני יודעת את שברצוני
להיות יפה בריאה וחכמה
גם אהודה
גם מלאת סיפוק, הגשמה עצמית ותוכן.

הצלחתי לגדל ירקות אורגניים
ובשיעורי ריקוד כבר תיזקתי מתניים
ואין מי שישווה לי בהעמקת המודעות
ואני עמלה יומם וליל, ללא הפסק
כדי להיות יפה וחכמה
ואהודה
ומלאת סיפוק ותוכן
ואמיצת לב
ומשכילה
ומארחת למופת
ומלכת האורגאזמות
ודוברת גם צרפתית ואיטלקית
ואתלטית
ואמנותית...
אוף! האם מישהו מוכן לומר לי: עיצרי כברו

(לפי ג'ודית ויורסט)

על אהבה:

● אלוהים אדירים, הרי זה כמעט לא טבעי לשני אנשים לחיות בצוותא עד סוף חייהם.

ג'יין פונדה

● אם שני אנשים נופלים בפח האהבה, הם חייבים למצוא דרך לצאת משם.

● אם שני אנשים אוהבים זה את זו – טובה לא תצמח מכך.

ארנסט המינגווי

● בני אדם שהינם הגיוניים ביחס לאהבה – אינם מסוגלים לאהוב.

דוגלאס ייטס

● הדת עשתה חסד רב עם האהבה כאשר הפכה אותה לחטא.

אנטול פראנס

● אשה אינה מתאהבת בגבר אלא כאשר יש לה דעה טובה עליו יותר ממה שהוא ראוי לה.

אלמוני

● בכסף אינך יכול לקנות אהבה, אבל הוא משפר את עמדת המיקוח שלך.

כריסטופר מרלו

תיאטרון הטירור

(המשך מעמוד 42)
וכיצד; באיזה עמוד ומה השטח שהוקצה לדיווח בעתונים; כמה רקת שידור ומיקום הסיקור, בין חמשת קטעי הדיווח הראשונים במהדורות החדשות בטלוויזיה (באמצעות פירסום מיוחד הרואה אור אחת לחודש מטעם אוניברסיטת ונדרבילט, בנאשוויל, טנסי); כיצד קראו לטירוריסטים – לוחמי חופש, ארגוני מחתרת, מחבלים ("מצאנו שהטירוריסטים משתמשים ב־33 תנים, כשמות לאירגוניהם"); אם הוסבר המניע והרקע לפעולה.

מקור שלישי במחקר היו ראיונות עם טירוריסטים, מדריכים, יומנים, פירסומים עצמיים וספרים שחיברו הטירוריסטים עצמם, ומועברים בין האירגונים השונים. למשל: צה"ל לכד בדרום לבנון ספר של הברזילי קרלוס מארגילה, שעור ב־1964 תיאר ב"מדריך לטירוריסט עירוני" כמה מבצעי טירור שבוצעו במרוייק שנים רבות אחר כך, לרבות הרצח באולימפיאדת מינכן.

ויימן: "ראיינתי באירופה טירוריסט־לשעבר מארגון אירופי. הראיון נעשה ללא רשמקול, כשכל דף תידשומת נבדק בידי המרואיין והוכנסו בו מחיקות ושינויים. הוא הורהה רק באות שבחר לעצמו, אפילו לא כשם בדוי. סיפק מידע רב על ארגוני הטירור בגרמניה ובאיטליה וקשריהם עם התקשורת. בדרך זו למדנו כיצד מצליחים הטירוריסטים להגיע לאמצעי התקשורת וכיצד מסוקרים מבצעיהם. מה מידת ההשפעה של כיסוי תקשורתי על רעת הקהל, על הטירוריסטים עצמם ועל מקבלי ההחלטות – מנהיגי מדינות, אנשי צבא.

"הוברר שמבין 5500 פעולות הטירור שנעשו בעשרים השנים האחרונות, רק שליש הגיעו לידיעת התקשורת. יתר על כן: התקשורת מתמקדת בסוג מסויים של אירועים ויש ארגונים ספורים, שנעשו כוכבי התקשורת. יש ארגונים ששיעור הסיקור של מעשיהם מגיע לכדי 90 אחוז. כוכבי התקשורת הם ארגוני הטירור הפלשתיני, הצבא האדום הגרמני, הבריגדות האדומות באיטליה, ה'אקסיון דירקט' (פעולה ישירה) בצרפת, הטירור הבאסקי (ETA) והאירי (IRA) ופחות מאלו ה'אסלה', ארגון הטירור הארמני האלים מאוד, שמבצע פעולות פגע וברח נגד שגרירים תורכיים (ארגון בעייתי, ששיתף פעולה עם אש"ף ולמד מהר מאוד, כתלמיד מתקדם בתיאטרון). פחות מהם, הארגון הקרואטי, שחטף את המטוס עם הכרוזים.

"תקופה מסויימת היו ברשימה־זו גם אנשי הצבא האדום היפאני של קוזו אוקאמוטו, אך הוא נעלם (יש טענה שהוא בהתארגנות מחדש). יש כוכבים ומניים בתיאטרון הזה: צבא השיחרור הסימביונזי, שחטף את פטרישיה הרסט, בתו של איל העתונות האמריקני. כל הצבא הזה לא היה אלא 18 תמהונים, עם אידיאולוגיה שהזכירה את רובין הוד, אבל זכו שנתיים להצלחה תקשורתית אדירה והופיעו בשערי 'ניוזוויק' ו'טיים' יותר מכל נשיא אמריקני...

"כל אלו זכו להצלחה תקשורתית ובעיקר למודעות תקשורתית, ויש להם הידע איך לטפל באמצעי התקשורת ולהפיק את המחזות התיאטרליים הטירוריסטיים שילכדו את תשומת ליבה של התקשורת".

אבל מרבית אירועי הטירור אינם מגיעים בכלל לעתונות ולטלוויזיה. מדובר בעיקר בטירור שמתבצע בעולם השלישי, בדרום אמריקה, אפריקה והמזרח הרחוק; הרחק ממרכזי התקשורת העולמית, בידי ארגונים חסרי מודעות, ששגו בבחירת יעדי הפעולה שלהם ובסוגי המבצעים ולכן לא הגיעו כלל לידיעת התקשורת.

"מצאנו", אומר ד"ר ויימן, "שבדירוג מטרות הטירור, נמצאים דווקא דיפלומטים במקום הראשון ואחריהם אנשי עסקים, חברות תעופה ומטוסים ורק אחר כך אזרחים רגילים. למרבה ההפתעה, אנשי משטרה וצבא מדורגים אחרונים. המסקנה: הקורבנות הנבחרים לשמש שחקנים בעל כורחם בהצגה, הנחטפים, אינם חשובים כשלעצמם. הם רק יעדי ביניים והיעד האמיתי הוא הבימה שעליה יועלה המחזה: התקשורת העולמית.

"עוד מצאנו כי הזירות העיקריות של הטירור הן מדינות המערב, בעיקר אירופה. כאשר אזרחי ארה"ב הם בני הלאום המועדף לפיגועים, אף כי ברוב הסיכסוכים אין ארה"ב צד מעורב. הסיבה לכך: הרצון הברור להגיע לרעת הקהל, לתקשורת. בכל התקופה שנסקרה לא מצאנו דיווח על פעולות טירור בגוש המזרחי וזה אומר דרשני, מבחינת הקשר לתיאטרון הטירור. התקשורת בגוש המזרחי אינה מדווחת על פעולות טירור שנעשו שם (ונעשו), ומה שמדווח הוא מצומצם ביותר, באיחור רב ולא משמעותי. הטירוריסטים בוחרים במטרות אמריקניות לא רק כדי להגיע בדרך זו לתקשורת בארה"ב, אלא כדי להשתמש בה כצינור לארצות אחרות – באמצעות סוכנויות החדשות העולמיות וסוכנויות מאמרים. ארה"ב היא יצואן תקשורת ראשי בעולם. כדי להגיע לעמו של הטירוריסט, הוא חייב לעתים להשתמש בתקשורת האמריקנית ופירוש הדבר רותק של אמצעי תקשורת כלל עולמיים".

בעבר התאפיין הטירור בעולם בחשאיותו, במסתורין של פעולותיו. דוגמא קלאסית: הטירור האנרכיסטי של ראשית המאה ברוסיה הצארית, באקונין, גרשוני, פליכאנוב, ה"נארודניה וליה". הם התרחקו מהתקשורת. ואילו כיום ממהרים הטירוריסטים להתראיין, לקיים מסיבות עתונאים, מתחרים לעיתים ביניהם בנטילת אחריות, כדי לזכות בפירסום, בהצלחה תקשורתית. דוגמא אחרונה מפרשת חטיפת המטוס הכוויתי: זמן קצר אחר שנחטף המטוס, הופיע לפתע ארגון שקרא לעצמו "המדוכאים עלי אדמות", ארגון דתי שיעי (שימו לב לשם...) שתפס טרמפ על המבצע וביקש לעצמו אחריות לפעולה.

כרוב פעולות הטירור בעשרים השנים האחרונות יש תמיד מי שמכריז על עצמו כאחראי, להבדיל לחלוטין ממבצעי כל פשע אחר – עוד הוכחה שהטירור מכוון בעיקר לתקשורת, או מוטב להגדיר זאת כטירור המופנה למדיה. דוגמא אקטואלית אותה סניגורו של אחד ממגורשי פרשת כפר ביתא, טען בתצהיר בשבועה שהגיש עם הערעור על החלטת הגירוש כי הכל נעשה כדי ליצור אירוע תקשורתי בינלאומי. זו אחת ההצהרות הבודדות המדברות על כך בגלוי וכמישרין.

"יתר על כן", אומר ד"ר ויימן: "בשנים האחרונות יש ביטוי לטירור שמופנה אל המדיה לא רק בבחירת האטרקטיביות של הפעולות הטירוריסטיות אלא שבארגוני הטירור עצמם יש התמסדות, נוצרו תפקידים של קציני עתונות, יחצ"נים מתוחכמים, דוברים מקצועיים (בשכר מיוחד), מגוייסים מומחים בינלאומיים ומדריכים לנושא זה, יש מחלקות הסברה, אפילו סוכנות חדשות (של אש"ף). האירועים, רואים בעליל, בעיקר מצד הארגונים שנעשו כוכבי התקשורת, מתוכננים מראש לשיקולי הסלקציה של המדיה".

הסיקור הבולט לטירור בתקשורת מעלה את השאלה: מדוע אמצעי התקשורת משתפים פעולה עם הטירוריסטים במופעי הראווה של תיאטרון הטירור, בעיקר כשהתקשורת מודעת כבר לתפקידה בהצגה?

ד"ר ויימן: "יש מקרים של אונס התקשורת. פשוט כופים עליה, סוחטים אותה. מחזיקים 'כבני ערובה' ומתנים שיחרורם בפירסום או בשידור, דוגמת ששת הקרואטים והכרוזים חוורודים שלהם מ־76' או פרשת פיטר לורנץ, מועמד לשר ודמות מפתח בפוליטיקה הגרמנית, שנחטף בידי באדר מיינהוף. הטלוויזיה שם אולצה באיומי אלימות לשתף פעולה, להתאים לוח משדריה לדרישות החוטפים. ברוב המקרים זה לא אונס אלא התמסרות מרצון ומהתלהבות. אינני מאשים את התקשורת, אלא מנסה להבין את אופיה התחרותי, המירדף אחר חרשות. אירועי־טירור הם חרשות: תמיד קצרים, דרמטיים, ברורים; עם עימות, אלימות; מעורבים בהם אנשי עלית, מדינות עלית; יש סיפור, מתח. הטירוריסטים המודעים לתקשורת, מחפשים ליצור אירוע רב לאומי, כדי להגיע לתקשורת בינלאומית רחבה ככל האפשר.

"פרשת הספינה 'אקילה לאורו' היא דוגמא, למרות שהמבצע לא הצליח. התסריט עצמו היה בהחלט מקורי: דובר בחטיפת אניית שעשועים איטלקית נוסח ספינת האהבה, עם צוות פורטוגלי־צרפתי, נוסעים אמריקנים, בנתיב ישראל־מצרים־לבנון. שימו לב בכמה מדינות מדובר.

"אינני שותף לנסיון להאשים את התקשורת שיצרה את הטירור המודרני. אני גורס שהתקשורת מספקת לצרכניה מה שהם רוצים והחדשות, במהותן, מעצם טבען עוסקות ביוצא מהכלל. זה מה שמעניין אותנו, צרכני התקשורת. המצב הזה משרת את האינטרסים של הטירוריסטים, כי בדרך זו נוצרת מודעות למעשיהם, לדרישותיהם. לא היינו יודעים על קיומם של ארגונים מסויימים, של קבוצות כאלו ואחרות, אילמלא מבצעי הטירור. אילו רצו להביא את המסרים שלהם באמצעות מודעות מסחריות בעתונים, תשדירי פירסום בטלוויזיה וצורות אחרות, היו נדרשים

(המשך בעמוד 50)

חטיפת המטוס הכווייתי: זמן קצר אחרי שנחטף המטוס הופיע ארגון שקרא לעצמו "המדוכאים עלי אדמות", ארגון דתי שיעי, שתפס טרמפ על המבצע וביקש לעצמו אחריות לפעולה

"אינני שותף לנסיון להאשים את התקשורת שיצרה את הטירור המודרני. התקשורת מספקת לצרכניה מה שהם רוצים"

פנטהאוז

יגאל לב

ארץ לאיבוד

איי־שם, במקום שאליו מתנקזים הזכרונות שהלכו לאיבוד, קרה משהו שהטיל צל על חייה של הצלמת. כנראה שעין המצלמה שלה ראתה משהו שאסור היה לה לראות.

הטלפונים מצלצלים ונטרקים. קולות חנוקים מזהירים אותה לשרוף את הפילם והיא לא יודעת אפילו במה מדובר. באחרונה, כשיצאה לכתבה ב"שטחים", ובתה למדה בבית הספר, מישהו חיטט בדירה. חזרה ומצאה את חדר הפיתוח הרוס. מגירות מושלכות. סלילי פילם תלושים. יד פלשה לתיקי הצילומים, הוציאה אותם אחד אחד מתוך המעטפות החומות. ניכר היה שהיד לא היתה שבעת רצון. בזעם של אנשים מתוסכלים, ליכלכה, השמידה וקרעה. הצלמת לא הצליחה להבין מה רוצה ממנה אותו אלמוני. מתי צילמה משהו שאסור היה לה לראות. את העולם המעשי היא מנציחה באמצעות העין השלישית שהיא מטלטלת אותה, כאילו המצלמה היא העין האמיתית ואילו עיניה שלה כוזבות.

עכשיו היא מבקשת ללכת אל ארץ האיבוד כדי למצוא את הצילום הארור.

יש איי־שם ארץ ושמה "לאיבוד". אליה הולכים ילדים קטנים, התועים בעולם חלומותיהם. אנשים מבוגרים החוזרים אל ילדותם. ואנשים שיום אחד נשבר להם ללכת לעבודה...

גליה טענה כי "בארץ הזאת אפשר למצוא את כל הצעצועים שאבדו, את כל הבובות, את כל גולות המשחק, את כל המכתבים והיומנים, את כל האנשים שאהבנו ונשכחו ואת כל החלומות שלא הגשמנו. אין ספק שזוהי ארץ שכל בר־דעת צריך לערוך אליה מסע".

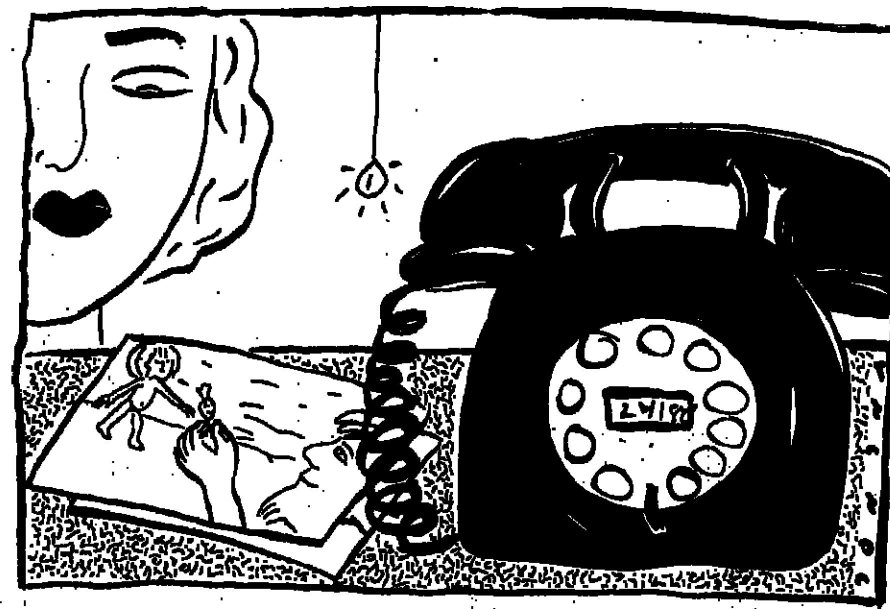
בעולמה של הצלמת מהקומה השניה, גילתה גליה את השבילים ההולכים אל ארץ "לאיבוד", עד שדומה לה כי הדירה המרווחת, המעוטרת בצילומים גבעוניים שקישטו מגאזינים גדולים בעולם, פרי עבודתה, צילומי אירועים שהיתה להם עדה, וזכתה לבונוסים נכבדים בזכותם, היא בית־נתיבות שממנו יוצאות דרכים לארצות לא נודעות.

אמה של הצלמת עברה לגור בדירת הבת, לאחר שחצתה את שנות ה־80. מכרה את הבית בכפר. פקדה בפעם האחרונה את קברו של בעלה, החבוי מאחורי עצי איזדרכת, סמוך לשדה כותנה מוריק. רק כאשר איבדה את ביתה, דומה שאיבדה גם את זכרונה ומתוך כך את בטחונה העצמי. כאילו הזמן מעביר מכחול ענק המטשטש את השנים בהן עברה בכפר לצד בעלה. שנים בהן היתה חולבת את הפרות באשמורת שלישית של בוקר, מגדלת את הילדים, שוברת את גבה אצל הכיור בכביסה. כל אלה נעלמו בתנופות המכחול. עכשיו חזרה להיות ילדה קטנה.

האינסטינקטים של האחיזה בחיים עדיין קיימים בה, מנסה לבחון אם אוהבים אותה, רוצים אותה. באחד הימים, כאשר בני־הבית התברחו על נסיונה לנסוע העירה באוטובוס ועל הפחד שתקף אותה בשחורה, אמרה באותה תקיפות ילדותית, ובאותו טון שאמרה פעם לאמה "עכשיו אני אלך לאיבוד, אתם תצטערו על מה שעשיתם לי... אני אלך לאיבוד ואתם תתחרטו באמת".

סבתא חזרה מבוהלת. העיר נראתה לה גדולה, חסרת סימנים. בכפר ידעה בדיוק איך לחזור הביתה. אבל בעיר, אין אפילו נתיב ריח אחד מוכר שינחה אותה. אין אפילו צליל קול שיכוון את צעדיה. ג'ונגל של בתים ואספלט. שבה מבוהלת. לעולם לא תצא יותר מהבית. הנתיב היחיד שאליו תצא, הוא נתיב האיבוד. אפילו לא דרך הזכרונות. משום שהזכרונות נמחקו. ההרפתקאה האחרונה היא מסע אל עולם אבוד, שבו אנשים הם צעירים לנצח ובו אמה מחליפה את שמלתה, שהתלכלכה בשעת קטטה. לפעמים היא מתבוננת סביבה, סמוך למיטה ניצבת הבובה. קצת גדולה אבל דומה לבובת המשחק שלה. יום אחר, כדי שאמא לא תהיה בודדה ומשום שאמא כבר לא מבחינה בין בני־אדם ובובות, הציבה ליד מיטתה בובה כלחברה.

אמא היתה העדה היחידה לחדירתו של הפורץ. אמא ראתה את הדמות שחיטטה בדירה, המכה אותה על פניה כדי לחפש אחר צילום נעלם. אבל אמא אינה מסוגלת לתאר את שראתה. שכבה בעיניים פקוחות מתבוננת בדמות. לגביה, זה היה אחיה הצעיר, אחיה השובב שגדלה איתו יחד. שמעון, הבן הסורר של המשפחה. הילד שפרשה עליו חסותה, למרות שאמא היתה אז רק בת תשע. עכשיו הוא חוזר ומחטט בחפצי הבית, מנצל את העובדה שההורים יצאו לכלות. פותח את המגירות של אמא. מחטט בארון של אבא. משליך את החפצים ברשעות ארישה.

התבוננה בו בעיניים גדולות דואגות. עיניים סלחניות ואוהבות. אחרי שנים רבות כל כך, חזר האח הסורר. עדיין משליך חפצים בידיעה שאחר־כך מישהו ישיב אותם למקום, ועדיין מתעלל בבובה הגדולה שלה, הבובה ששמר עליה אפילו כשחצתה את גיל העשר.

כשחזרה הצלמת הביתה, מצאה את אמא מחייכת לזכר הפגישה עם האח הפרוע האובד. ואת הבובה הגדולה שניצבה לראשותיה של אמא, בובת המשחק שחזרה אליה לאחר 65 שנה, רובצת קרועה מרומה, כאילו הפורץ לאחר שהפך את הדירה על פניה, נקם בבובה האילמת, קרע אותה לגזרים, עוקר את עיניה כדי שלא תוכל לראות ולשחזר את דמותו של הפורץ. סומך על שעיני הישישה רואות רק את העבר...

הפורץ כנראה מצא את שחיפש. עובדה. למחרת חזר השקט אל הדירה בקומה השניה. שוב לא הטרידו טלפונים ושוב לא נערך "ביקור בית". ימים ארוכים נשאה הצלמת את הטראומה של יד זרה שמפשפשת בתוך העולם האינטימי של דירתה. הודרה ליטת שהיה קורה לאמא אם חלילה...", בתה הצעירה התייחסה לפריצה כאל "תאונת עבודה" כפי שקראה לכך בשפתה. "כסף הכל אמא, היום כשכולם יורדים על העתונאים הייתי קצת מודאגת מכך שאף אחד לא לוחש לך כל מיני איומים נחמדים. כל עתונאי ראוי לשמו מתפאר היום באיומים ובמכתבי ההפחדה שהוא מקבל".

מבחינתה של הבת, הארוע לא נראה טראומטי. הצלמת כבר עמדה להעביר אפילו את החוויה הקשה הזו לעולם האיבוד שכולו טוב, אילמלא משהו שחזר והזכיר לה את הפריצה.

סוכנות הצילום שלה פנתה אל רשת הצלמים, הפרוסה על פני כל העולם, כדי להשתתף בתחרות שנשאה את הכותרת "פינה חמה בעולם קר". הכוונה לערוך תערוכה מיוחדת של מפגשים אנושיים. אהבה בין הורים לילדים. משחקים של ילדים עם פרחים וציפורים. כלומר, פינה יפה ביס הצילומים של רצח, שוד, מלחמות, הרוגים, מכוניות שרופות. פינה יפה.

לצד הצילומים על המרי בשטחים, הקרבות בלבנון, מהומות, מכות, קלטה עדשת הצלמת תמונה שנראתה לה מתאימה בדיוק לתערוכה. זה היה ראשית האביב. יום מבושם שנדמה היה כי האדמה יוצאת מכליה כדי להיראות חגיגית ויפה. כמו נערה לקראת פגישתה הראשונה. על "כסאות צ'יק", אותם כסאות הסרורים לאורך הטיילת של חוף ת"א קלטה תמונה. היא צילמה באורח אינסטינקטיבי. מודעת שהתמונה יפה, נוגעת ללב. שיש בה כל אותם מרכיבים שהיא מחפשת תמיד בצילום טוב, כלומר משחק של גבר מזוקן הרוכן לעבר בתו הקטנה שיצאה זה עתה מהים. לבושה בחצי התחתון של הביקיני. האב החזיק בידו משהו ברומה לשוקולד והילדה, בתנועה עדינה, כמו ציפור הבאה לנקר, קרבה אל הממתק. פרפרי האור שעלו מן המים, משחק השמש על החוף, הצל הקטן שהטילו האב ובתו על הטיילת, כל אלה יצרו קומפוזיציה עדינה רוויה רוגע. כאילו הילדה היא ראשית האביב והגבר מעורר את האביב להיפתח, לפרוח.

לאחר שסידרה את כל הצילומים השיבה אותם למעטפות. גילתה כי תמונה אחת חסרה. הצילום שקיוותה כי יזכה אותה בפרס.

לא היתה מוטרדת מאובדן התמונה, אילמלא קלסתרון קטן בעיתון, שהזכיר לה משהו חבוי בעמודים פנימיים, שקשט בכותרתו: מבוקש סוטה מין המפתה ילדות בחוף הים...

גפן במובן טוטו

אייל גפן עם יגאל בשן: "אולי ניסע ללונדון. נלך לקזינו, נהמר, נפסיד ונגיד שהרווחנו. כמו כל הישראלים"

(המשך מעמוד 15)
בשלוש השנים האחרונות". זה – דווקא לא נשמע נורא.

אין לו שום עניין, הוא אומר, לשבת ולספר לאחרים שהוא יכול לתפוס בחורה זאת או אחרת. "יש פיתויים", הוא אומר, "אבל אני לא מטפח את זה. אם היתי צרכן של זה, לא היתה לי בעיה. אני פשוט לא מאמין בחיי נישואין פתוחים. אם המירכך בבית הוא טוב, אז בסדר. אני לא אוהב חלטורות בכל המובנים". ועל החלטורות במובנים האחרים שהוא לא אוהב, הרי כבר דיברנו.

וכלל, הוא אומר, יש משהו בתכונה הבסיסית. הוא לא מאמין במושג "לאבד עשתונות". "כמו, למשל, איבוד שליטה או עשתונות בגלל בחורה. באופן כללי אני חי את חיי ברמה מאוד מסוימת. אני די מתוסכל שלא יכולתי להתעסק בתיאטרון, אבל היום מאוחר לעצור את הרכבת. ועץ מזה, יש לי את סוגי ההתעניינויות שלי. אני מצייר ואני קורא".

מה אתה קורא, לדוגמא?

"אני לא זוכר את השם של הבן־אדם. הביוגרפיה של היטלר. וגם את הביוגרפיה של אליזבת טיילור. כן, ביתר. וגם איזה ספר של איזה בחור שראיתי ב"סיבה למסיבה" – חזרה לאיזה נהר, ספרים שקשורים לאנשים. התופעה של היטלר מעניינת אותי ברמה העניינית, לא הריגשית. מעניינים אותי אנשים ולא סיטואציות. אני מאוד סנטימנטלי. אני מייצר את התנאים. גירוי סביבתי מסויים גורם לי, למשל, למשהו עם אישתי. וגם עם טלוויזיה וספרות – אני מתייחס לזה בצורה מיוחדת. קשה לי להתחבר ברמה הריגשית, אני כבר מקולקל. אני יכול להתנתק מספור או מסרט, כי אני רואה פתאום זווית מעניינת, או צלום טוב".

והוא, כאמור, גם מצייר.

"עשיתי שתי תערוכות בחיפה. לפני שלוש, ארבע שנים. אנליזה בצבע לתפקידים שעשיתי בתיאטרון. נרקיסיסטית חשיפה בכלל זה דבר סובייקטיבי. אני מאמין שמה שקשור לחשיפה זה דבר שנכנסים קשור לדיאלוג".

מכרת ציורים?

"מכרתי את כולם. אני חושב שהם מצוינים. איזה סוג? פיגורטיבי, אבל קומפוזיציה שמשדרת תחושה. מחירים? אני לא זוכר. באמת. אבל די סימליים בסופו של דבר. וזה מאוד הומיא לי. מה המניעים שקנו? אני לא טורח לברר. אולי רצו לקנות ציורים בגלל שהם שלי".

כל הדברים שהוא עושה, הוא אומר, הם פונקציה ישירה של צרוף ותחושה. לא של אומנה. "אני, למשל, כותב משירים ועד סיפור שיהיה פעם ספר".

גם כותב. על מה הספור?

"הספר בעיקרון הוא על בדידות. בדידות מציקה של שני אנשים מבוגרים".

אוטוביוגרפיה?

"אני רק בן 38. זה ספור על מצוקה של שני אנשים, שאחד שואב מהשני את הכוח עד שהוא גומר אותו (את השני). איך אני מגיע לדבר כזה? כנראה שיש בכל אחד בדידות ומצוקה. וגם בי. ואני רואה את זה, מכיוון שאני יושב בראש פירמידה, ואני צריך לעשות החלטות לבד. אני די בודד במערכת הזו. תראי, זה קצת אקדמי".

אני מבטיחה לו שזה לא.

"מבדידות שאני נמצא בה, אני קולט אנשים בודדים. בכלל, יש לי נטיה לאנשים בודדים. יש הרבה חומרים בנושא של בדידות. למשל עצב, שמחה."

?????

"כן, בלהיות לבד יש גם שמחה. הבדידות, מבחינתי, היא לא מושג החלטי רע. זה טוב להיות לפעמים לבד. בכלל, יש בבדידות הרבה חומרים שאפשר לטפל בהם".

אייל גפן, שחקן, איש עסקים, צייר וסופר, מספר על עצמו: "אני איש טמפרמנטי. מאוד רגיש, מאוד פתוח, ומצד שני מאוד נעול. איש של קפריזות. אני בן אדם שיכול לבכות תוך שניה. בן אדם שעוזר מאוד, אולי מתוך מצוקה שלי. אוהב חברים, מתמסר לאנשים, עם כל זה, יש לי מנגנוני הגנה. מאוד לא ותרן מצד אחד, אך ענייני בלהבין סיטואציה. פרנט ומסודר. אני יכול להיות איש מאוד רע. כשאני נקמן

"אני יכול לעשות כל מה שאני רוצה. אני חי טוב מאוד. הרבה יותר טוב מהרבה שחקנים ואנשים בגילי"

נורא. לא שומר טינה. איש עם חוש צדק מאוד גבוה. מאוד לארג' בכל המובנים. כשאני לא אוהב מישהו, הוא יודע את זה. אני לא צבוע. אני מאוד איכפתניק למה שקורה, גם מהבחינה הממלכתית, אבל מצד שני, לא עושה כלום בגלל חוסר היכולת שלי לעשות דברים. אם אני מצחיק? מעט מאוד. הספור שאני כותב מצחיק. הוא נוגע ללב – אבל הטכניקה מאוד מצחיקה. אני איש עם הרבה הומור. אני מתחכם, אבל לא וולגרי. אני לא מצחיק אנשים ברחוב. אני אוהב הומור סלקטיבי. אני לא נימרח מכל שטות או בדיחה".

גפן אומר שכן, הוא בן־אדם מאושר. "וזהו 'כן' של אדם בן 38, שעבר לא מעט בחיים". והוא מאחל לעצמו שימשיך ויצליח במה שהוא עושה. הוא עובד עכשיו על "סטנד־אפ קומדי", ובעניין העסקים – הרי זו שנת בחירות, וחברת "מגוון הפקות בע"מ", נמצאת בשלבים של משא ומתן עם כמה מפלגות, בנושא של תשדירי הבחירות. בסוף הם יחליטו עם איזה מפלגה הם עובדים. שהרי אייל גפן הוא (גם) איש עסקים, וביזנס זה ביזנס, וצריך להתקיים, ושרות זה שרות גם לכאלה, שלדבריו כוכור, אינטלקטואלית ונפשית מקרינים שץ לאורך כל הדרך. שיכולים לתת דוגמא לכבונים בגן חיות.

מצלמים. במעלית, בפעם המי־יודע־כמה, נזעקת הצעירה שטעתה במילוי טופס הטוטו. "מה יהיה"? היא שואלת. "יהיה טוטו" עונה לה הזקן ושולף טופס טוטו מכיסו. והיא, מופתעת, פונה אליו: "תסלח לי אדוני, מה אתה עושה? במה אתה עובד"? והוא, בחיוך שרמנטי עונה לה: "אני מומחה להשקעות ודברי מתיקה". מקרב את ראשו לאשה, ומוסיף במתיקות: "רוצה בונבון?" כולנו פורצים בצחוק. גם הבמאי, המפיק, איש הקול, היועצים, המאפרת והמנקה. בפעם המי־יודע־כמה.

סימה קדמון

תיאטרון הטירור

(המשך מעמוד 48)
מהם מיליוני דולרים. מי היה יודע קודם לכן על ה'מדוכאים' ועל אותו מהנדס טיס, פטר, שחטף לפני כמה ימים את המטוס הכוויתי? מי היה יודע על הדרום־מולוקים, אילמלא חטפו רכבת בהולנד, או על הארמנים. התקשורת, שמדווחת על האירועים, נאלצת להסביר את הרקע למעשיהם וכך משרתת את האינטרסים של הטירור. בחלק מההסברים יש בהחלט פוטנציאל של יצירת סימפטיה. צריך להודות, שמאחורי חלק מהקבוצות הטירוריסטיות עומדות בעיות אמיתיות: דיכוי, שואות הסטוריות (ארמניה 1915), כמיהה לעצמאות לאומית.

"הטירוריסטים המודעים לתקשורת, בוחרים סמלים לפעולותיהם. לא רק בשמות הארגונים יש סמל, יש רמז לשאיפות ומסר פוליטי. למשל: פרשת ספינת המגורשים, שכונתה 'אכסודוס 2'. השימוש בנשים ובילדים זורקי אבנים מול צבא עם נשק רב, זה הכל סמל. יש סמליות בבחירת תאריכים למבצעים, יש שימוש רב במושגים בכרוזים.

"יש בתיאטרון הטירור תופעת הידבקות: קבוצות שלא חשבו בעבר על אלימות ככלי במאבקן, מתרשמות ממעשי אחרות, מתחנכות לאורם, נעשות תלמידות שקדניות ומחקות מוריהן. למשל: דן קופר היה ב־1971 חוטף המטוס הראשון בארה"ב. הוא ביקש שלושה מצנחים ושקי כסף עם 200 אלף דולר, כדי לשחרר את המטוס שחטף. כשמילאו תביעתו, צנח באזור סיאטל. עד היום לא נמצאו שרידי גופתו. חלק מהכסף המזומן שנמסר לידיו היה מסומן ונמצא כעבור שנים בנהר קולומביה. אבל הוא נעשה מודל לחיקוי. לא רק שהופיעו גופיות־טי ובהן דמותו, אלא שהיו לו מחקים, וקרוב למבצעו חלה עליה בחטיפות מטוסים על פי הדגם שטבע".

ניתוח סטאטיסטי העלה כי אירוע המסוקר בתקשורת מעלה את שיעור ההסתברות שבתוך זמן קצר יבוצע עוד אירוע כזה. ויימן: "מצאנו כי לאחר חטיפת מטוס שסוקרה בטלוויזיה, הסיקור עצמו מביא לכך שתוך שלושה חודשים יבוצעו עוד שתי חטיפות דומות. כיוון שאנחנו חיים בעולם שהוא מבחינה תקשורתית כפר גלובלי, אזי בכל אירוע טירור צופים מיד מיליונים בכל העולם, ביניהם בעלי מרירות ובעיה, שמתרשמים מיד שזו הדרך להביא לידיעת העולם את בעיתם. ארגוני הטירור משתמשים איפוא בתקשורת לגיוס תמיכה. מיד לאחר מלחמת ששת הימים לא נחשב עדיין אש"ף כמייצג הפלשתינים ואילו כיום, לא מעט בעקבות הצלחותיו בתיאטרון הטירור, הוא ורק הוא המייצג".

האם היו נסיונות למצוא תשובה הולמת לבעית תיאטרון הטירור ואיך לצמצם את ניצול התקשורת בידי הטירוריסטים?

ד"ר ויימן: "צנזורה כפויה כמעט בלתי אפשרית, בהתחשב באופיין התחרותי של מערכות התקשורת במערב, הקנאות לחופש הביטוי, התחרות עצמה על שיעורי הצפיה. הנסיון לקבוע קווים מנחים מגבילים מרצון, לא הצליח. ברוב המקרים לא היתה הקפדה על כך. המודל הלא רשמי, הגרמני, הוא אחד המוצלחים. הדוגמא: בעקבות פרשת לורנץ ובאדר מיינהוף, שנעשו כוכבי תקשורת בגרמניה בשנות ה־70, החליטו הגרמנים עצמם לשים קץ לכך. נוסחה איפוא מתכונת לא רשמית, ללא מסמכים, לפיה ארגוני התקשורת, העתונות, הטלוויזיה, מתאמים את הסיקור עם הרשויות, לפני כל פירסום. בפרשת בני הערובה הגרמנים בלבנון, למשל, היתה הסכמה לא לפרסם עד סיום המו"מ לשיחרורם.

"אבל המודל הזה מתאים לאופי החברה הגרמנית ולא לאמריקנית. מכל מקום, אם לא ימצאו דרכים שיגבילו את תופעת תיאטרון הטירור, היא רק תיגדל, תחריף ותהיה אכזרית, אלימה יותר ועם קורבנות רבים יותר, עם שיאים חדשים ומפחידים".

אלכס דורון

הורוסקופ

השבוע של השור

בני השבוע הנוכחי הם הקפדנים, הדקדקנים, הביקורתיים והדוגמטיים שבבני השור. כל צעד שלהם מחושב, כל אמירה שלהם מבוקרת.

נתחיל עם ההופעה חיצונית. זו תהיה עשויה בקפידה. התיספורת. התאמת צבעי הבגדים. הגרבים. הארנק. הם סולדים מרישול ואינם יכולים לסבול רשלנות אצל אחרים. הם רזים יותר מבני השור האחרים ומהירי תנועה מהם. ביתם ומקום עבודתם יהיו נקיים ומסודרים למשעי, הכל מאורגן במקום. צריך רק להושיט יד כדי למצוא חפץ דרוש. והם מקדישים הרבה תשומת לב לכל הנושא של אירגון חפצים. פיזור מוזנח של דברים גורם להם להרגשה רעה ומתסכלת. אלה אנשי המגירות המאורגנות.

גם אורח מחשבתם וחייהם יהיה פרגמטי ומסודר. הם לא יבזבזו זמן על ישיבות סתמיות בבתי קפה. זמנם יקר. תמיד יש משהו חשוב לעשות. קשה גם להוציאם לאירועים ספונטניים. לצלצל לבן שור (אמצע המזל) ולהזמינו להצגה המתחילה בעוד חצי שעה – הדבר לא ילהיבו. וראי יאמר שהוא עסוק או שהמחזה לא מעניין. האמת היא, שלו ההזמנה היתה באה יומיים קודם לפחות – היה שש אליה. אבל לצאת מהבית ברגע האחרון – זה דבר בלתי אפשרי בשבילו.

לבני השבוע מודעות גבוהה בנושאי בריאות וידע בכל הקשור לתרופות. ארון התרופות שלהם יהיה מצוייד בכל אביזרי העזר והעזרה הראשונה. הם גם מודעים הרבה יותר מבני השור האחרים לרגישויות שלהם בתחום הבריאות ולא יזלזלו בשום תופעה חריגה, בשום סימן המצביע על מחלה. ואם בני השור האחרים לא אוהבים "לעשות צימס" ממחלות, בן השבוע ירוץ עם הבעיה לרופא. בבריאות אסור לפגוע.

הם החרוצים שבבני השור. שקדנים ואחראים בעבודה. אפשר להפקיד בידיהם משימות ולהיות בטוחים שעד למועד המבוקש יסיימו אותן. אפילו אם הדבר יצריך עבודה בבית עד השעות הקטנות של הלילה. הם דקדקנים ויקפידו על פרטי פרטים בביצוע המשימה. הם יצליחו בעיסוקים הקשורים לעניינים קונקרטיים ראליים. מסחר, הנדסת בניין ומכונות. מחשבים וגם בכתיבה – בענייני דיומא.

הם מודעים מאחרים לחשיבות שבעיסוק בספורט, ולכן למרות עצלות־מה האופיינית לבני השור – בני השבוע הזה לא יתפנקו ויקדישו לספורט ממיטב זמנם. אפילו באופן מקצועי.

הם מאוד מחושבים בענייני כספים ולא ימהרו להוציא כסף מידם. כל קניה תהיה כרוכה בבדיקות אין סוף של פריטים לצורך רכישת הפריט הזול ביותר שמציע השוק.

בחייהם. שינויים מן היסוד של כל אורח החיים והמחשבה. בין היתר, עליהם לצפות לפרידה קשה או לניתוק מכאיב. לסיומה של דרך חיים אך לתחילתה של אחרת, טובה יותר. כל כמה שהתהליך יהיה קשה – יתברר להם בסופו, כי הוא היה חיוני ביותר להמשך נכון של חייהם.

כמו לכל בני השור גם לבני השבוע הנוכחי מציע המזל שפע של הזדמנויות לקשירת קשרים חדשים, לנישואין, הריון ולידה. אם כי לבני השבוע הזה כל התהליכים האלה עלולים להיות כרוכים בקשיים מסויימים.

בתחום הכספי צפוי שיפור לעומת העבר, אך עדיין קשיים צפויים בחודשים יוני, ספטמבר

בתחום הכספי צפוי שיפור לעומת העבר, אך עדיין צפויים קשיים ביוני, ספטמבר ואוקטובר, חודשים בהם יש להיזהר גם בתחומי חיים אחרים. שיפור ניכר בתחום הפיננסי צפוי ממארס הבא

לבני השבוע תחזית שונה מלשאר השוורים וקשה יותר. מזה חמישה חודשים הם מתלבטים בבעיות קיומיות קשות. כל אחד בתחומו. יש מהם שעברו שינויים מקצועיים שהיו כרוכים במאמץ נפשי רב, מאמץ שעדיין מצריך השקעה בעבודה. יש שעברו קשיים ואפילו טרגדיות בתחום הבינאישי. התהליך לא הסתיים ויימשך עוד כשנה לפחות. לבני 5־3 במאי הוא יארך עוד יותר. מדובר בשינויים מהותיים מהפכניים

ואוקטובר. בחודשים אלה עליהם להיזהר מסיכונים גם בתחומי החיים האחרים, בעיקר מתאונות, פגיעות בבריאות ורכילות מרושעת שעלולה לפגוע באינטרסים המקצועיים או האישיים שלהם. שיפור ניכר בתחום הכספי צפוי ממארס הבא. שותפויות יוכיחו את עצמן ועיסקאות חדשות יתגלו כמוצלחות.

דליה מזורי

תחזית לשבוע שבין 29 באפריל ל־5 במאי

שור
(20 באפריל עד 20 במאי)
בתחום העבודה, אל תקחו על עצמכם אחריות רבה מכפי יכולתכם; מוטב להשלים משימה אחת לפני שמתחילים באחרת. בשעות אחר הצהריים צפויים הווילגים הטובים ביותר. הקסם האישי פותח לפניכם דלתות.

תאומים
(21 במאי עד 20 ביוני)
בתחום הרומנטי, אתם נוטים עתה לשגות בניסיונות שווא. עליכם להיזהר מפני היזמים מסובכים ולהגן על האינטרסים הכספיים שלכם, אם כי אפשר ליטול סיכון מחושב. השבוע תרבו בבילויים ובתחביבים.

סרטן
(21 ביוני עד 22 ביולי)
ידידים עלולים לגזול עכשיו הרבה מזמנכם. גם בזירה הביתית תצטרכו להשקיע מרץ רב. השבוע כדאי לעשות סידורים הקשורים לנדל"ן. שותפים ובני־זוג יסבו לכם הנאה. כדאי להקדיש זמן ליצירתיות.

אריה
(23 ביולי עד 22 באוגוסט)
בתחום העסקים לא הכל ברור; הישמרו מפני גורמים מפוקפקים. ביחסים עם שותף או בן־זוג צפויה שיחה חשובה מאוד. כדאי להקדיש זמן לבילוי בצוותא. בתחום העבודה יש לכם השראה וכדאי לסמוך על החושים.

בתולה
(23 באוגוסט עד 22 בספטמבר)
בימים אלה צפויות תוצאות בבדות הקשורות בטיול או בנסיעה, בתחום העבודה, מרץ רב ומיב תוצאות טובות. השבוע מחכה לכם בילוי בלתי־שגרתי. כדאי להקדיש זמן לפעילות יצירתית.

מאזניים
(23 בספטמבר עד 22 באוקטובר)
יש לכם בימים אלה נטיה לשימוש מופרז באשראי. בן משפחה זקוק עכשיו להרבה חיבה והבנה. בזירה הביתית, אתם עשויים לעסוק בשיפוצים או להוסיף רכישה חדשה. עיסוקים בתחום התרבות מעניינים אתכם עכשיו.

עקרב
(23 באוקטובר עד 21 בנובמבר)
השבוע מסתובבות סביבכם הרבה שמועות. ביחסים עם מישהו קרוב, ייתכן שאתם מתייחסים אליו כאל מובן מאליו. עליכם לגלות יותר התחשבות ולשים דגש על ענייני המשפחה והבית. המקוריות שלכם במיטבה.

קשת
(22 בנובמבר עד 21 בדצמבר)
נסו לא להזניח את העבודה. בימים אלה ותקפידו לעמוד במחוייבויות. עליכם להיזהר עכשיו מפני סיכון פיננסי. את שעות הערב כדאי לבלות השבוע בחברת ידידים ולהרבות ביציאות לבילויים.

גדי
(22 בדצמבר עד 19 בינואר)
כדאי לשכוח עכשיו מהתוכניות לטווח הרחוק ולהתמקד במשימות המיידיות. הכנסתכם עשויה להשתפר בימים אלה, אך אסור לערב עיסוקים עם בילויים. אתם בולטים מאוד בקהל ואנשים נוטים להקשיב לדבריכם.

דלי
(20 בינואר עד 18 בפברואר)
בימים אלה אתם עלולים להזניח התחייבויות בשל פעילות חברתית ענפה. עניין ביתי מצריך תשומת־לב מרובה, ועליכם יהיה ליטול את היוזמה. נסיעות וטיולים יהיו קשורים ברומנטיקה ובהרפתקאות.

דגים
(19 בפברואר עד 20 במארס)
אל לכם להניח לאחרים לנצל את אופייכם הנוח. בתחום הכספי תצטרכו להקדיש לעניינים יותר תשומת לב. לפי שעה, מוטב לא להתחייב. הזירה החברתית משגשגת במיוחד, והפופולריות שלכם במיטבה.

טלה
(21 במארס עד 19 באפריל)
חילוקי דעות עלולים להתגלע השבוע בין שותפים ובני זוג לגבי עניין הקשור בקניות. בתחום העסקים, כדאי להיות מציאותיים ביחס ליעדים. זה זמן טוב לבילויים, וצפויות התפתחויות רומנטיות משמחות.

חיוכים

בגירסת המודרנית של רומיאו ויוליה התורים מרשים להם להתחתן. זה יוצא יותר זול מאוניברסיטה

נראה איזה חידוש תמציא הפעם

האם יש פוליסת ביטוח נגד נפילה מסולם ההצלחה?

אני שוברת את הראש באילו צבעים לבחור. שיוסי ישבור את הראש מהיכן ניקח את הכסף...

לא, בשבת לא אשא את ספרייך. שבת הוא גם יום המנוחה שלי

התמאורה מוצלחת, בוס, אבל אני חושש שפקיד השומה בכל־זאת ירצה גם לראות את הספרים.

במלחמה הזו כולם אחים

(המשך מעמוד 10)

לרדוף או להעמיס על רכב, אני מבצע בכוח סביר".

מה זה כוח סביר אצלכם?

"אם המפגין דוחף אותך, אתה דוחף בחזרה פעמים. תמיד בדרגה אחת יותר חזק מהמפגין. יצא לי לעקם יד ליהודים ולהעלות לפוסטה".

מפקד המרחב, ניצב משנה טיסון, מציין: "כל אחד מתכשל במיץ של עצמו. אני בטוח שכל אחד מתלבש עם עצמו. בשטח הוא לובש מדים ומבצע פקודות. הלוחמים גאים במדים שלהם. גם המוסלמים. אף אחד לא מחזיק אותם כאן בכוח, גם לא משכורת של 1200 שקל, של המוסלמי שראיינת. כשיש אירוע, כולם קמים ורצים אחרי המפקד. אין זמן להגיד 'פוס, אני זו הצירה'. מי שזה יקרה לו, ידע שיהיה בבעיה להסביר לחברים שלו למה עזב אותם. במפורש, לא קרה מעולם דבר כזה. אף אחד לא בא וביקש להשתחרר מפעילות".

המ"פ שפיק "יש בפלוגה שלי עוד ערבי מוסלמי ונוצרי מהגליל. על המוסלמי זרקו בקבוק תבערה, ולמזלו הוא לא נפגע. אין לי שום בעיות משמעת. אני מוביל את הפלוגה מ־8 בספטמבר בהפרות סדר ואף אחד לא בא אלי ואמר, אני לא יכול לבצע את המשימה. כמה הפרות סדר? כל יום יש בערך חמש ותכפיל את זה במספר הימים שאני מפקד הפלוגה".

ראה את המפקדים מנסים להוריד את נימר גריר ממשמרתו בהר הבית. נימר, מביר־אל־מכסור ליד נצרת, שני בין 12 אחים, לא חייב בשירות, התנדב לשרת את המדינה. הוא מספר: "למדתי 12 שנות לימוד תיכון בשפרעם במגמה ביולוגית. אני גם בעל תעודה של הנהלת חשבונות סוג 2. עבדתי שלושה חודשים כפקיד ולא רציתי להמשיך. אבא שלי אמר לי, 'תתנדב'. רציתי צנחנים, אבל אמרו לי ללכת למג"ב. בהתחלה לא רציתי, כי חשבתי שמג"ב זה רק שמירות ואני, אם אני עושה משהו, אז כמו שצריך. לא מבוזבז זמן. שיכנעו אותי ובאתי למג"ב. עכשיו אני מבסוט, שנה וחצי בשירות סדיר. מצטיין פלוגתי בטירונות. באתי לדפוק פה עבודה כמו שצריך. אני רוצה להיות הקצין הראשון מהכפר במג"ב ושיבואו ברוזים אחרי"

מהצד, משקיף עליו במבט אבהי עוודה סלימן, דרווי, רס"ר בכיר. בן 49, נשוי, אב ל־17 ילדים (מהם שלושה משרתים בקבע במג"ב, אחד חייל בגבעתי וחמישי יתגייס במאי) ולפלוגה שלמה, פלוגה כ' שהוא הרס"ר שלה. עוודה תושב כפר סג'ור בגליל המערבי, הוא הסמל המסתורי של הפלוגה. ארם לבבי, המטפח שפם דרוזי מפואר, אבל מסוגל להתגנב לבית־כנסת כדי להשלים מניין.

"אחרי שבוע בטירונות, העניינים הסתדרו מעצמם. רצים יחד, סובלים יחד. היו מטרטרים טירון ערבי בגלל עונש שהגיע לי ולהיפך"

לפני עשרים שנה עלה עוודה על מוקש בסיור בבית־שאן. לידו הלך אז תגשש איברהים מוסה גריר. היום משרת עוודה עם בנו, נימר.

נימר גריר: "אני סמל משמרת בהר הבית בתוך מסגד אל־אקצה והכותל. אני ארבעה חודשים במבצעית. כל ההפגנות נפלו על הראש שלי. אני לא מרביץ ולא יורה. אני שם לשמור על השקט שלא ישימו מטעני חבלה. אני מסתובב עם נשק ומכשיר קשר ומדווח על המצב".

לא מפריע למוסלמי לטעול עם נשק מול מתפללים באל־אקצה?

גריר: "מסגד זה מקום לתפילה לא למהומות. כשהם מתפללים, אני הרי לא מפריע להם. כשהמישהו יוצא ומפר את השקט — אני פועל".

חיים: "בהר הבית אנחנו לא נכנסים בכוח". מ.ח.ו

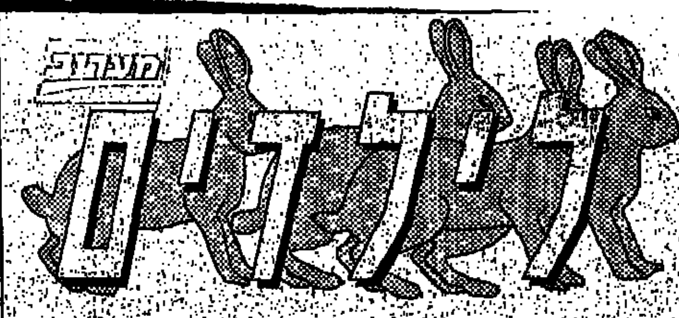
"נפלתי כמה פעמים לשמירה באל־אקצה. אני נהנה לראות את המוסלמים נכנסים לתפילה במסגד ואת היהודים לכותל. אנחנו מחפשים מסיתים שלא הכלל יסבול בגלל אחד".

יהיה מי שיאמר שהם מצאו דרך להתעלם מהמציאות, או אולי רמת ההתעניינות שלהם מצטמצמת לספורט, נשים, ובילוי משותף במסעדות ופאבים. שיהיה ברור – הם מבלים הרבה ביחד. לפעמים מעריפים יציאה עם החבר'ה על פני נסיעה הביתה לאשה ולילדים. מדברים על פוליטיקה? חיים: "מעט מאד". חסין: "אנחנו עסוקים בהפגנות. אין זמן לחשוב על פוליטיקה". גריר: "אנחנו מדברים הרבה על ספורט ונשים".

המ"פ הדרוזי שפיק מסביר: "למדנו לחיות את המציאות המיוחדת הזו. לדוגמא, אצל הצ'רקסים אין הכנות לחתונה. הם חוטפים בחורות. אני יכול לקבל פתאום טלפון מחייל צ'רקסי שמודיע לי שהוא מתחתן מחר". אשמוז הצ'רקסי: "כולם מתעניינים במנהג הזה שלנו ואני צריך להסביר לכולם את המנהג. אחרי שאני מסביר גם הם רוצים לחטוף בחורה". חיים: "זה מתאים לי". אשמוז: "זה מתאים לכולם. זה מתאים לדרוזים שצריכים ללכת להורי הכלה לבקש אותה". איברהים חסין, דרוזי: "אם אחטוף בחורה, יגרשו אותי מהכפר". גדיר הבדווי, מסכם: "יש לזה מעלות וחסרונות". עוודה הרס"ר: "למדנו לחיות אלה עם אלה. לפעמים אני משלים מניין אצל היהודים. ביום כיפור אנחנו שולחים אותם הביתה. בחג יתרו אנחנו הולכים. כרמאון – המוסלמים והצ'רקסים".

מעבדה של דו־קיום בשלום דרך קנה האם־16. אל שולחן ליל הסדר היחידתי הסבו כל מי שנשארו בתורנות – יהודים, דרוזים, מוסלמים, נוצרים, צ'רקסים – בחדר האוכל של היחידה. מצות, הגדה, "שפוך חמתך", ורק הקורא הנבוך ישאל את הקושיות. אצלם במג"ב לא שואלים יותר מדי שאלות. שם כל השנה סדר.

יצחק בן־חורין

עורכת בת דורה

י"ב באייר תשמ"ח 29 באפריל 1988 גל"ן 362 (2)

"גם אני עדיין ילד" אומר השחקן־בדרן ספי ריבלין. אם היום הוא שוכב זה באין וכאפס לעמת ימי ילדותו במושב נחלת יהודה שבפאתי ראשל"צ. ספי מספר: "בילדותי לא היה עובר יום בלי מלחמת שכונות, משחקי כדורגל ומעשי קונדס. לדוגמה, היינו קושרים לחוט בלתי נראה גשל (עורו המתקלף של הנחש) וברגע שאנשים עברו על ידו הזזנו את החוט. קריאות הבהלה שלהם היו כשמן זך בעורקינו. אותה התחבולה בצענו עם שטר כסף, אותו הזזנו ברגע שהתכופפו להרימו. יום אחד גברת 'עבדתי' התעצבנה והתעקשה לתפס את השטר המסמקמק, עד שלפתע מצאנו את עצמנו שרועים תחתיה... גורלם של ילדים שעצבנו אותי היה רע ומר. אחת משטות הנקם היתה לחפר בור

ספי ריבלין

לא עמק, אותו כסינו בקרשים ושק יוטה, שעליו פזרנו אדמה ועלים. לאחר מכן ארגנו משחק קבוצתי בו הנה על הקורבן לשכב באקראי במרכז, עד שלפתע הוא נעלם (בבור)... במושב היו ערמות של זבל פרות. הייתי מקים תחרות 'מי עולה ראשון לראש הערמה?' מה שלא גליתי זה ששתי ערמות היו יבשות ואחת טריה... כלנו פתחנו בריצה מטרפת, אך אני הייתי עוצר בעוד מועד 'בתריקת בלמים' למנוולות הגבעה ומותיר את השאר רצים ושוקעים ברפש עד למתניהם ומעלה..., כך נקמתי באחד הילדים המבגרים יותר, שהפחיד אותי תמיד באמרו כי קנמיות המסגלים (הסידראיון) הם ערבים בעלי כנפים שיכולים לנחות לפתע במושב ולחטף אותי לתוך שק ולשחרר אותי רק אם אסכים להיות להם לעבד... למעשה החלו מעלולי השובבות שלי עוד בגיל ארבע, כאשר הנהגתי את חברי הכלואים בגן לבריחה נועזת דרך מנהרה שחפרנו במשך שבועות מתחת לגדר... יום אחד סקרה לי הגננת. שבתי הביתה בוכה וספרתי זאת לאבי. אבא פלט בצחוק: "שים לה רגל..." וכך היה... חצי שנה לאחר המקרה היא עדין התהלכה בגבס עד לצואר ובכל פעם שעברה סמוך אלי פלטה: ילד ויפתווו.

"לאהוב בנות? חה חה חה... את מי ענינו ילדות? אלו שבל הזמן בכו והתעצבנו? ההתעננות המועטה החלה כאשר גלינו לתן משהו מלפנים שלנו לא היה. מאחר יותר התאהבתי באחת מהן וקניתי לה המון מסטיקים מהקציבי הדל, כשאני מספר לה כי לדוד שלי יש בית חרשת, אך ללא הועיל. אותי היא לא אהבה, אך את המסטיקים אהבה מאד. כשהיה לי עצוב הייתי עולה לשפסל שבניתי בצמרת העץ (25 מטר גבהו). הצמרת נעה ברוח כשאני יושב מקסם מהנוף שנגלה לעיני, רואה אפלו פסת ים כחלה, וחש כמו הצפיתן בספינת שודדים. על שאר העצים קשרנו חבלים וקפצנו בעזרתם מעץ לעץ כמו טרזן. עד לאותו יום שאחד קפץ ופספס את החבל השני...".

– מה רצית להיות כשתהיה גדול?

"תלוי באיזה שנה..." משיב ספי באחד הפרצופים המצחיקים שלו. "בעקר שחקן כדורגל. הערצנו את השוער חודורוב ואת הכדורגלן גלזר. קנינו אף מסטיקים וחוברות, כמו שהיום זה 'חבורת הזבל' הלהיט, אז היו כדורגלנים מפרסמים בארץ ומחוצה לה כפושקש ההונגרי וסטנלי מתיוס. אלה היו גבורי ילדות. יותר מאחר שאפתי לעשות טיול סביב העולם, לשוט בצוללת של קפטן נמו, כמו בספורים של ז'ול ורן, או להיות טיס כמו בספור הטיס הקטן.

"אני חי באותו מקום בו גדלתי. גר בבית של סבתא ששפצתי. סבתא היתה הספרנית של המושב וביתה היה מלא ספרים. היא השפיעה על כל ילדי המושב, בניהם על הסופר יגאל בשן ועל פופיק ארנון לאהב ספרים. בהפסקות רקדנו רקודי עם עם המורים ופעם בשבועים היינו יוצאים למסע לעיר הגדולה ראשל"צ לראות סרט. זה היה מבצע אמתי. הילדות שלי היא הנוה המלוה אותי עד היום. אני חש עדין כילד וקרוב אל הילדים".

דניאל סלוטקין

מה הולך

ילד טיס

טוני אלינג'נה, ילד בן תשע, היה לטיס הצעיר ביותר שחצה את ארה"ב לרחבה, כאשר נחת בבדפורד שבמדינת מסצ'וסטס, אשר במזרח ארה"ב. הוא המריא במטוס קל דו־מנועי מדגם "ססנה" של אביו, משדה התעופה ג'ון וין שבקוסטה מסה, בקליפורניה.

במשך הטיסה נאלץ הילד לעוף שתי חניות בלתי צפויות, מחמת באבי בטן, אך סרב להפסיק את מסעו. את דרכו בחזרה הביתה לקליפורניה יעשה גם כן בטיסה.

טוני טס בלוית מדריכו ומשקיף מטעם האגודה הלאמית לאוירונאוטיקה, שתפקידו היה לרשם את השיא, לאחר בדיקה.

באוגוסט אשתקד הצליח ילד־טיס אחר, כריסטופר מרשל, בן עשר, לטוס הלוך ושוב במסלול קליפורניה־פלורידה.

לטוני אין זה השיא הראשון. ב־13 במרס השנה הוא שבר את השיא של הטיס הצעיר ביותר שטס בלי מלוה.

את הספור הזה מספרת לנו סוכנות הידיעות עתי"ם.

רחל שי

חשוב לי מחשב

שלום חבריה!

תוכנית זו, הנמצאת לפניכם הינה משחקון בו אתה המשחק מתבקש לנחש מספר שלם בין 1 ל־100 אותו בחר המחשב מלכתחילה. את הרעיון לתוכנית שלחו למדור, ירון קטן ויערי ערן. תוכנית זו מתאימה למחשב I.B.M. P.C. ותואמיו. הילד ששלח את התכנית השניה הציע תוכנית למחשבי APPLE ותואמיו, הכוללת שינויים קטנים, שכן פקודות ה־BASIC, שאינן בסיסיות בשפה, משתנות ממחשב למחשב (כגון פקודות לצביעת מסך, יצירת צלילים וגרפיקה). התוכנית למחשב ה־APPLE תפורסם במדור הבא.

מטרת המשחקון: כל ניחוש ממוספר, ולכן המטרה היא לנחש את המספר המבוקש בנסיונות מעטים ככל האפשר.

★ את התוכנית יש להפעיל במצב בו המקש CAPS LOCK לחוץ (הנורה המתאימה במקלדת דולקת).

לבעלי צג צבעוני: התוכנית לא מוזנת בפקודות צבע, ולכן יש בהחלט מקום ל"קשט" אותה!

המדור: "חשוב לי מחשב" מזמין אתכם להשתתף ולשלוח אליו תוכניות למחשב אישי שיצרתם בעצמכם. את תכניות המחשב שלכם שלחו אל הכתובת: "מעריב לילדים" קרליבך 2 ת"א. ציינו על גבי המעטפה תכנית למחשב אישי ואת החכניות המתאימות ופרס במדור.

בין הפותרים יוגרל מחשב כיס

```
10 SCREEN 2:KEY OFF:RANDOMIZE VAL(RIGHT$(TIME$,2))
20 CLS:Q=0:A=INT(RND*100)+1
30 Q=Q+1:LOCATE 23,40:PRINT "guess number ";Q
40 INPUT "YOUR GUESS";X
50 IF A=X THEN PRINT "RIGHT!!!":FOR S=100 TO 700 STEP
   100:SOUND S,2:NEXT :PRINT
"YOU DID IT IN ";Q;" TIMES!"
60 IF A>X THEN PRINT "YOUR NUMBER IS TOO SMALL.":GOTO 30
70 IF A<X THEN PRINT "YOUR NUMBER IS TOO BIG.":GOTO 30
80 PRINT "DO YOU WANT TO PLAY AGAIN?(Y/N)"
90 IF INKEY$="Y" THEN 20
100 IF INKEY$="N" THEN CLS:KEY OFF:END
110 GOTO 90
```


מה מתבשל

סלט פירמידה

מה דעתכם להכין סלט פירמידה? זהו סלט טעים וצבעוני. אפשר לאכול אותו כתוספת למנה עקרית. אפשר גם להוסיף לסלט רצועות של עוף או שניצל והרי לכם מנה עקרית. עליכם להכין את החמרים הבאים לשתי מנות:

- 4 עלי חסה שטופים
- 3 תפוחי אדמה פרוסים (מבשלים)
- 2 ביצים קשות פרוסות
- 2 עגבניות בינוניות פרוסות
- 2 מלפפונים כבושים
- 14 זיתים ללא גלעינים
- 3 כפות מיונז
- 1 כף קטשופ
- 1/4 כפית מלח

מרפדים שתי צלחות בשני עלי חסה. מניחים בשכבה הראשונה את תפוחי האדמה המבשלים. עליהם מניחים פרוסות של עגבניות. פרוסות הביצה הקשה הן השכבה השלישית ועליה שמים פרוסות מלפפון ואת הזיתים.

מערבבים בצלחת נפרדת מיונז וקטשופ וכן את המלח. בעזרת כפית מטפטפים על הסלט כלו.

ואפשר לצלם את המנה ולהראות לחברים. בתאבון!

אראלה שקד

כותבים

סבתי הגדולה

היתה לי סבתא גדולה
היתה לי סבתא זקנה
היתה לי סבתא חמודה.
כשחזרנו מערב החנכה
צלצל הטלפון והביא בשורה
אמא לצלצול ענתה
ואמרה: בשורה רעה הביא הצלצול,
ומעבר לקו נמשך המלמול.
אמא הוסיפה ואמרה:
סבתא נפטרה!!!
רק אבא לא בכה
אבל אני ואמא בכינו.
אבא היה בצבא
ועצוב הגיע הביתה בא.
על כלם סבתא היתה אהובה
ותמיד לכלנו מקור גאוה.

גלי אביעם בת 12
קבוץ סאסא

חבורת הנקיון של מאטי איכפתי

היא סדרה חדשה של דמויות הבאות ללמד את הילדים הקטנים נקיון וסדר של הסביבה־הקרובה והרחוקה. את הסדרה יצרה "המועצה לישראל יפה". בסדרה מופיעות דמויות כמו "צחי מצחצחי", "יפתח זורק לפח", "שבלת אוספת פסלת" ואחרות. הדמויות מופיעות כלן בחוברת צבועה עם טקסטים חביבים בחרוזים שכתבה מירה מאור – והופקה ע"י המועצה לישראל יפה. לסדרה מצרפת "ערכת נקיון" הכוללת את המטאטא, חוברת מצביעה ומדבקה צבעונית תשלח לכל גני הילדים ובתי הספר – בתקוה שתצליח לרתק את ילדי ישראל לפחות כמו "חבורת הזבל"

מאטי איכפתי

אהלן, חברה, העיפו מבט
זה אני, מאטי, ולי נורא אכפת.
אתם לא מבינים? לא בבת אחת;
אסביר לכם הכל, לאט־לאט.

אני המטאטא, מלך הכביש
הכי חשוב בשכונה – זאת אפשר
להרגיש
דואג לנקיון, ולא נשאר אדיש,
לכל מקום של לכלוך אני מגיע חיש.

קוראים לי מאטי אכפתי המדליק
לעבד אתי זה כיף, לא רוצים
להפסיק.
אם נעבד ביחד נוכל להספיק
את כל הארץ לנקות ולהבריק.

נו, אתם באים? לא להתבישו!
נפגשים בפנה מחר בשש.

שיר מתוך חוברת הצביעה

משתעשעים

צמד רבועי קסם

לפניכם שני רבועי קסם.

ההגדרות למלים שבתוכם נתנו יחדו ועליכם למצוא איזו מלה שיכת לרבוע הנכון, בשביל להפכו לרבוע קסם.

(שהמלים במאנך יתקבלו גם במאזן)

הגדרות:

1 תיש רך, גון
2. טפות מים שקפאו, מתנוסס בראש התרן
3. נער קטן, קנוץ של בע"ח

בהצלחה!

			1
			2
			3

			1
			2
			3

אם נשחזר מחדש את צל הדמות שבציור, נגלה שיש לנו יחידה אחת מיותרת. התוכלו לגלות איזו היא?

בין הפותרים יוגרל עט בלורף

הזוכים בפרסים בהגרלת "מעריב לילדים" מיום 25.3.88
תשבץ המלה המשותפת: משה אלפסי, כרי־יהודה 20/15 באר־שבע 84370 – זכה במעתק צבעוני

המלה המשותפת: יעל טורי־סיני, רח' נחמיה רה לימה 2 ירושלים 97237 – וכה במעתק צבעוני.

תפזרת ארצות

בתוך תפזרת זו נסו למצוא 20 ארצות בכל דרך אפשרית ולהשתמש באותן אותיות כמה פעמים (אין אות מיתרת).

לדוגמה מדגשת ארץ אחת.

בין הפותרים יוגרל מחשב כיס

ב	נ	ל	ו	ה	י	ל	ג	כ	א
ג	י	א	נ	ו	ש	ב	נ	י	ס
מ	ו	ו	ד	ד	ר	נ	ה	ר	פ
ר	ג	ס	ו	ו	א	ז	מ	ו	ר
ק	ר	י	א	א	ל	נ	ל	ס	ד
ן	ו	ט	ל	י	י	י	ר	י	ה
י	א	ו	ה	ה	נ	✡	ק	י	ע

הספור המצויר כוכב שביט ישוב אלינו בשבוע הבא.

מימי